

MEMÒRIA TÈCNICA

ANÀLISI DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA I MATRIU DAFO

2023-2030

CONSELL INSULAR
DE MENORCA

ÍNDEX

2. PARTICIPACIÓ AL DIAGNÒSTIC	10
2.1. ANÀLISI DELS RESULTATS DE LES ENQUESTES	10
2.1.1. ALUMNAT DE SEGON I TERCER CICLE DE PRIMÀRIA	12
2.1.2. ALUMNAT D' EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA	15
2.1.3. PARES I MARES.....	20
2.1.4. PROFESSORAT I EQUIP DIRECTIU DE CENTRES ESCOLARS.	27
2.1.5. ADMINISTRACIÓ LOCAL.	38
2.1.6. ASSOCIACIONS I ORGANITZACIONS	45
2.1.7. SECTOR COMERCIAL I EMPRESARIAL.....	55
2.1.8. CIUTADANIA.....	61
2.1.9. EDUCACIÓ NO FORMAL.	69
2.2. ANÀLISI DE LES TAULES DE TREBALL.....	75
2.2.1 PRIMERA SESSIÓ DE PARTICIPACIÓ.....	75
AJUNTAMENT DE SANT LLUÍS	79
AJUNTAMENT DES MIGJORN GRAN.....	79
AJUNTAMENT DE CIUTADELLA.....	80
AJUNTAMENT DE FERRERIES	81
AJUNTAMENT DE MAÓ	82
AJUNTAMENT D'ALAIOR.....	83
AJUNTAMENT DES CASTELL.....	83
CONSORCI DE RESIDUS I ENERGIA DE MENORCA	84
MUSEU DE MENORCA	85
GOB MENORCA	86
IES JOSEP MARIA QUADRADO	87
PARC NATURAL DE S'ALBUFERA DES GRAU	87
CONSELL INSULAR DE MENORCA	88
2.2.2. SEGONA SESSIÓ DE PARTICIPACIÓ.....	89
3. ANÀLISI DAFO: PROBLEMÀTIQUES, REPTES I ACTIUS	94

ÍNDEX DE FIGURES

Figura 29. Respostes a la pregunta “Saps què és l'educació ambiental per al desenvolupament sostenible?”	12
Figura 30. Respostes a la pregunta “Per què serveix l'educació ambiental per al desenvolupament sostenible?”.	13
Figura 31. Respostes a la pregunta Quin d'aquests temes ja coneixes?.....	13
Figura 32. Respostes a la pregunta “De quin d'aquests temes, que encara no coneixes, t'agradaria saber-ne més?”.	14
Figura 33. Respostes a la pregunta “Has fet a l'escola o fora de l'escola algunes activitats relacionades amb aquests temes?”.	14
Figura 34. Respostes a la pregunta “Saps què és l'educació ambiental per al desenvolupament sostenible?”	16
Figura 35. Respostes a la pregunta Quin d'aquests temes ja coneixes?.....	16
Figura 36. Respostes a la pregunta “Has realitzat al centre educatiu, algunes activitats relacionades amb aquests temes?”.	17
Figura 37. Respostes a la pregunta “Et preocupen els temes relacionats amb el medi ambient?”.	17
Figura 38. Respostes a la pregunta “Consideres que les accions escomeses a l'entorn (els problemes ambientals) poden afectar el teu dia a dia?”.	17
Figura 39. Respostes a la pregunta “Creus que és important conèixer temes ambientals per conscienciar i sensibilitzar en el respecte i la cura de l'entorn?”.	18
Figura 40. Respostes a la pregunta “M'agradaria fer més activitats relacionades amb el medi ambient i la conservació”	18
Figura 41. Respostes a la pregunta “Quin tipus d'activitats voldríeu fer per conèixer i respectar el nostre entorn?”.	18
Figura 42. Respostes a la pregunta "Podria identificar quins dels següents conceptes estan englobats en l'educació ambiental?"	20
Figura 43. Respostes a la pregunta "Coneix si al centre docent s'imparteixen continguts en educació ambiental?"	21
Figura 44. Respuestas a la pregunta “En caso afirmativo, ¿Cree que son suficientes estos contenidos sobre la Educación Ambiental?”.	21

Figura 45. Respostes a la pregunta “Davant els problemes ambientals actuals,¿com considera que s’ha d’impartir l’Educació Ambiental en els cursos?”	21
Figura 46. Respostes a la pregunta “En relació amb la pràctica de mesures socials i ambientalment responsables, com d’innovador considera al centre educatiu?”	22
Figura 47. Respostes a la pregunta “considera que els programes i activitats d’educació ambiental poden promoure una major sensibilitat ambiental i el desenvolupament de valors ecològics, com el respecte per la natura?”	22
Figura 48. A la pregunta "Considera que les activitats d'educació ambiental realitzades a les aules, i fora d'elles, s'han de dur a terme per professionals especialitzats (educadors ambientals)?.....	23
Figura 49. Respostes a la pregunta "Considera que els programes d'educació ambiental poden promoure el desenvolupament d'altres valors bàsics com, per exemple, el respecte pels drets humans, la solidaritat, la justícia o el compliment dels ODS 2030?"	23
Figura 50. Respostes a la pregunta "Com considera l'interès i la motivació del seu fill/filla per les següents temàtiques?"	24
Figura 51. Respostes a la pregunta "Considera que el seu fill/filla disposa de prou coneixements en temes de cura del medi ambient i la sostenibilitat?"	24
Figura 52. Respostes a la pregunta "Considera que vostè disposa de prou coneixements per ensenyar-li pràctiques de cura del medi ambient i sostenibilitat al seu fill/filla?"	24
Figura 53. Respostes a la pregunta “Quins dels següents aspectes pràctics amb més intensitat?”	25
Figura 54. Respostes a la pregunta “Especialitat / assignatura que imparteix al Centre”	27
Figura 55. Respostes a la pregunta “Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l’educació ambiental?”	27
Figura 56. Respostes a la pregunta “Com puntuaria la importància que tenen els continguts següents en l’àmbit educatiu?”	28
Figura 57. Respostes a la pregunta “Creu que són suficients aquests continguts sobre l’educació ambiental?”	29
Figura 58. Respostes a la pregunta “Davant els problemes ambientals actuals, l’educació ambiental hauria de ser una assignatura a tots els nivells educatius?”	30

Figura 59. Respostes a la pregunta “Considera que les activitats d'educació ambiental executades a les aules, i fora d'aquestes, haurien de dur-les a terme per professionals especialitzats (educadors ambientals)?”	31
Figura 60. Respostes a la pregunta “En cas que s'hagi realitzat alguna activitat, quin tipus d'activitats d'educació ambiental s'han fet?”	32
Figura 61. Respostes a la pregunta “En cas d'haver realitzat alguna activitat, quin és el grau de satisfacció amb les activitats realitzades?”	33
Figura 62. Respostes a la pregunta “Com d'innovador considera el centre educatiu?”	34
Figura 63. Respostes a la pregunta “Com considera l'interès i la motivació de l'alumnat per les temàtiques següents?”	36
Figura 64. Respostes a la pregunta “En l'actualitat, els centres escolars duen a terme diferents mesures per millorar la cura de l'entorn i la sostenibilitat. De les categories següents, quines accions duu a terme el vostre centre escolar?”	36
Figura 65. Respostes a la pregunta “Quin càrrec o tipus de treball exerceix dins de la seva Administració local?”	38
Figura 66. Respostes a la pregunta “Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental?”	39
Figura 67. Respostes a la pregunta “Quin és el grau d'importància que té l'educació ambiental i les polítiques sostenibles al món actual?”	39
Figura 68. Respostes a la pregunta “En quin grau creu que l'entitat s'implica en la millora del medi ambient i la realització de pràctiques sostenibles?”	40
Figura 69. Respostes a la pregunta “En quin grau creu que la ciutadania s'implica en la millora del medi ambient i la realització de pràctiques sostenibles?”	40
Figura 70. Respostes a la pregunta “S'han realitzat estudis posteriors per conèixer l'impacte dels programes, els projectes o les accions en matèria ambiental i/o de desenvolupament sostenible?”	42
Figura 71. Respostes a la pregunta “S'han fet estudis previs per conèixer les necessitats del municipi en matèria ambiental i/o de desenvolupament sostenible?”	42
Figura 72. Respostes a la pregunta “Als edificis o instal·lacions de l'entitat i el seu personal intern, s'ha dut a terme en els darrers anys alguna de les accions o pràctiques de les enumerades a continuació?”	43
Figura 73. Respostes a la pregunta “Indiqueu el municipi on s'ubica”	45

Figura 74. Respostes a la pregunta "Quins creu que són els principals problemes que té avui el seu municipi en matèria ambiental i de sostenibilitat?"	46
Figura 75. Respostes a la pregunta "Quins creu que són els principals problemes que té avui l'Illa de Menorca en matèria ambiental i de sostenibilitat?"	47
Figura 76. Respostes a la pregunta "Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental?"	48
Figura 77. Respostes a la pregunta "Disposeu de suficients coneixements sobre temes ambientals?"	49
Figura 78. Respostes a la pregunta "En quin grau creu que la vostra associació/organització s'implica per la millora del medi ambient i les pràctiques sostenibles?"	50
Figura 79. Respostes a la pregunta "En quin grau creu que la ciutadania s'implica en la millora del medi ambient i la realització de pràctiques sostenibles?"	50
Figura 80. Respostes a la pregunta "L'associació/organització ha emprès alguna acció o pràctica de les enumerades a continuació en els darrers anys?"	51
Figura 81. Respostes a la pregunta "Estaríeu disposats a col·laborar amb les institucions públiques mitjançant xarxes participatives en el desenvolupament d'accions en matèria de millora ambiental i de desenvolupament sostenible?"	52
Figura 82. Respostes a la pregunta "Al vostre parer, les associacions i agrupacions socials tenen un paper important en la millora ambiental i el desenvolupament sostenible més enllà de la seva pròpia organització?"	53
Figura 83. Respostes a la pregunta "Podria avaluar el grau d'importància dels valors definits a la seva associació/organització?"	54
Figura 84. Respostes a la pregunta "Indiqueu el nombre de persones que treballen a l'empresa, comptant amb la persona responsable de l'activitat"	55
Figura 85. Respostes a la pregunta "Nombre d'establiments o parades de venda que teniu"	55
Figura 86. Respostes a la pregunta "L'establiment es troba a"	55
Figura 87. Respostes a la pregunta "Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental?"	56
Figura 88. Respostes a la pregunta "Ha sentit a parlar de l'Agenda 2030?"	57
Figura 89. Respostes a la pregunta "Coneixeu els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030?"	57

Figura 90. Respostes a la pregunta “Disposeu de suficients coneixements sobre temes ambientals?”	57
Figura 91. Respostes a la pregunta “¿Ha emprès en el seu comerç o empresa alguna acció o pràctica de les enumerades a continuació en els darrers anys?”	58
Figura 92. Respostes a la pregunta “Podria avaluar el grau d'importància dels valors definits a la seva empresa o comerç? En cas que la vostra empresa no els tingui definits, assenyalau els que considereu que són significatius de la vostra empresa”	60
Figura 93. Respostes a la qüestió “Edat”	61
Figura 94. Respostes a la qüestió “Situació actual”	61
Figura 95. Respostes a la pregunta “Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental?”	61
Figura 96. Respostes a la pregunta “Disposeu de suficients coneixements sobre temes ambientals?”	62
Figura 97. Respostes a la pregunta “Si escau, indiqueu quines són les problemàtiques que hi ha al seu entorn”	63
Figura 98. Respostes a la pregunta “En quin grau creu que vostè és una persona que s'implica per la millora del medi ambient i les pràctiques sostenibles? ”	64
Figura 99. Respostes a la pregunta “Quin dels aspectes següents practica de manera habitual? ”	64
Figura 100. Respostes a la pregunta “En relació amb les polítiques de sostenibilitat i cura del medi, quines haurien de ser les prioritats de les institucions públiques en matèria ambiental? ”	65
Figura 101. Respostes a la pregunta “Si tingués l'oportunitat, quin tipus d'activitats d'educació ambiental voldria fer? ”	67
Figura 102. Respostes a la pregunta “Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental? ”	69
Figura 103. Respostes a la pregunta “En relació amb les polítiques de sostenibilitat i cura del medi, quines haurien de ser les prioritats de les institucions públiques en matèria ambiental? ”	70
Figura 104. Respostes a la pregunta “Com puntuaria la importància que tenen els continguts següents en l'àmbit educatiu? ”	71

Figura 105. Respostes a la pregunta “En cas d'haver realitzat alguna activitat, quin tipus d'activitats d'educació ambiental han estat?” 72

Figura 106. Respostes a la pregunta “Al vostre parer, les entitats i organitzacions d'educació no formal tenen un paper important en la millora ambiental i el desenvolupament sostenible més enllà de la seva pròpia entitat?” 74

Figura 107. Respostes a la pregunta “Podria avaluar el grau d'importància dels valors definits a la seva entitat/organització? En el cas que la seva entitat/organització no els tingui definits assenyali els que vostè considera que són significatius de la seva entitat/organització” 74

ÍNDIX D'IMATGES

Imatge 20. Sessions de treball realitzades amb entitats i organismes de Menorca..... 78

Imatge 21. Segona sessió de treball realitzades amb entitats i organismes de Menorca. 90

ÍNDEX DE TAULES

Taula 22. Respostes a la qüestió “Explica'ns quines altres activitats t'agradaria fer per conèixer i respectar l'entorn de l'illa”.....	15
Taula 23. Respostes a la qüestió “Quin tipus d'activitats voldríeu fer per conèixer i respectar el nostre entorn?”.....	19
Taula 24. Respostes a la qüestió “Tens altres propostes d'interès en matèria ambiental i per al desenvolupament sostenible de Menorca?”.....	19
Taula 25. Propostes de “Altres formes d'impartir l'Educació Ambiental”.....	22
Taula 26. Respostes a la qüestió “Indiqueu, en específic, quines són les accions”.....	26
Taula 27. Respostes a la qüestió “Quin tipus d'activitats feu?”.....	26
Taula 28. Propostes d'“Altres maneres d'impartir l'Educació Ambiental”.....	29
Taula 29. Respostes a la qüestió “En cas de contestar negativament, indiqueu quins recursos li falten o milloraria”.....	30
Taula 30. Respostes a la qüestió “En cas d'haver realitzat alguna activitat, Quina temàtica i continguts tenien aquestes activitats?”.....	32
Taula 31. Respostes a la qüestió “En cas de contestar afirmatiu, quines són aquestes metodologies?”.....	34
Taula 32. Respostes a la qüestió “Indiqueu, en específic, quines són les accions”.....	37
Taula 33. Respostes a la qüestió “En cas de ser afirmativa la resposta, quin tipus de mesures i/o accions s'han dut a terme?”.....	41
Taula 34. Respostes a la qüestió “En cas de ser afirmativa la resposta, indiqueu quines aliances existeixen”.....	44
Taula 35. Respostes a la qüestió “Quines mesures de suport i/o millores en matèria ambiental necessiteu des de les institucions supramunicipals?”.....	44
Taula 36. Respostes a la qüestió “Indiqueu, en específic, quins són els altres problemes identificats al vostre municipi”.....	46
Taula 37. Respostes a la qüestió “Quines creu que haurien de ser les prioritats a atendre per les administracions en matèria ambiental i de sostenibilitat?”.....	47
Taula 38. Respostes a la qüestió “En el vostre sector, quines mesures de suport necessiteu des de les institucions públiques en matèria ambiental?”.....	53

Taula 39. Respostes a la qüestió “Al vostre sector, quines mesures de suport es necessiten des de les institucions públiques en matèria ambiental?”	59
Taula 40. Respostes a la qüestió “Indiqueu, en específic, quines són les altres prioritats”	60
Taula 41. Respostes a la qüestió “Altres problemàtiques”	63
Taula 42. Respostes a la qüestió “Indiqueu, en específic, quines són les altres prioritats”	66
Taula 43. Respostes a la qüestió Voleu afegir alguna altra informació que considereu important respecte a l'educació ambiental?.....	68
Taula 44. Entitats i persones entrevistades a les reunions.	76

2. PARTICIPACIÓ AL DIAGNÒSTIC

2.1. Anàlisi dels resultats de les enquestes

En aquest apartat del Pla d'Educació Ambiental per al Desenvolupament Sostenible de la Reserva de Biosfera de Menorca, s'analitzen les enquestes dutes a terme a una sèrie de grups socials de l'illa, amb l'objectiu de conèixer l'estat actual de l'educació ambiental i poder millorar-la.

Les enquestes han estat realitzades a partir del format d'enquesta de *Google Forms*, elaborant, per a cada grup, una sèrie de preguntes, tant obertes com tancades, que varien entre un mínim de 7 qüestions i un màxim de 25. Les enquestes s'han realitzat tant en català com en castellà, donant l'opció de respondre a qualsevol dels dos idiomes a la població enquestada.

La participació a les enquestes s'ha fet mitjançant tres línies: a través del Portal Web del Pla d'Educació Ambiental per a la Sostenibilitat de la Reserva de Biosfera de Menorca, gràcies a la difusió realitzada pel Consell Insular, diferents Ajuntaments o entitats locals i per difusió individual a través de xarxes socials.

Les enquestes s'han dirigit als grups poblacionals següents:

- ✓ Alumnat de Segon i Tercer Cicle de Primària de Centres Escolars.
- ✓ Alumnat d'Educació Secundària Obligatòria.
- ✓ Pares i mares de alumnes i alumnes.
- ✓ Professorat i Equip Directiu.
- ✓ Administració Local.
- ✓ Associacions i organitzacions.
- ✓ Sector comercial i empresarial de l'illa.
- ✓ Ciutadania.
- ✓ Entitats i organitzacions relacionades amb l'educació no formal.

S'han obtingut un total de 1.604 respostes, que suposen l'1,67% de la població total de Menorca (95.936 habitants el 2021), amb un nivell de confiança del 95% i un marge d'error del 2,43%, aproximadament.

A continuació, s'analitzen, per apartats, els resultats de les enquestes, mostrant un conjunt de gràfics per a una visualització millor.

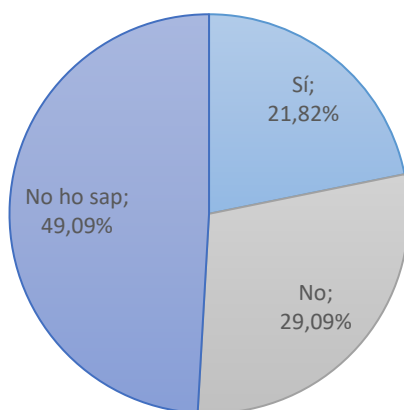

2.1.1. Alumnat de Segon i Tercer Cicle de Primària

El total d'alumnat de Segon i Tercer Cicle de Primària dels centres escolars de Menorca que ha realitzat les enquestes ha estat de 385 nenes i nens. Les preguntes han estat compostes per 7 qüestions tancades i una oberta, on l'alumnat podia respondre de forma lliure.

La primera pregunta fa referència al coneixement de l'alumnat respecte a l'educació ambiental. Com es pot observar, el 78% d'alumnes no coneixen o no saben què és l'Educació Ambiental per al Desenvolupament Sostenible, mentre que sí que el coneix gairebé un 22%.

Figura 29. Respostes a la pregunta "Saps què és l'educació ambiental per al desenvolupament sostenible?"

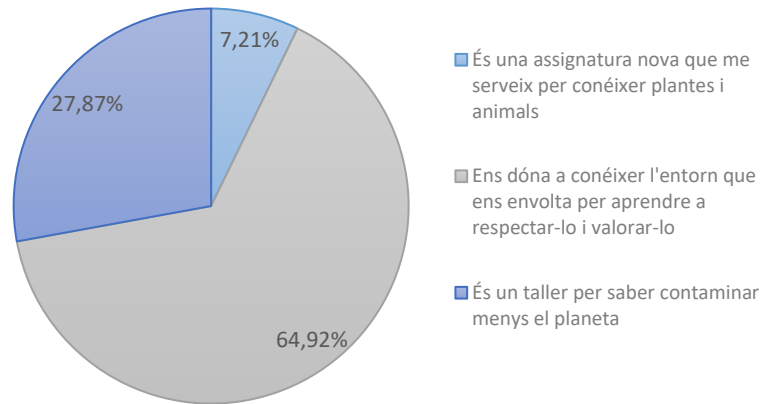

Elaboració pròpia (2022).

Continuant amb la finalitat que l'alumnat enquestat creu que té d'educació ambiental, es mostra el gràfic següent. Gairebé el 65% d'enquestats creuen que l'Educació Ambiental serveix per donar a conèixer l'entorn que ens envolta (bosc, ciutat, mar, etc.) per aprendre a respectar-lo i valorar-lo. Per part seva, el gairebé 28% diu que és una assignatura nova que serveix per conèixer les plantes i els animals, mentre que el 7% restant creu que és un taller per saber com contaminem el planeta.

Figura 30. Respostes a la pregunta "Per què serveix l'educació ambiental per al desenvolupament sostenible?".

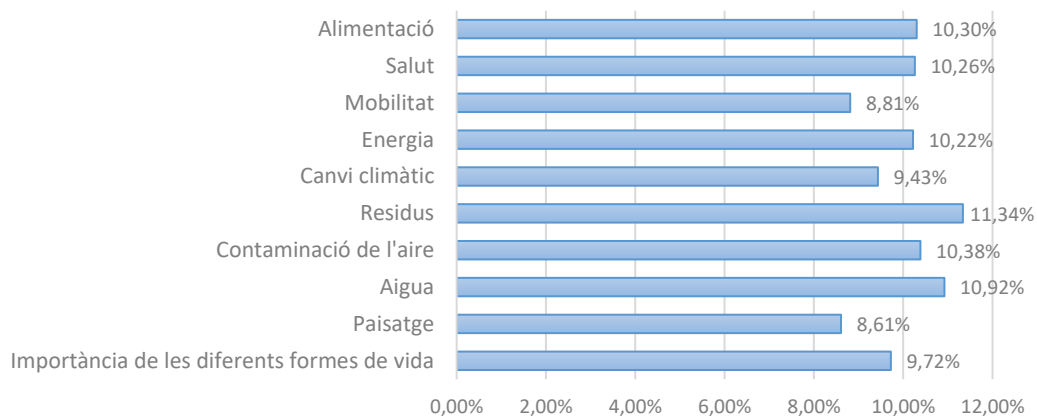

Elaboració pròpia (2022).

La tercera qüestió fa referència als temes relacionats amb el medi ambient i la sostenibilitat que coneix o no l'alumnat enquestat; aquests són l'alimentació, la salut, la mobilitat, l'energia, el canvi climàtic, els residus, la contaminació atmosfèrica, el aigua, el paisatge i la importància de les diferents formes de vida.

D'aquests temes, els que coneixen més són els residus, l'aigua, la contaminació atmosfèrica, l'alimentació, la salut i l'energia. Tot i això, cal destacar que cada un dels temes presentats és conegut per més del 68% d'alumnat enquestat, amb la qual cosa el coneixement de temes mediambientals entre les nenes i nens del segon i tercer cicle de Primària de l'illa és molt elevat.

Figura 31. Respostes a la pregunta Quin d'aquests temes ja coneixes?

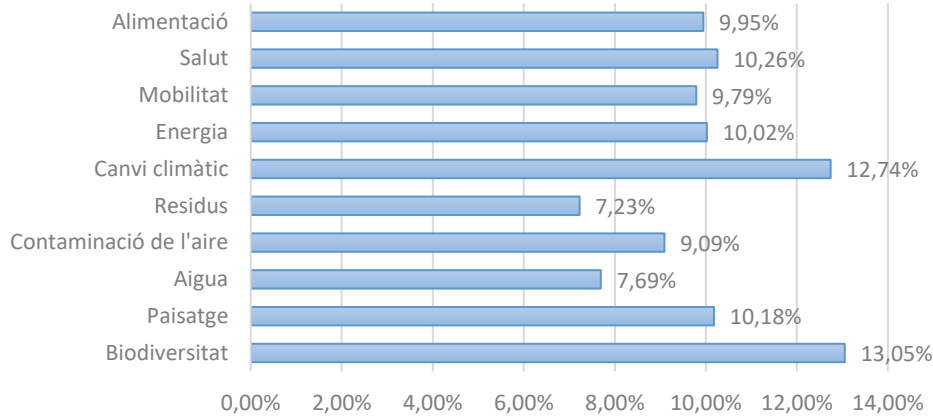

Elaboració pròpia (2022).

Dels anteriors temes, se'ls pregunta de quins els agradaria obtenir més informació, a la qual cosa contesten el següent:

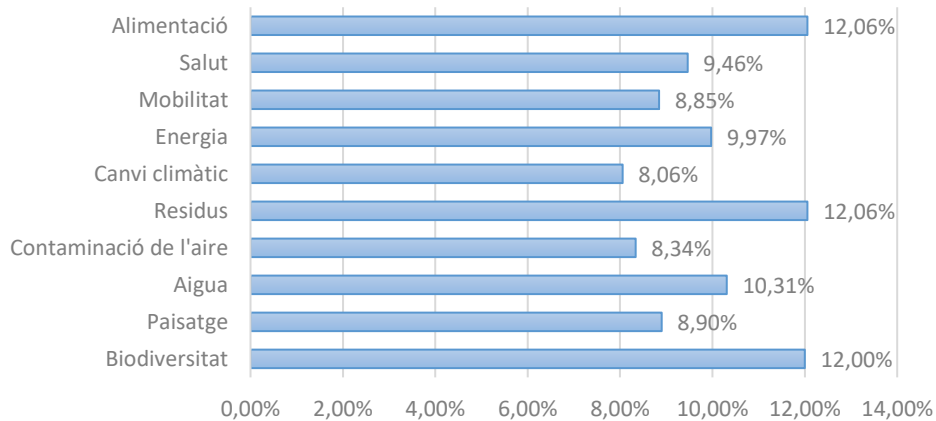
Figura 32. Respostes a la pregunta "De quin d'aquests temes, que encara no coneixes, t'agradaria saber-ne més?".

Elaboració pròpia (2022).

Quant a si han fet alguna activitat, fora o dins de l'escola, relacionada amb els temes exposats, l'alumnat respon allò que es mostra a continuació:

Figura 33. Respostes a la pregunta "Has fet a l'escola o fora de l'escola algunes activitats relacionades amb aquests temes?".

Elaboració pròpia (2022).

Finalment, es planteja a les nenes i els nens enquestats si els agradaria fer altres activitats per descobrir el seu entorn, a la qual cosa el 78,36% responen que si els agradaria. Pel que fa a quines altres activitats els agradaria realitzar per conèixer i respectar l'entorn de l'Illa, les respostes més rellevants s'han agrupat per temàtiques en les categories següents:

Taula 22. Respostes a la qüestió “Explica'ns quines altres activitats t'agradaria fer per conèixer i respectar l'entorn de l'illa”.

Sortides i excursions a museus i entorns naturals (boscos, platges, mar) per conèixer i aprendre a tenir cura de la fauna i flora local.
Activitats de recollida d'escombraries/plàstics i neteja de zones com a platges o muntanyes.
Treballs en equip relacionats amb el medi ambient.
Tallers i xerrades a càrrec d'especialistes relacionats amb el medi ambient de l'illa, la fauna i la flora, l'alimentació i la salut.
Visiteu la central tèrmica del port de Maó per conèixer què fan i els nivells de contaminació de l'entorn.
Jocs i manualitats sobre el medi ambient mentre ho passem bé, juguem i aprenem.
Tallers sobre el mar (la seva història, fauna, flora, contaminació).
Tallers sobre reciclatge i reutilització.
Xerrades sobre la contaminació i com reduir la que generem individualment.

Elaboració pròpia (2022).

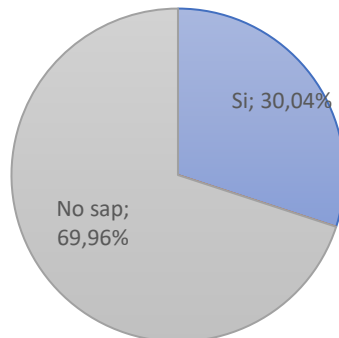
2.1.2. Alumnat d' Educació Secundària Obligatòria

Aquest grup enquestat correspon amb alumnat de centres d'Educació Secundària Obligatòria (ESO) de centres escolars de Menorca, sent un total de 839 respostes registrades d'alumnes i alumnes de secundària. El nombre total de qüestions plantejades a l'alumnat ha estat de 10, juntament amb dues més de resposta lliure.

Pel que fa a si saben què és l'Educació Ambiental per al Desenvolupament Sostenible (figura 34), gairebé el 70% d'alumnes no saben què és, mentre que sí que el coneix el 30%. A més, la gran majoria d'alumnat enquestat (84%) pensa que l'Educació Ambiental per al Desenvolupament Sostenible és una formació multidisciplinària dirigida a conscienciar tots els éssers humans de la importància de respectar i preservar el medi ambient i, també, de respectar el dret al benestar de la resta d'espècies vives amb què compartim el planeta. La resta d'enquestats creuen que és una nova assignatura que consisteix a conèixer la biodiversitat d'una zona (7,75%) o unes pautes dirigides a contaminar menys el planeta (8,22%).

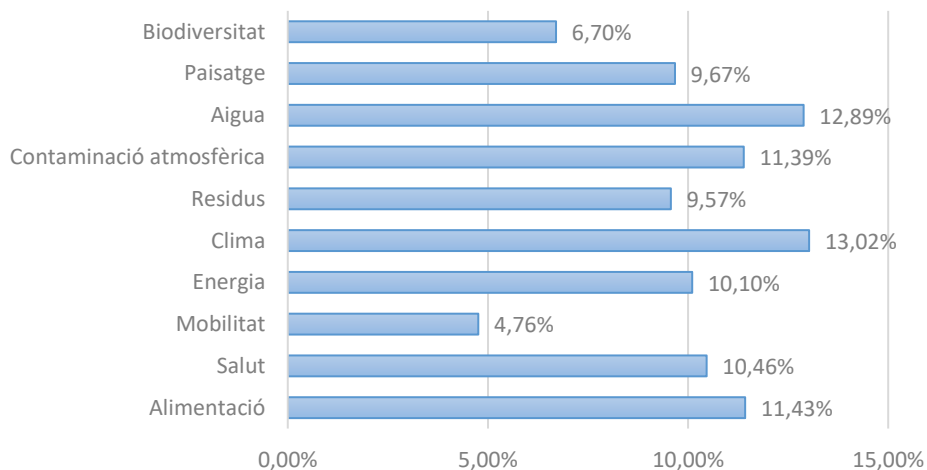
Figura 34 . Respostes a la pregunta “Saps què és l'educació ambiental per al desenvolupament sostenible?”.

Elaboració pròpia (2022).

Continuant amb la pregunta següent, els temes que més coneix l'alumnat enquestat són el clima i l'aigua, i els menys coneguts són la mobilitat i la biodiversitat de l'illa (figura 35). D'altra banda, en preguntar-los de quins temes els agradaria saber-ne més, les respostes s'interrelacionen amb la qüestió anterior, i els menys coneguts (biodiversitat i mobilitat) són els temes en què l'alumnat voldria aprofundir més.

Figura 35 . Respostes a la pregunta Quin d'aquests temes ja coneixes?

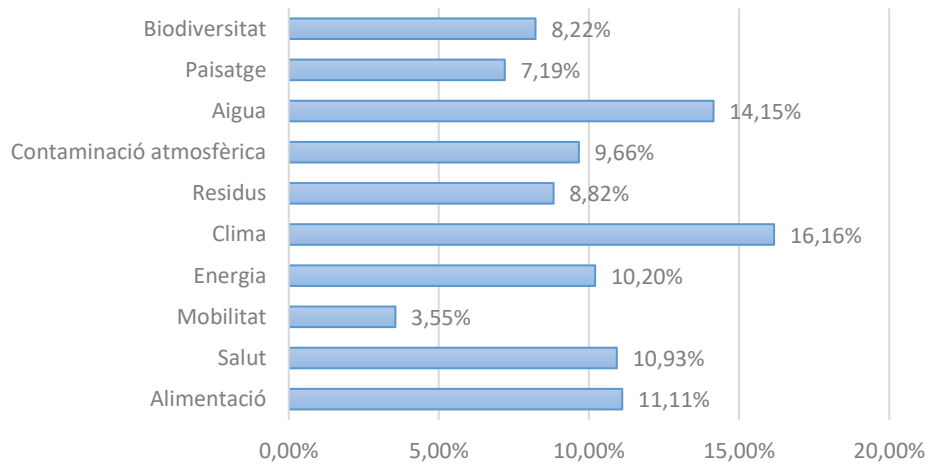

Elaboració pròpia (2022).

Pel que fa a si han realitzat activitats als seus centres escolars relacionades amb els temes esmentats, els alumnes i les alumnes responen el següent per a cadascun d'ells:

Figura 36 . Respostes a la pregunta “Has realitzat al centre educatiu, algunes activitats relacionades amb aquests temes?”.

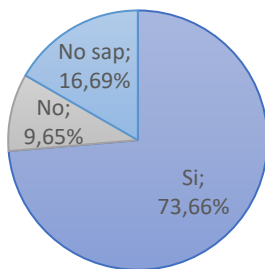

Elaboració pròpia (2022).

Com es pot observar, el tema del qual han rebut més informació mitjançant activitats als centres escolars és el clima. De manera oposada, el tema menys tractat ha estat, globalment, el de la mobilitat.

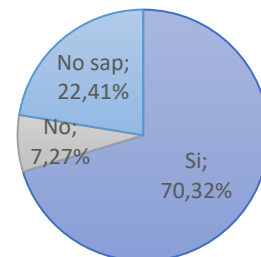
D'altra banda, es pregunta als alumnes si senten preocupació pels temes relacionats amb el medi ambient i si consideren que les accions comeses al seu entorn poden afectar al seu dia a dia, les respostes de les quals es mostren a continuació:

Figura 37 . Respostes a la pregunta “Et preocupen els temes relacionats amb el medi ambient?”.

Elaboració pròpia (2022).

Figura 38 . Respostes a la pregunta “Consideres que les accions escomeses a l'entorn (els problemes ambientals) poden afectar el teu dia a dia?”.

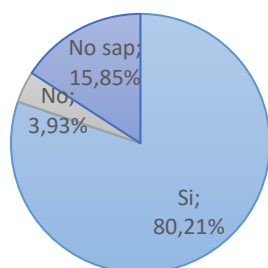

Elaboració pròpia (2022).

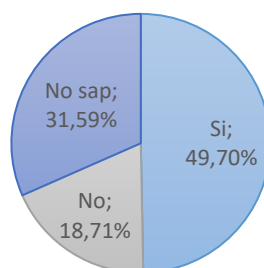
Pel que fa a si creuen que conèixer temes ambientals és important per conscienciar i sensibilitzar en el respecte i la cura de l'entorn, el 80% contesta que sí. Pel que fa a la realització d'activitats relacionades amb el medi ambient, al 49,70% dels alumnes li agradaria fer més activitats, mentre que el 18,71% no voldria.

Figura 39. Respostes a la pregunta "Creus que és important conèixer temes ambientals per conscienciar i sensibilitzar en el respecte i la cura de l'entorn?".

Elaboració pròpia (2022).

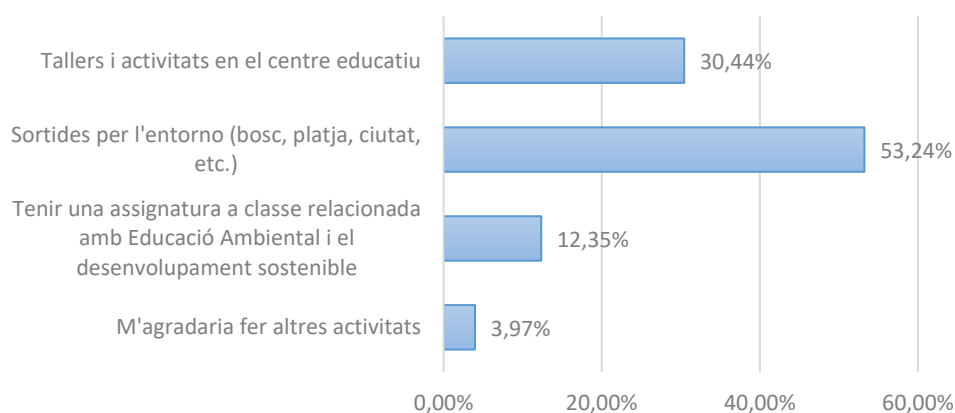
Figura 40. Respostes a la pregunta "M'agradaria fer més activitats relacionades amb el medi ambient i la conservació".

Elaboració pròpia (2022).

La qüestió següent fa referència al tipus d'activitat que li agradaria realitzar a l'alumnat amb l'objectiu de conèixer i respectar el seu entorn. Més de la meitat volen fer sortides o excursions a entorns de l'illa, ja siguin boscos, platges o ciutats. Al 30% d'alumnes els agradaria que es fessin tallers i activitats al centre educatiu mateix, al 12% li interessaria tenir una assignatura relacionada amb l'Educació Ambiental i el Desenvolupament Sostenible, mentre que a gairebé el 4% li agradaria fer-ne d'altres activitats.

Figura 41. Respostes a la pregunta "Quin tipus d'activitats voldríeu fer per conèixer i respectar el nostre entorn?".

Elaboració pròpia (2022).

Entre les altres activitats que l'alumnat estaria interessat a realitzar, hi ha les següents, les quals s'han agrupat per temàtiques:

Taula 23. Respostes a la qüestió "Quin tipus d'activitats voldríeu fer per conèixer i respectar el nostre entorn?"

Recollir les escombraries que aboca la gent a l'entorn (platges i boscos).
Activitats i tallers mediambientals amb experts amb consells per no contaminar i millorar el medi ambient. Jocs relacionats amb el medi ambient.
Tallers de reforestació i plantació de vegetació.
Realitzar acampades mentre s'aprèn sobre l'entorn i es fan jocs i activitats.
Fer sortides al mar per aprendre sobre la biodiversitat marina.
Sortides a reserves i parcs naturals per conèixer la fauna menorquina i com preservar-la.
Que el mateix alumnat faci investigacions i treballs sobre diferents temes relacionats amb el medi ambient per a continuació presentar-los a la resta de la classe.

Elaboració pròpia (2022).

La darrera qüestió que es planteja a l'alumnat de secundària de Menorca resulta en una resposta oberta sobre propostes que tinguin en matèria ambiental i per al desenvolupament sostenible de l'illa. D'aquesta manera, els alumnes participants a l'enquesta plantegen nombroses propostes d'actuació, de les quals se n'han extret les més rellevants i s'han englobat en les categories següents:

Taula 24. Respostes a la qüestió "Tens altres propostes d'interès en matèria ambiental i per al desenvolupament sostenible de Menorca?"

Convocar sortides grupals de alumnes i alumnes a platges i boscos per recollir plàstics i escombraries. Activitats voluntàries de neteja de platges.
Intentar reduir la presència de turistes no conscienciats amb el medi ambient a l'illa perquè augmentin les reserves d'aigua. Conscienciar els turistes perquè tinguin cura de l'illa i no llencin plàstics ni escombraries.
Fer campanyes per conscienciar la gent sobre el reciclatge.
Aplicar sancions en cas de llançament d'escombraries i plàstic a les platges i incrementar la vigilància en entorns naturals per reduir la contaminació i l'abocament de residus.

Major protecció de les zones que estan molt explotades.
Activitats de reforestació a zones que han estat desforestades.
Instal·lar plantes d'energies reutilitzables fent emissions elèctriques 0, abandonant l'ús d'energies fòssils.
Mostrar més el que passa a l'entorn natural: cartells, fotos, diari de Menorca, etc.
Que es premii el reciclatge de plàstics de la població.
Restringir les quantitats d'aigua que deixen anar les fonts i reduir-ne la quantitat que estan repartides per l'illa.

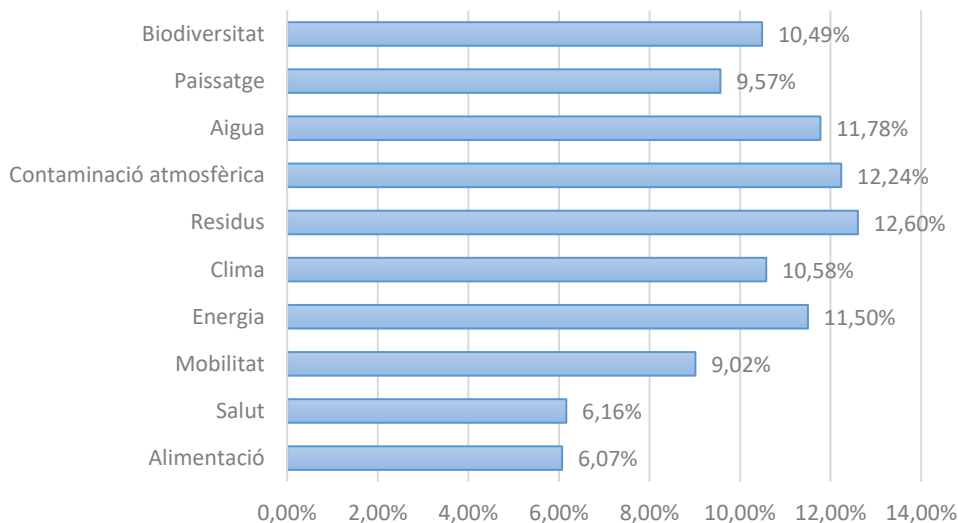
Elaboració pròpia (2022).

2.1.3. Pares i Mares

En aquest apartat es mostren les respostes dels 148 pares i mares d'alumnes i alumnes que han participat en l'enquesta.

En primer lloc, se'ls demana als pares i mares que identifiquin els conceptes que creuen que s'engloben dins l'educació ambiental, a la qual cosa responen el següent:

Figura 42. Respostes a la pregunta "Podria identificar quins dels següents conceptes estan englobats en l'educació ambiental?".

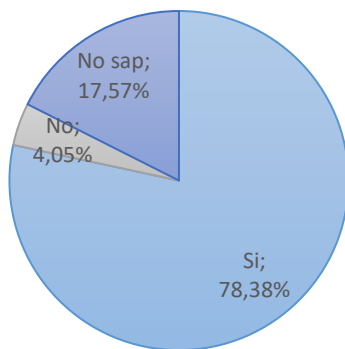

Elaboració pròpia (2022).

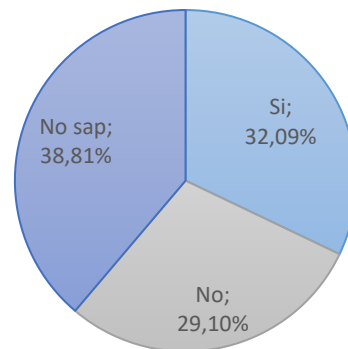
Quant a l'educació de les seves filles i fills, es plantegen una sèrie de qüestions als pares i mares que es mostren a continuació. Respecte a si coneixen si el centre docent al qual acudeixen els seus fills imparteix contingut en matèria d'educació ambiental i si creuen que aquests continguts són suficients, els pares i mares responen el que es mostra a continuació:

Figura 43. Respostes a la pregunta "Coneix si al centre docent s'imparteixen continguts en educació ambiental?".

Elaboració pròpia (2022).

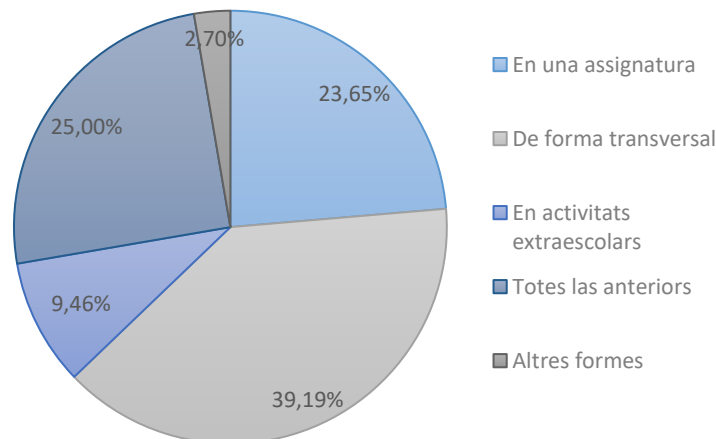
Figura 44. Respuestas a la pregunta "En caso afirmativo, ¿Cree que son suficientes estos contenidos sobre la Educación Ambiental?".

Elaboració pròpia (2022).

La següent pregunta realitzada es refereix a com creuen els pares i mares que s'hauria d'impartir l'educació ambiental en els cursos amb els problemes ambientals actuals. Com s'observa, gairebé el 40% diu que s'hauria de dur a terme de forma transversal, tot i que un 25% opina que s'hauria de realitzar tant en forma d'assignatura com mitjançant activitats extraescolars.

Figura 45. Respostes a la pregunta "Davant els problemes ambientals actuals, ¿com considera que s'ha d'impartir l'Educació Ambiental en els cursos?".

Elaboración pròpia (2022).

El 2,7% opina que l'educació ambiental s'hauria d'impartir a través d'altres formes que proposen els pares i mares, que es resumeixen en la taula següent:

Taula 25. Propostes de "Altres formes d'impartir l'Educació Ambiental".

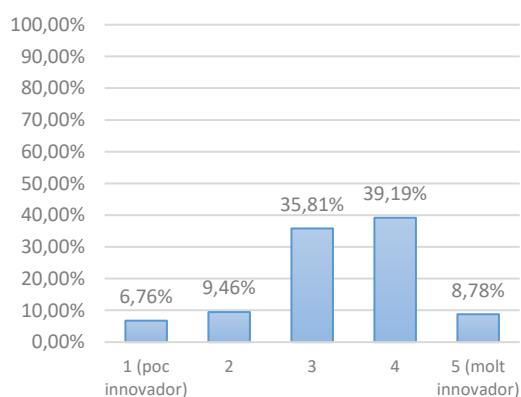
Formació per famílies de mode que acompanyi el propi estudiant.
A través de xarrades i tallers gratuïts en los centres a càrrec d'entitats preparades en aquest tema.
Amb sortides al medi natural.

Elaboració pròpia (2022).

Respecte a la pregunta de si creuen que els coneixements d'educació ambiental haurien de ser impartits en tots els nivells educatius, gairebé la totalitat (97,26%) de pares i mares enquestats responen que sí, mentre la resta es reparteix entre els que opinen que no (1,37%), no ho saben (0,68%) o els que diuen que s'hauria d'ensenyar únicament en certs nivells educatius (0,68%). Aquests darrers opinen que l'educació ambiental s'hauria d'impartir en els nivells d'ensenyament d'infantil i primària, principalment.

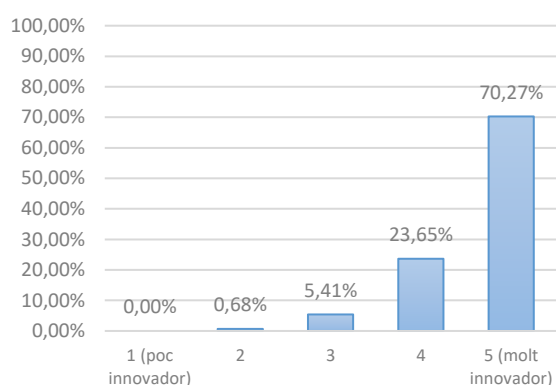
A continuació, a partir d'una escala de l'1 al 5, es mostra l'opinió dels pares i mares respecte a certs aspectes de l'educació ambiental:

Figura 46. Respostes a la pregunta "En relació amb la pràctica de mesures socials i ambientament responsables, com d'innovador considera al centre educatiu?".

Elaboració pròpia (2022).

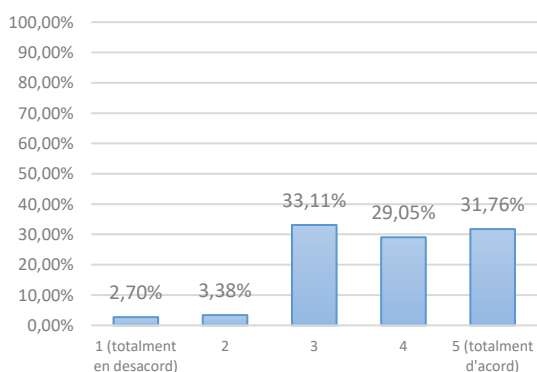
Figura 47. Respostes a la pregunta "considera que els programes i activitats d'educació ambiental poden promoure una major sensibilitat ambiental i el desenvolupament de valors ecològics, com el respecte per la natura?".

Elaboració pròpia (2022).

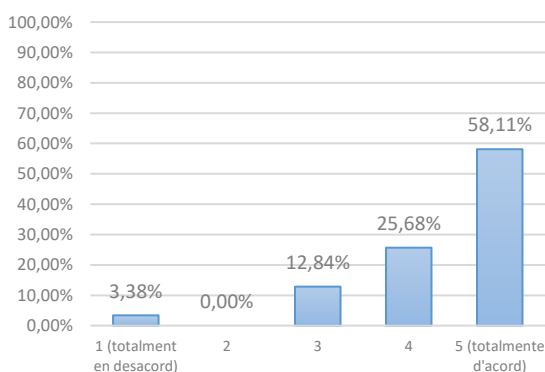

Figura 48. A la pregunta "Considera que les activitats d'educació ambiental realitzades a les aules, i fora d'elles, s'han de dur a terme per professionals especialitzats (educadors ambientals)?".

Elaboració pròpia (2022).

Figura 49. Respostes a la pregunta "Considera que els programes d'educació ambiental poden promoure el desenvolupament d'altres valors bàsics com, per exemple, el respecte pels drets humans, la solidaritat, la justícia o el compliment dels ODS 2030?".

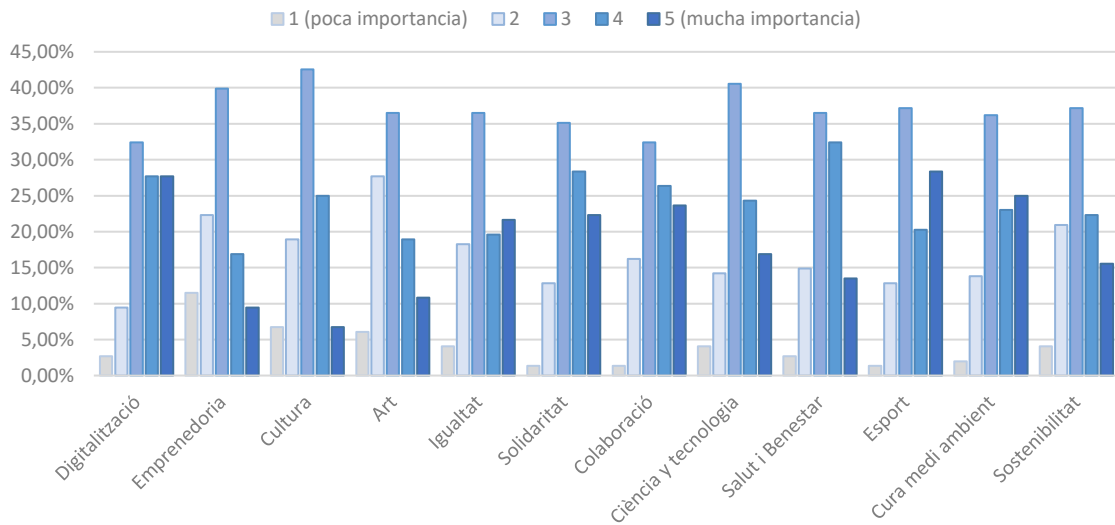
Elaboració pròpia (2022).

Com es pot observar, el grup enquestat en aquest cas creu que és relativament elevat el nivell d' innovació del centre educatiu de les seves filles i fills. També opinen que amb les activitats d' educació ambiental es poden transmetre i promoure altres valors relacionats amb la sostenibilitat i els drets humans.

Tenint en compte els interessos i coneixements ambientals dels fills i filles dels pares i mares enquestats, es generen tres qüestions rellevants. La primera d'elles és referent a la importància que creuen que els donen els seus fills i filles a certes temàtiques (Digitalització i noves tecnologies, Emprenedoria, Cultura, Art, Igualtat i no discriminació, Solidaritat, Col·laboració, Ciència i tecnologia, Salut i Benestar, Esport, Cura del medi ambient, Sostenibilitat). Com es mostra, la majoria de pares i mares opinen que els seus fills tenen un interès i motivació mitjà en les temàtiques exposades.

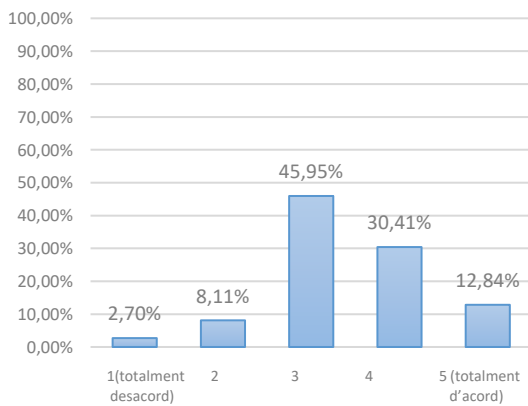
Figura 50. Respostes a la pregunta "Com considera l'interès i la motivació del seu fill/filla per les següents temàtiques?".

Elaboració pròpia (2022).

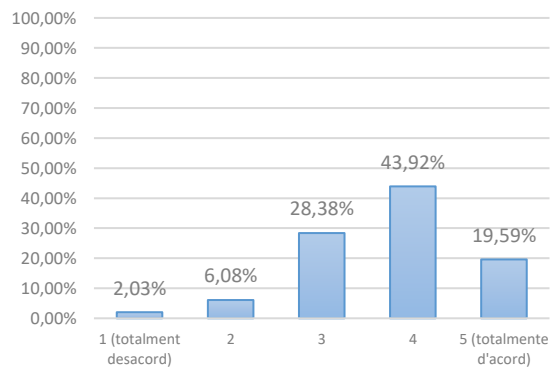
Respecte a si creuen que tant els seus fills com els mateixos pares i mares disposen de suficients coneixements en temes de cura del medi ambient i la sostenibilitat, es registren les respostes dels següents gràfics. Per tant, com es pot observar, els pares i mares creuen, majoritàriament, que posseeixen prou coneixements per ensenyar als seus fills/es sobre pràctiques sostenibles, mentre que no creuen que els seus fills/es tinguin prou coneixements sobre aquests temes.

Figura 51. Respostes a la pregunta "Considera que el seu fill/filla disposa de prou coneixements en temes de cura del medi ambient i la sostenibilitat?".

Elaboració pròpia (2022).

Figura 52. Respostes a la pregunta "Considera que vostè disposa de prou coneixements per ensenyar-li pràctiques de cura del medi ambient i sostenibilitat al seu fill/filla?".

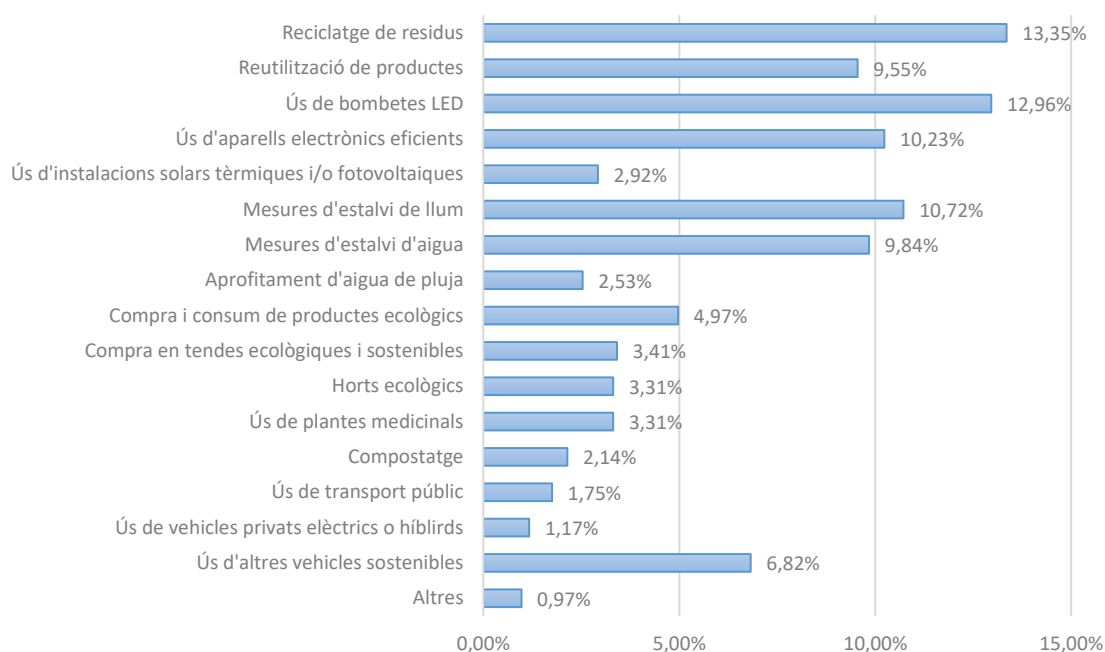
Elaboració pròpia (2022).

La primera pregunta de l'última secció de l'enquesta a pares i mares fa referència a les accions diàries pròpies de l'educació ambiental que aquests duen a terme, com ara reciclatge, compostatge, ús de bombetes de baix consum, estalvi d'aigua, ús de plaques solars, consum de productes ecològics, etc., a la qual cosa el 95,27% respon que sí que realitza alguna d'aquestes activitats.

Respecte a les següents accions plantejades: Reciclatge de residus, Reutilització de productes, Ús de bombetes LED, Ús d'aparells electrònics eficients (etiquetat A+++, A++ i A+), Ús d'instal·lacions solars tèrmiques i/o fotovoltaïques (plaques solars, per ex.), Mesures d'estalvi de llum, Mesures d'estalvi d'aigua, Aprofitament d'aigües de pluja, Compra i consum de productes ecològics, Compra en botigues ecològiques i sostenibles (moda, alimentació...), Horts ecològics, Ús de plantes medicinals, Compostatge, Ús de transport públic, Ús de vehicles privats elèctrics i/o híbrids..., se'ls pregunta quines practiquen amb més intensitat a les mares i pares, a la qual cosa responen el que es mostra a continuació:

Figura 53. Respostes a la pregunta "Quins dels següents aspectes practiques amb més intensitat?".

Elaboración propia (2022).

En relació amb la pregunta anterior, es demana als pares i mares que concretin les accions que realitzen a diari relacionades amb els anteriors aspectes, les quals s'engloben en la taula mostrada a continuació:

Taula 26. Respostes a la qüestió "Indiqueu, en específic, quines són les accions"

Caminar o usar la bicicleta en compte d'altre transport més contaminant como el cotxe.
Recollir plàstics i fem de les platges, de boscos o de camins.
Reduir el consum, comprar únicament el necessari, aprofitar tot el possible (reparar el que està trencat per reutilitzar-ho, etc.) i reciclar a casa.
Comprar productes de proximitat en mercats i tendes locals.

Elaboració pròpia (2022).

Quant a si realitzen activitats en família en el seu temps lliure, gairebé la totalitat (89,86%) respon que sí, mentre que només un 10,14% diu que no. Les persones que sí que realitzen activitats en família, destaquen les següents:

Taula 27. Respostes a la qüestió "Quin tipus d'activitats feu?"

Excursions a peu (senderisme) o en bicicleta por entorns naturals (bosques, platges, Camí dels Cavalls, etc.).
Activitats aquàtiques en el mar como natació o navegació en barca.
Activitats culturals (teatre, exposicions, cinema, etc.)
Jocs de taula, esports a l'aire lliure, etc.
Observació d'animals en la natura.
Escoltar música o anar a concerts
Menjars en pícnic (zones naturals) o en restaurants locals.
Viatges

Elaboració pròpia (2022).

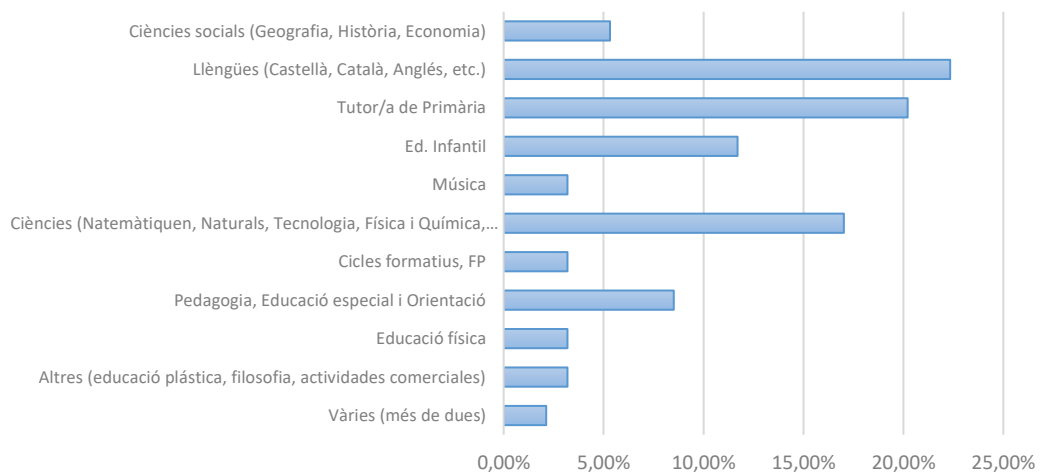
Les taules 26 i 27 han estat el resultat de l' omissió de certes contestacions fora de to o sense rellevància amb l' educació ambiental o amb les pròpies qüestions plantejades, i de l' agrupació de diverses respostes en temàtiques similars.

2.1.4. Professorat i equip directiu de centres escolars.

El professorat i l'equip directiu enquestat ha estat d'un total de 122 persones, dels quals el 86,07% són professors/es i el 13,93% restant pertanyen a l'equip directiu dels centres escolars. Les assignatures o especialitats que imparteixen s'engloben a continuació:

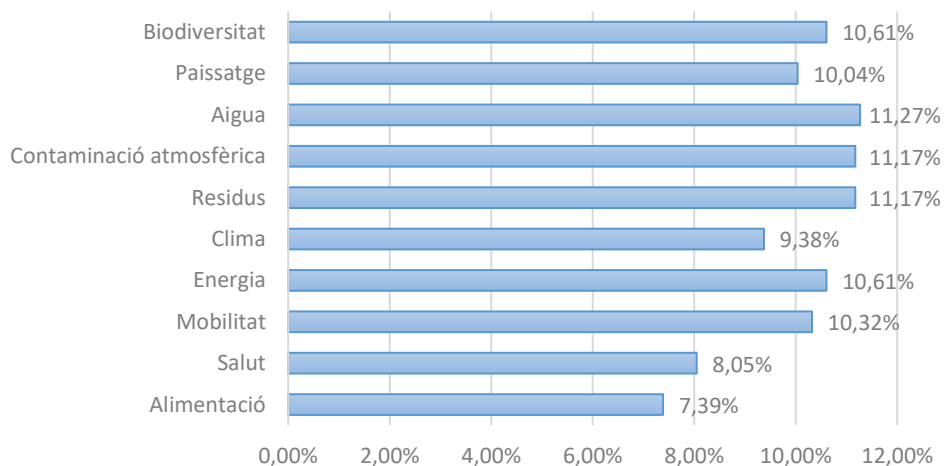
Figura 54 . Respostes a la pregunta “Especialitat / assignatura que imparteix al Centre”.

Elaboració pròpia (2022).

La pregunta següent realitzada a aquest grup d'enquestats correspon que identifiquin els conceptes que creuen que engloba l'educació ambiental. Les respostes es mostren a continuació:

Figura 55 . Respostes a la pregunta “Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental?”.

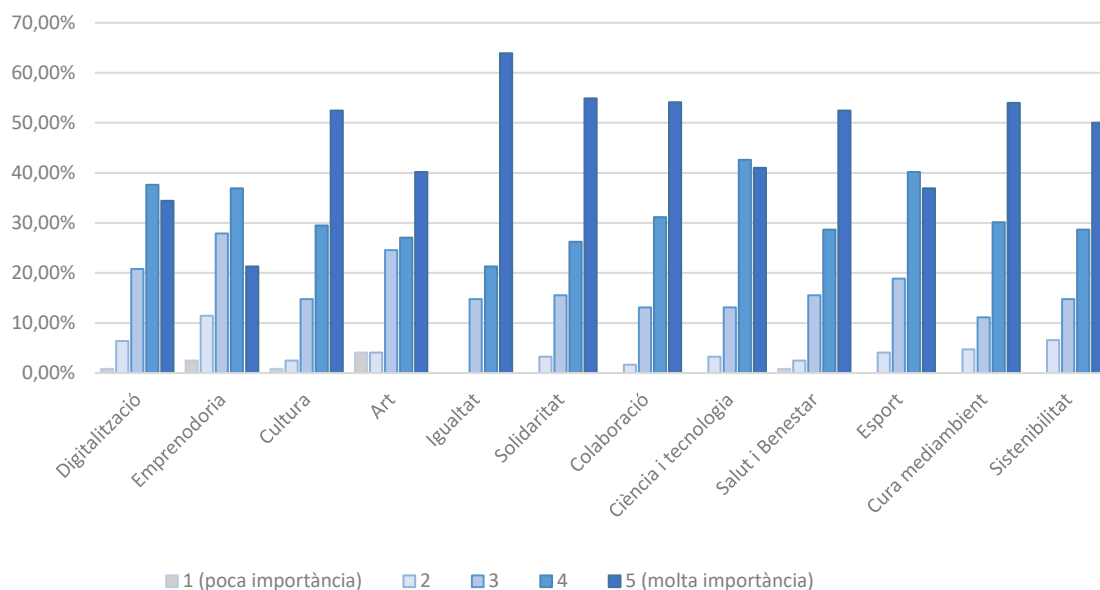

Elaboració pròpia (2022).

Respecte a la importància que creuen que tenen en l'àmbit educatiu els continguts següents: Digitalització i noves tecnologies, Emprenedoria, Cultura, Art, Igualtat i no discriminació, Solidaritat, Col·laboració, Ciència i tecnologia, Salut i Benestar, Esport, Cura del medi ambient, i Sostenibilitat, els professors i equip directiu responen el que es mostra a continuació:

Figura 56 . Respostes a la pregunta “Com puntuaria la importància que tenen els continguts següents en l'àmbit educatiu?”.

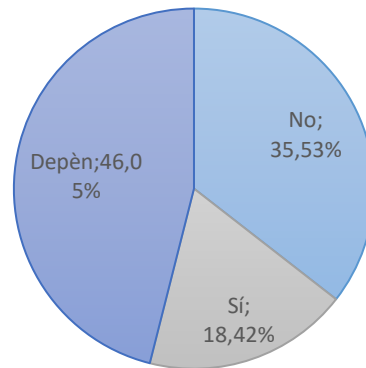
Elaboració pròpia (2022).

Excepte en el cas de l'emprenedoria i segons els enquestats, la resta de continguts tenen una importància molt elevada a l'àmbit educatiu.

D'altra banda, quant a si el currículum escolar inclou continguts sobre educació ambiental, el 92,62% de professorat i equip directiu respon que sí. Alhora, el 35,53% creuen que aquests continguts no són suficients, davant d'un 18,42% que diuen que sí que són suficients. La resta (46,05%) opinen que la suficiència d'aquests continguts depèn, i que sí que serien suficients si s'hi aprofundís més, si es tractessin de forma pluridisciplinar, amb més enfocament i especificació per a cada curs.

Figura 57. Respostes a la pregunta "Creu que són suficients aquests continguts sobre l'educació ambiental?".

Elaboració pròpia (2022).

Respecte a com consideren els enquestats que s'ha d'impartir l'educació ambiental a les aules, predomina la metodologia transversal (56,56%), el 38,52% creu que s'hauria de dur a terme mitjançant una assignatura i de forma transversal, conjuntament, i tan sols un 2,46% diu que només mitjançant una assignatura. Un 2,46%, per la seva banda, proposa altres formes per impartir l'educació ambiental, entre les quals hi ha les següents, resumides i agrupades per temàtiques:

Taula 28. Propostes d'"Altres maneres d'impartir l'Educació Ambiental".

Tallers, activitats i projectes ambientals a l'escola.

Aprenentatge i Servei (APS).

Sortides i excursions al medi natural, amb implicació i contacte directe amb l'entorn.

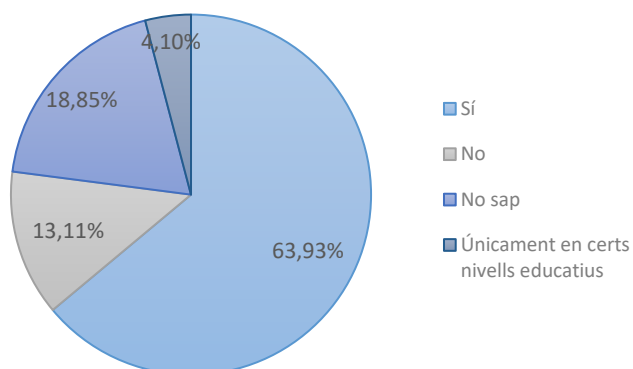
Hort escolar.

Elaboració pròpia (2022).

En relació amb l'anterior qüestió, la majoria de professorat i equip directiu (63,93%) creu que l'educació ambiental hauria de ser una assignatura a tots els nivells educatius:

Figura 58 . Respostes a la pregunta “Davant els problemes ambientals actuals, l'educació ambiental hauria de ser una assignatura a tots els nivells educatius?”.

Elaboració pròpia (2022).

De les opinions que s'hauria d'incorporar únicament a certs nivells educatius, predomina la varietat de respostes: algunes persones creuen que s'hauria d'impartir a tots els nivells de secundària, d'altres diuen que, des d'infantil fins a acabar el batxillerat, fins a segon o tercer de l'ESO o només a Educació Primària.

Quant a si consideren que disposen de recursos suficients per formar l'alumnat en matèria de cura mediambiental i sostenibilitat, hi ha igualtat d'opinions dels que diuen que sí (50%) i els que no (50%). De les persones que creuen que no hi ha prou recursos per a això, destaquen el següent quant a recursos que els falten o millorarien (s'han agrupat les respostes en temàtiques similars):

Taula 29. Respostes a la qüestió “En cas de contestar negativament, indiqueu quins recursos li falten o milloraria”.

Formació específica sobre el tema. Com que no són experts, alguns professors no podem formar adequadament l'alumnat si no ens formen primer a nosaltres.

Bancs de recursos específics per treballar des de la pròpia àrea curricular i temps per revisar-los i integrar-los al currículum.

Recursos humans, propostes didàctiques, materials, recursos digitals atractius a l'alumnat, flexibilitat orgànica de l'escola.

Ajuts econòmics per realitzar sortides, especialistes que organitzin les activitats, formació i que puguin transmetre un coneixement científic a l'alumnat.

Disposar de més hores per a la coordinació i la dinamització de la comissió mediambiental del centre.

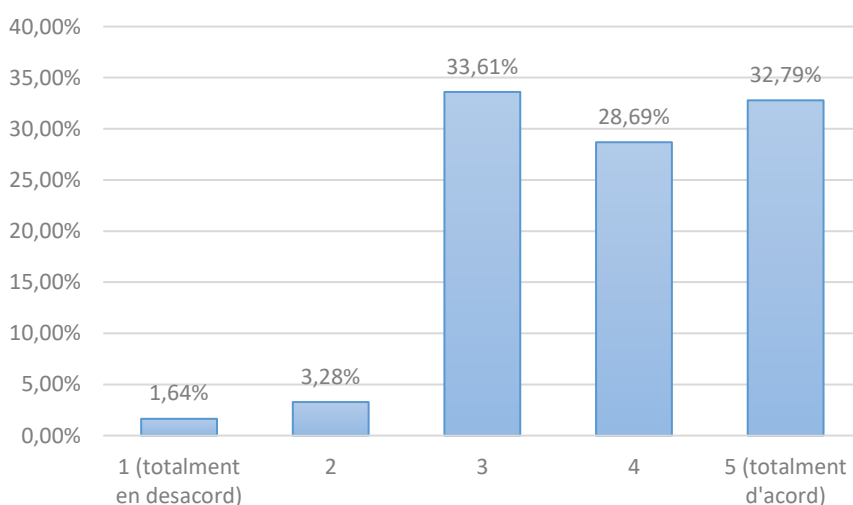
Elaboració pròpia (2022).

En relació amb algunes de les respostes anteriors, es registra la següent opinió: el 80,33% de professorat i equip directiu considera necessari formar el professorat en matèria d'educació ambiental i desenvolupament sostenible. A més, el 94,26% d'enquestats està molt d'acord que els programes i activitats d'educació ambiental poden promoure una sensibilitat ambiental més gran i el desenvolupament de valors ecològics, com el respecte per la naturalesa. També el 90,16% creu que aquests programes promouen el desenvolupament d'altres valors bàsics com ara el respecte pels drets humans, la solidaritat, la justícia o el compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) 2030.

Alhora, hi ha una marcada opinió amb què les activitats d'educació ambiental que s'executin a les aules i fora d'elles haurien de dur-les a terme per professionals especialitzats, com són els educadors ambientals (figura 57).

Figura 59 . Respostes a la pregunta “Considera que les activitats d'educació ambiental executades a les aules, i fora d'aquestes, haurien de dur-les a terme per professionals especialitzats (educadors ambientals)?”.

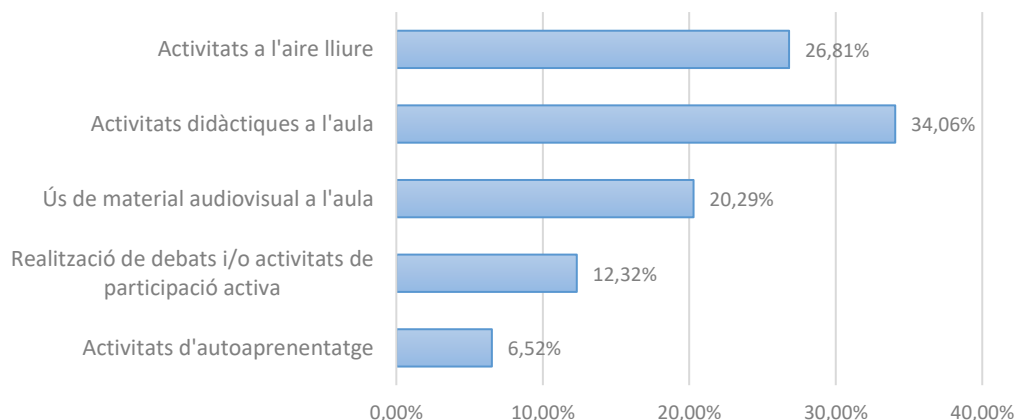
Elaboració pròpia (2022).

Pel que fa al nombre d'activitats d'educació ambiental que s'han realitzat aquest curs, el 40,16% de l'actual grup enquestat respon que entre 1 i 2, seguit entre 3 i 5 (27,05%) i més de 5 (20,49%) activitats. Només el 12,30% diu que no s'ha fet cap activitat d'educació ambiental.

Pel que fa a les activitats realitzades, destaquen els tipus següents:

Figura 60 . Respostes a la pregunta “En cas que s'hagi realitzat alguna activitat, quin tipus d'activitats d'educació ambiental s'han fet?”.

Elaboració pròpia (2022).

El contingut i temàtica de les activitats s'especifiquen a continuació, segons les respostes del professorat i equip directiu, les quals han estat agrupades per temàtiques:

Taula 30. Respostes a la qüestió “En cas d'haver realitzat alguna activitat, Quina temàtica i continguts tenien aquestes activitats?”.

Energia. L'ús de l'energia nuclear i el debat sobre la necessitat en el context energètic i climàtic actual. Energies renovables. Estalvi d'energia (50/50).
Ús de recursos a la nostra societat.
L'aigua a Menorca. Estalvi, malbaratament, consum. Cicle de l'aigua.
Clima i canvi climàtic. Escalfament global.
Biodiversitat. Espècies en extinció. Fauna i flora autòctona. Protecció d'espècies com a aus (Ex.: Projecte de protecció d'orenetes).
Contaminació atmosfèrica i acústica.
Paisatges i ecosistemes. Espais naturals.
Anàlisi de la contaminació causada pels plàstics a les platges de Menorca.
Anàlisi de la insostenibilitat de la indústria tèxtil mitjançant la creació de dissenys partint de roba reutilitzada.
Residus. Plàstics i microplàstics. Neteja de platja.
Reduir, reciclar i reutilitzar.
Sensibilització de la necessitat de protegir i recuperar els valors mediambientals.
Alimentació. Sobirania Alimentària. Alimentació sostenible i saludable. Consum de productes locals i de temporada. Hort escolar i compostatge.
Taller de bolets i taller de pol·linitzadors.

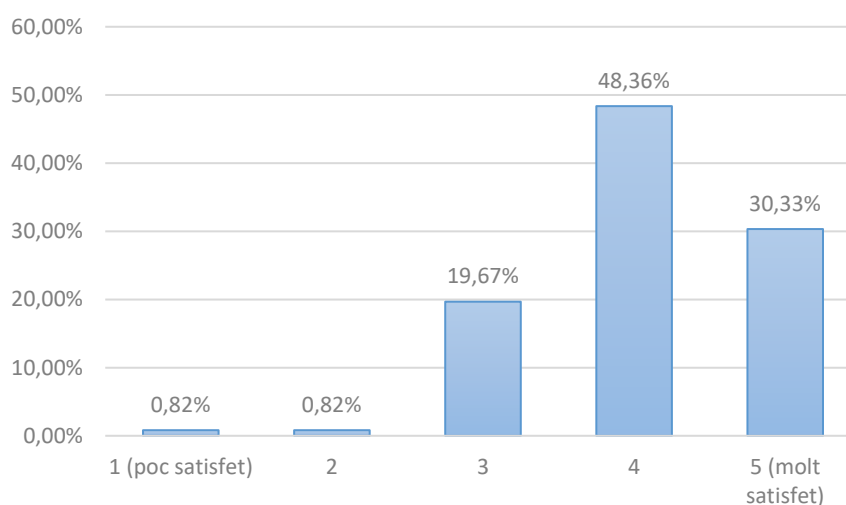
Artesania local i la seua importància.
Sectors econòmics: primari, secundari, terciari.
Agricultura. Agricultura ecològica.
Sortides i excursions: visites a camps d'aprenentatge (Es Pinaret , etc.), Camí dels Cavalls , etc.
Cura de la naturalesa, des de la cura de la posidònia, dels animals, de les plantes autòctones, dels pol·linitzadors.
Informació sobre la reserva de la Biosfera de Menorca.
Tallers de Salut Jove.
Mobilitat sostenible.

Elaboració pròpia (2022).

Les persones que han realitzat aquestes activitats d'educació ambiental han estat majoritàriament del mateix centre escolar (61,27%), encara que també personal d'empreses/entitats externes (19,65%), personal en col·laboració amb l'Ajuntament (11,56%) i altres persones (7,51%). D'aquestes darreres, els enquestats esmenten personal del Consell Insular i Govern Balear, entitats privades, responsables dels tallers de Salut Jove, Obrint Portes i CIME, el centre d'artesanía de Menorca, el Consorci de residus, biòlegs i apicultors , pares i mares, antics alumnes participants a programes ambientals del centre, monitors de la Reserva de la Biosfera, personal de Camps d'Aprenentatge de Menorca, etc.

En cas d'haver-se realitzat alguna activitat, es pregunta el grau de satisfacció del professorat i equip directiu amb les mateixes, les respostes de les quals es mostren a continuació:

Figura 61 . Respostes a la pregunta "En cas d'haver realitzat alguna activitat, quin és el grau de satisfacció amb les activitats realitzades?".

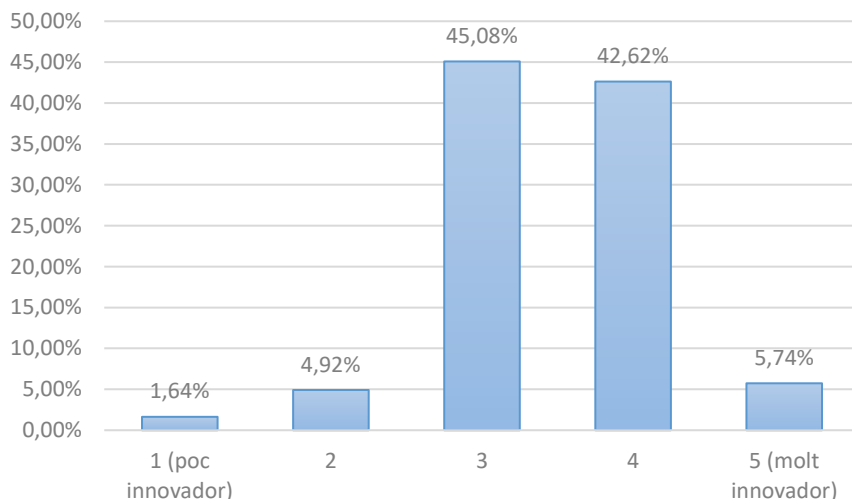
Elaboració pròpia (2022).

Pel que s'observa, el grau de satisfacció amb les activitats realitzades als centres escolars és elevada.

D'altra banda, segons si consideren poc o molt innovador el centre educatiu, es registren les respostes següents:

Figura 62 . Respostes a la pregunta "Com d'innovador considera el centre educatiu?".

Elaboració pròpia (2022).

De la mateixa manera, el 36,07% del grup enquestat considera que les metodologies utilitzades per impulsar l'educació ambiental a les aules són innovadores, davant d'un 40,16% que no ho sap i un 23,77% que creu que no són innovadores.

A continuació, es mostren les metodologies (Ex.: Tècniques d'aprenentatge col·laboratiu, participació activa, aprenentatge a l'aire lliure, jocs de rol, etc.) utilitzades pel professorat i l'equip directiu enquestat dels centres escolars:

Taula 31. Respostes a la qüestió "En cas de contestar afirmatiu, quines són aquestes metodologies?".

Treball cooperatiu.
Treball en grups d'experts i debats.
APS (aprenentatge i servei).
Aprenentatge a l'aire lliure.
Aprenentatge col·laboratiu i a l'aire lliure.
Autodescobriment.
Sortides i excursions.

Metodologia basada en projectes de treball i investigacions, per fer treballs en equip, fent exposicions orals i debats després de realitzar investigacions sobre un tema.

Disposem d'un hort que ens permet experimentar amb plantes autòctones i veure com ajudar-les a créixer sanes, hort que reguem amb aigua de pluja recollida en dipòsits i que abonem amb compost fet per nosaltres mateixos dins d'un compostador.

Jocs i material manipulatiu.

Cura i neteja de l'aula i del pati (com un bon ús de les papereres).

Berenars saludables i sense plàstics.

Participació activa, vídeos, activitats de grup, campanyes de sensibilització, cartelleres, concursos, etc.

Anàlisi de notícies actuals.

Muntatges audiovisuals amb la participació de l'alumnat.

Coordinació de la comissió de sostenibilitat amb l'alumnat (delegats i delegades) fent propostes didàctiques per tota l'escola.

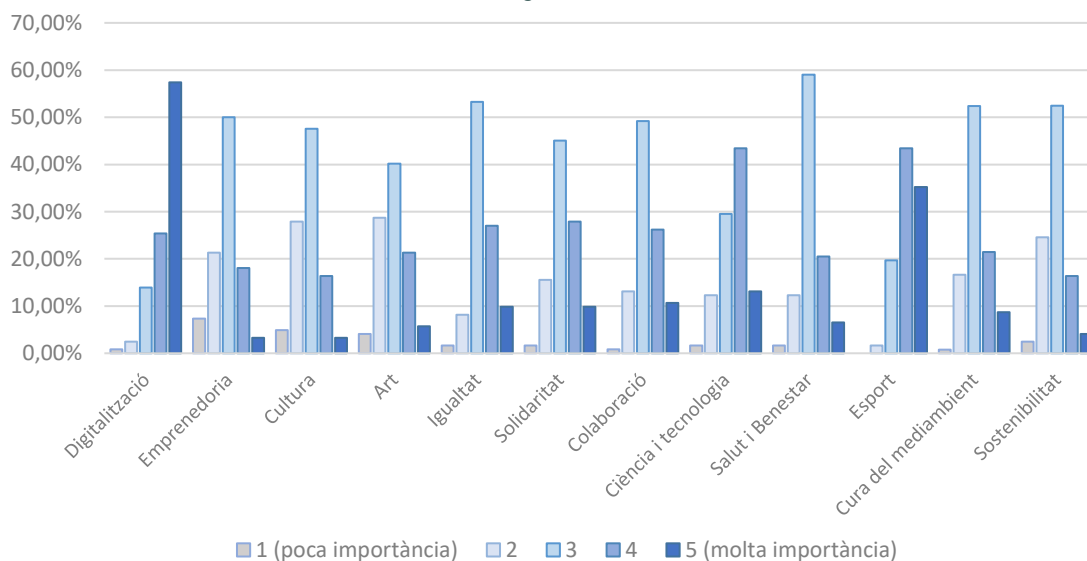
Elaboració pròpia (2022).

A més, el 88,52% d'enquestats consideren molt important impulsar propostes en educació ambiental per l'equip directiu i el professorat.

Pel que fa al nivell d'importància que creuen que l'alumnat té front a una sèrie de temes (Digitalització i noves tecnologies, Emprenedoria, Cultura, Art, Igualtat i no discriminació, Solidaritat, Col·laboració, Ciència i tecnologia, Salut i Benestar, Esport, Cura del medi ambient i Sostenibilitat) el professorat i equip directiu creuen que el seu interès i motivació és mitjà en la majoria de temàtiques, excepte en la digitalització i noves tecnologies, per les quals les alumnes i els alumnes semblen tenir més interès en l'actualitat, amb l'ús cada cop més elevat dels mòbils, tauletes i ordinadors. L'alumnat també sembla tenir un interès més gran pels esports, segons els enquestats. Aquests resultats s'observen a la figura següent:

Figura 63 . Respostes a la pregunta “Com considera l'interès i la motivació de l'alumnat per les temàtiques següents?”.

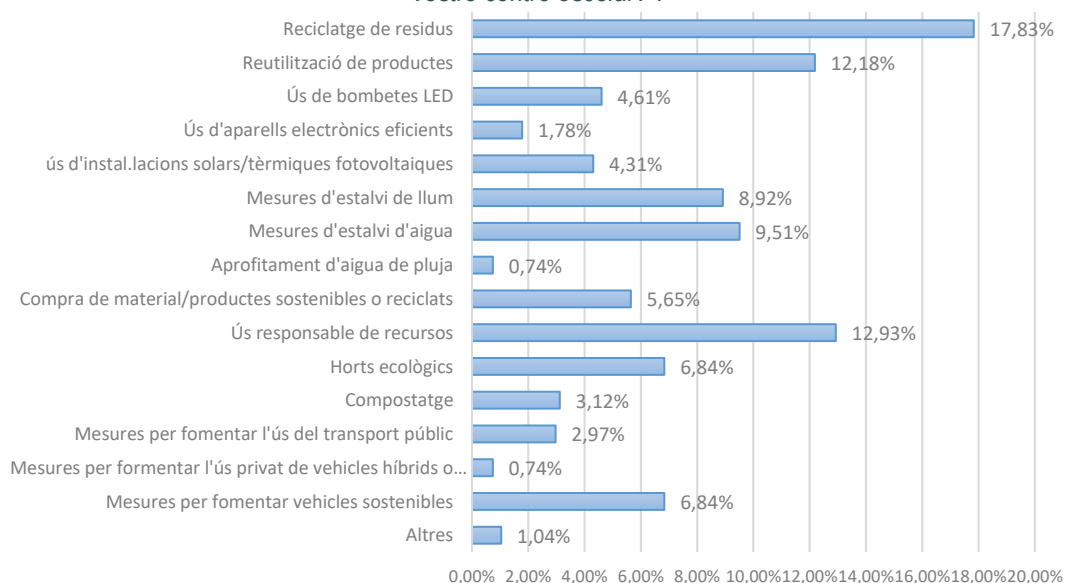

Elaboració pròpia (2022).

Pel que fa a la formació que posseeix l'alumnat respecte a temes ambientals, els professors i l'equip directiu consideren que té un nivell mitjà, la majoria (53,28% ho opinen).

D'altra banda, actualment els centres escolars duen a terme diferents mesures per a la millora de la cura de l'entorn i la sostenibilitat. A causa d'això, es pregunta al grup enquestat, de les categories següents, quines accions duu a terme el seu centre escolar:

Figura 64 . Respostes a la pregunta “En l'actualitat, els centres escolars duen a terme diferents mesures per millorar la cura de l'entorn i la sostenibilitat. De les categories següents, quines accions duu a terme el vostre centre escolar?”.

Elaboració pròpia (2022).

S'observa que el reciclatge de residus és l'acció que es duu a terme, en major mesura, en els centres escolars que han realitzat l'enquesta del present Pla.

Finalment i en relació amb l'anterior qüestió, el professorat i l'equip directiu indiquen, concretament, les accions que han realitzat al seu centre escolar:

Taula 32. Respostes a la qüestió "Indiqueu, en específic, quines són les accions".

Reciclatge de residus amb concursos d'aules netes i altres activitats per implicar l'alumnat. Responsable a l'aula per buidar les papereres.
Aixetes als banys amb tancament automàtic al cap d'uns segons. Airejadors a les aixetes dels lavabos.
Múltiples pàrquings de bicicletes i incorporació de l'ús de la bicicleta a les classes d'educació física i a les excursions.
Embolcalls per als berenars: es promoció l'ús de carmanyoles i/o <i>boc and roll</i> , alhora que s'intenta que l'alumnat no porti brics ni ampolles d'un sol ús.
Reutilitzem els materials didàctics per optimitzar-ne l'ús i estalviar en despeses duplicades (llibres, etc.).
Sembrem, cultivem i venem els productes de l'hort escolar.
Promoure l'ús dels camins escolars.
Elaboració de compost a partir de les pells de la fruita.
Participació al programa Centres Ecoambientals.
Participació al programa 50/50 per reduir les despeses d'aigua, electricitat i combustible.
Controls mensuals de com es recicla a les aules.
Cartells de recordatoris sostenibles: apagar els llums, tancar l'aixeta, etc.
Estalvi de fotocòpies i paper.
Comissió de sostenibilitat que al llarg del curs es preparen unes tutories estimulants que impliquen tot l'alumnat de l'escola, amb actuacions proposades per l'alumnat.
Instal·lació de plaques solars per l'aigua calenta de l'edifici.
Canvi de les bombetes a LED.
Quan se'n va a les sortides i en acabar les activitats deixar el lloc recollit i net.
Campanya per promocionar l'ús dels plàstics d'un sol ús i dels berenars sostenibles i saludables.
Tutories dedicades a la sostenibilitat ambiental.

Elaboració pròpia (2022).

Les accions realitzades han estat agrupades, en alguns casos, per temàtiques, en ser molt similars en contingut a d'altres plantejades.

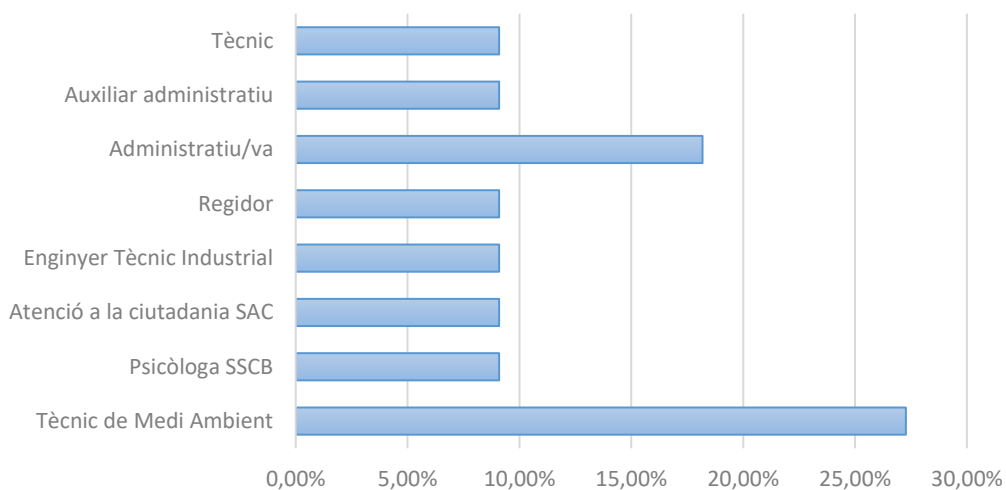
2.1.5. Administració local.

En aquest apartat s'analitzen les respostes a l'enquesta de l'Administració local de l'illa. El nombre total d'enquestats en aquest cas ha estat de 11 persones, xifra baixa que pot no reflectir l'opinió generalitzada de la població pertanyent a aquest grup.

El 50% d'enquestats pertanyen a l'Ajuntament des Castell, el 25% al CIME, el 12,5% a l'Ajuntament des Mercadal i l'altre 12,5% al Consorci de Residus de Menorca. S'hi observa, per tant, una manca de representació de la resta d'entitats locals de l'illa.

Pel que fa al càrrec o treball que exerceix cada persona enquestada, es mostra a continuació:

Figura 65 . Respostes a la pregunta "Quin càrrec o tipus de treball exerceix dins de la seva Administració local?".

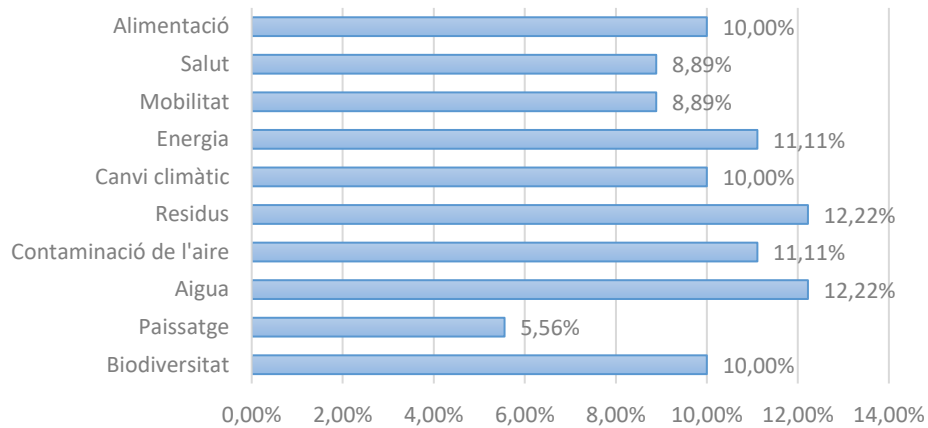

Elaboració pròpia (2022).

En primer lloc, cal destacar que tots els enquestats coneixen el concepte d'educació ambiental. Pel que fa a conceptes que creuen que queden englobats dins de l'educació ambiental, responen el següent:

Figura 66 . Respostes a la pregunta “Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental?”.

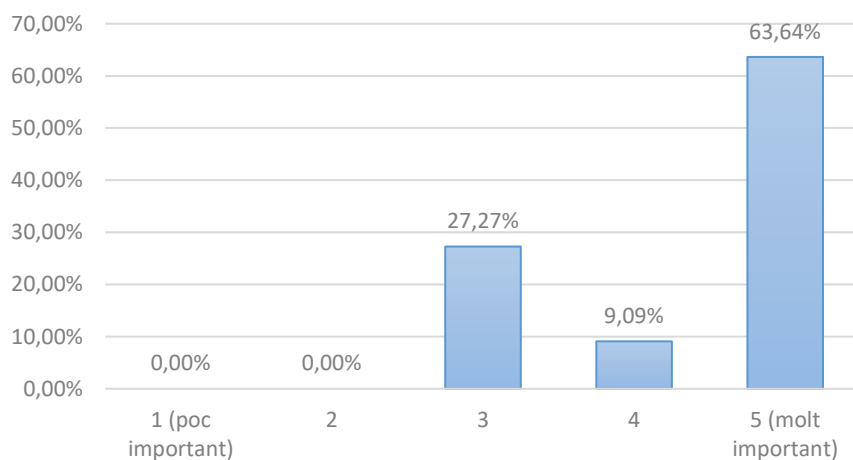
Elaboració pròpia (2022).

Curiosament, el concepte menys identificat amb l'educació ambiental és el paisatge, mentre que els residus i l'aigua són els que encapçalen les respostes.

Pel que fa a l'Agenda 2030 i als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), els coneixen, respectivament, el 81,82% i el 63,64%. Cal destacar el desconeixement existent dels ODS entre l'Administració local enquestada (36,36% no els coneixen).

Pel que fa a com valora l'Administració local que el Consell aposti per la creació del Pla d'Educació Ambiental per al Desenvolupament Sostenible de la Reserva de Biosfera de Menorca, en destaca l'alta i molt alta valoració entre el 81,82% dels enquestats. A més, el 63,64% considera molt important l'educació ambiental i les pràctiques sostenibles:

Figura 67 . Respostes a la pregunta “Quin és el grau d'importància que té l'educació ambiental i les polítiques sostenibles al món actual?”.

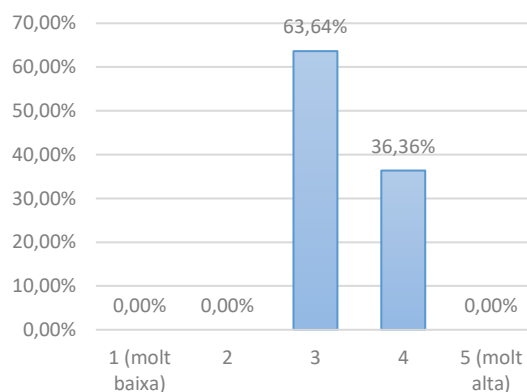
Elaboració pròpia (2022).

D'altra banda, el 72,73% considera que l'adopció de mesures per a la protecció del medi ambient ha de ser immediata i el 27,27% restant opina que s'ha de donar a curt termini.

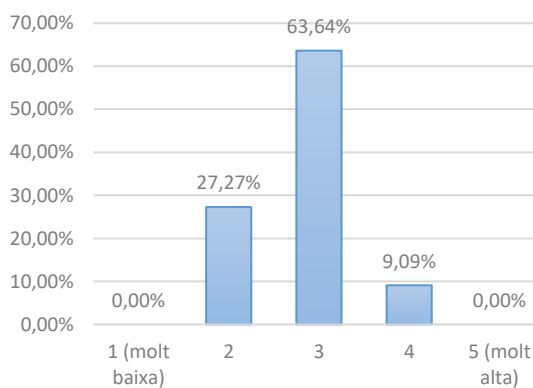
A continuació, es mostren dos gràfics respecte al grau d'implicació que creen els enquestats que té tant l'entitat on treballen com la ciutadania. En tots dos es pot observar que predomina la valoració mitjana quant al grau d'implicació, encara que en el cas de les entitats, el grau d'implicació és més gran que a la ciutadania, segons els enquestats.

Figura 68 . Respostes a la pregunta “En quin grau creu que l'entitat s'implica en la millora del medi ambient i la realització de pràctiques sostenibles?”.

Elaboració pròpia (2022).

Figura 69 . Respostes a la pregunta “En quin grau creu que la ciutadania s'implica en la millora del medi ambient i la realització de pràctiques sostenibles?”.

Elaboració pròpia (2022).

D'altra banda, quant a si les entitats han posat en marxa o planificat programes, projectes o accions en matèria ambiental i/o de desenvolupament sostenible en els darrers anys, el 81,82% diu que sí, s'han dut a terme, mentre que el 18,18% restant respon que no sap/no contesta.

Pel que fa a les mesures o accions dutes a terme, es mostren les respostes del grup enquestat a continuació:

Taula 33. Respostes a la qüestió "En cas de ser afirmativa la resposta, quin tipus de mesures i/o accions s'han dut a terme?".

Estratègia Menorca 2030.
Pla Director de la Reserva de la Biosfera.
PTI (Pla Territorial Insular de Menorca).
Ajuts a compra cotxe elèctric i ús energies renovables.
Recollida de residus porta a porta.
Agenda urbana 2030.
Pla implantació xarxa punts de recàrrega vehicles elèctrics (2022).
Pla Director Sectorial de Residus No Perillosos de Menorca (2020-2026).
Campanya d'estalvi d'aigua.
Campanya Posidònia marina.
Campanya de residus.
Campanya canvi a llums LED.
Canvi de jardineria.
Pla de la gestió sostenible de l'aigua.
Pla de Mobilitat Urbana Sostenible.
Pla d'Acció per a l'Energia Sostenible i el Clima (2022).
Pla Acció Reserva de Biosfera. (2019-2025).

Elaboració pròpia (2022).

Pel que fa a la normativa específica a l'àmbit de l'Administració local, els enquestats indiquen que es troben un Reglament de protecció del medi nocturn (2021), una Ordenança municipal dels serveis públics de recollida de residus de Maó (publicada al BOIB N.º 35 de 13 de març de 2021) i del municipi des Castell (publicada al BOIB Núm. 65 de 20 de maig de 2021), i la Llei 42/2007 Patrimoni natural i Biodiversitat en el seu reconeixement de la Reserva de Biosfera com a Àrea Protegida a més de les accions derivades de la mateixa. D'altra banda, les persones enquestades també destaquen altres projectes i plans que, tot i no categoritzar-se com a normativa, els consideren importants, com els Plans d'Acció per a l'Energia Sostenible i el Clima.

A l'àmbit dels projectes i/o polítiques impulsades, esmenten el projecte *Trepuconet* (planta fotovoltaica) de l'Ajuntament Des Castell, les polítiques derivades de l'Estratègia Menorca 2030, la contractació del projecte de dimensionament del servei de recollida separada de residus mitjançant un sistema porta a porta als municipis de Ciutadella, Ferreries, Migjorn Gran, Mercadal, Alaior i Sant Lluís (actualment en elaboració), la contractació de l'elaboració de l'Estudi de la borsa tipus de Menorca (actualment en elaboració), un projecte de compostatge a

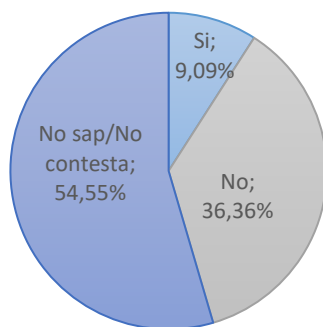
horts urbans, un projecte verd urbà (dut a terme mitjançant subvencions), i l'Estratègia Alimentària de la Reserva de Biosfera (2017-2022).

Finalment, quant a accions o campanyes puntuals realitzades, el personal enquestat de l'administració local destaca les bonificacions econòmiques per a la instal·lació de plaques solars als ciutadans del municipi, la implantació de Caixes Niu (2021-2022), la campanya de compostatge domèstic “ FER COMPOST ÉS LA PERA! ” (realitzada durant el primer trimestre de 2022), la campanya del got reutilitzable (realitzada a l'estiu de 2022), l'aplicació del sistema SDDR (Sistema de Dipòsit, Devolució i Retorn de residus) a festes patronals (realitzat a l'estiu de 2022) , la campanya Fora de Sèrie Malbaratament Alimentari (2021), a més de multitud de tallers, xerrades, activitats, excursions, sortides, etc.

En relació amb els programes, projectes o accions esmentats, es pregunta a l'administració local si se n'han fet seguiments amb indicadors de compliment, a la qual cosa el 54,55% respon que sí, mentre el 9,09% diu que no i la resta (36,36%) no sap o no contesta.

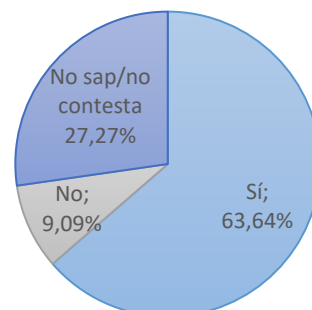
Quant a si s'han realitzat estudis posteriors per conèixer l'impacte dels programes, projectes o accions la matèria ambiental i/o de desenvolupament sostenible, tan sols el 9,09% respon que sí que s'han dut a terme, mentre que el 36,36% diu que no i el 54,55% no ho sap o no contesta. Contràriament, el 63,64% diu que sí que s'han fet estudis previs per conèixer les necessitats de cada municipi en matèria ambiental i sostenible.

Figura 70 . Respostes a la pregunta “S'han realitzat estudis posteriors per conèixer l'impacte dels programes, els projectes o les accions en matèria ambiental i/o de desenvolupament sostenible?”.

Elaboració pròpia (2022).

Figura 71 . Respostes a la pregunta “S'han fet estudis previs per conèixer les necessitats del municipi en matèria ambiental i/o de desenvolupament sostenible?”.

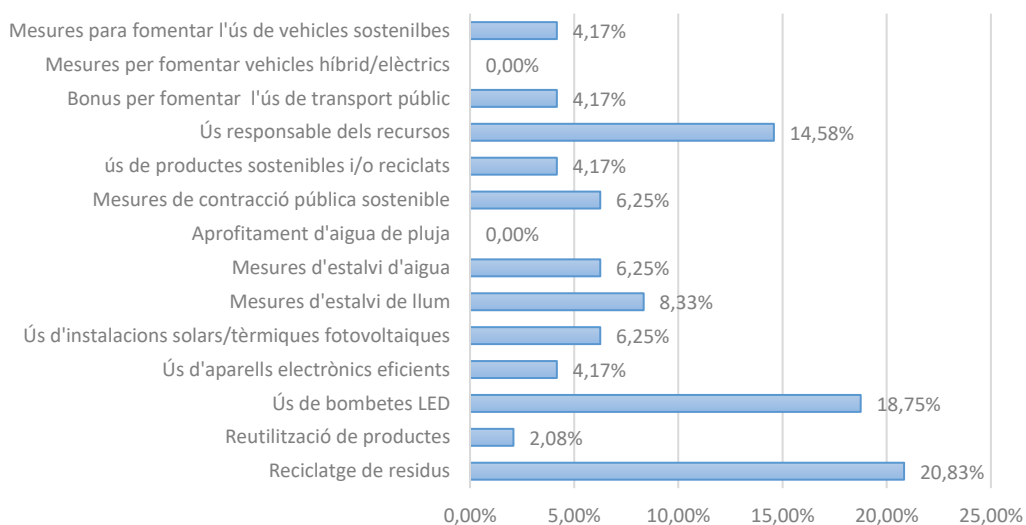
Elaboració pròpia (2022).

La majoria d'enquestats (90,91%) destaca que l'Administració pública no ha implantat o planificat mesures per mitigar els impactes als entorns naturals derivats de la massificació de visitants. Únicament un 9,09% de les persones enquestades diu que sí que s'han dut a terme mesures per fer-ho, esmentant el Pla Pilot de control d'accés a la posta de sol a Punta Nati per impedir-ne la massificació (2021).

D'altra banda, en relació amb les accions o pràctiques dutes a terme als edificis o instal·lacions de l'entitat i el personal intern, el reciclatge de residus sembla ser el més comú entre l'Administració local segons les respostes del grup enquestat, seguit pel ús de bombetes LED i l'ús responsable de recursos com paper o material d'oficina. De manera oposada, l'aprofitament d'aigües de pluja i el foment de l'ús de vehicles privats elèctrics i/o híbrids són les accions que no s'han dut a terme a les administracions locals participants a l'enquesta.

Figura 72 . Respostes a la pregunta "Als edificis o instal·lacions de l'entitat i el seu personal intern, s'ha dut a terme en els darrers anys alguna de les accions o pràctiques de les enumerades a continuació?".

Elaboració pròpia (2022).

Quant a si l'entitat compta amb personal específic a l'àmbit de l'educació ambiental o en matèries relacionades, el 72,73% d'enquestats respon que sí. Entre el personal de què disposen, les persones enquestades esmenten dues tècniques d'educació ambiental, una biòloga, una ambientòloga, dos enginyers i tres tècnics de medi ambient.

Cal destacar que tots els enquestats de l'administració local (100%) responen que no s'ha realitzat, en els darrers anys, cap mena d'acció formativa específica en temes ambientals o sostenibilitat al personal propi de l'Ajuntament.

Pel que fa a si hi ha aliances amb administracions públiques o entitats del sector privat per a la millora de les polítiques de sostenibilitat i cura del medi ambient, el 63,64% de personal enquestat de l'administració local respon que sí, davant del 36,36% que diu que aquest tipus de convenis no existeixen. Entre les aliances existents, els enquestats esmenten les següents:

Taula 34. Respostes a la qüestió "En cas de ser afirmativa la resposta, indiqueu quines aliances existeixen".

El Consorci està integrat pels vuit ajuntaments de l'illa i el Consell Insular de Menorca.
Conveni amb la protectora d'animals, donacions a l'aliança Mar Blava i GOB, activitats amb Per la mar viva i <i>Trebalúger Equine Rescue Centre</i> .
Aliança amb la m arca Menorca Reserva de Biosfera.

Elaboració pròpia (2022).

Finalment, es demana a les persones enquestades que indiquin les mesures de suport i/o millores en matèria ambiental que necessiten des de les institucions supramunicipals, les quals es mostren a continuació:

Taula 35. Respostes a la qüestió "Quines mesures de suport i/o millores en matèria ambiental necessiteu des de les institucions supramunicipals?".

Tècnics de Gestió i Advocats per a Medi Ambient.
Complementar la formació dels tècnics que treballen amb una formació continuada en aquesta matèria.
Educadors ambientals.
Suport a la creació d'un pla d'educació ambiental adaptat al municipi.
Garantir la coherència en les accions i contribuir a evitar duplicitats.

Elaboració pròpia (2022).

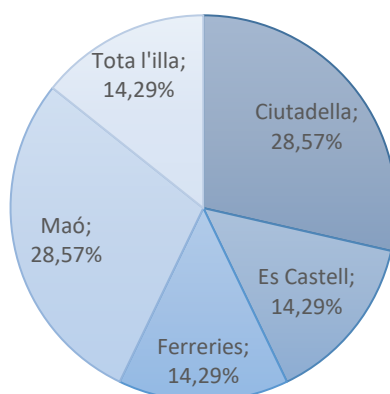
2.1.6. Associacions i organitzacions

En aquest apartat es mostren els resultats de l'enquesta realitzada a les organitzacions i associacions de Menorca. El nombre de respostes registrades per part d'aquest col·lectiu ha estat de 9, per la qual cosa els resultats obtinguts, així com l'anàlisi resultant, no es poden extreure com una conclusió definitiva de la realitat insular, ja que no es tracta d'una mostra significativa.

Les associacions de l'illa que han participat a l'enquesta han estat les següents: Junts As Pla Associació Cultural, Ciutadella Antiga Centre Comercial Obert, Club Atletisme Ferreries, Associació de Veïns des Castell, Amics de la Mar, Som Energia, Centre de Cultura Villacarlos, ADE-Escoltes de Menorca MSC, GOB Menorca, Parc Natural de s'Albufera des Grau.

Les associacions i organitzacions participants a l'enquesta pertanyen als municipis o ubicacions següents:

Figura 73 . Respostes a la pregunta "Indiqueu el municipi on s'ubica".

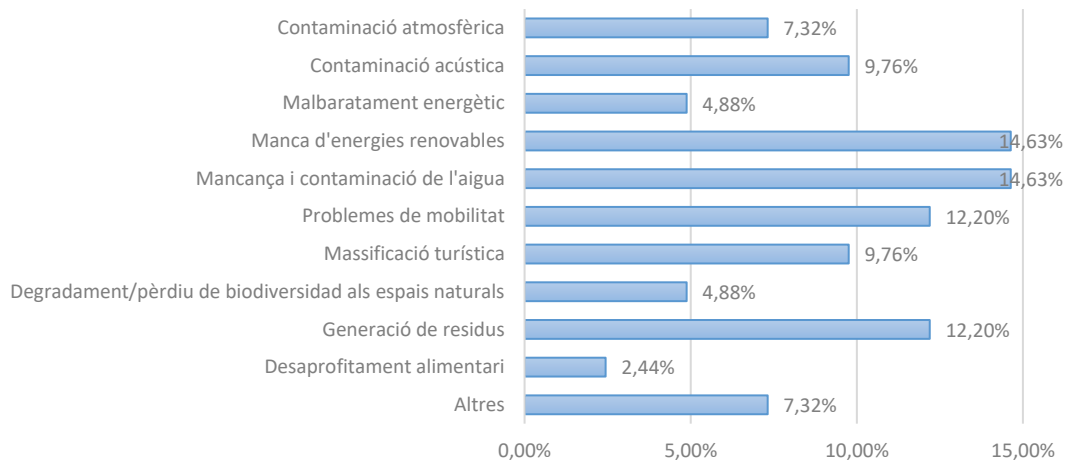
Elaboració pròpia (2022).

La primera línia a tractar és sobre els problemes, les actuacions, les prioritats i les expectatives de les associacions i organitzacions.

En primer lloc, es pregunta sobre els principals problemes que els enquestats creu que posseeix actualment el seu municipi, en matèria de medi ambient i sostenibilitat. La majoria de respostes fan referència a la manca d'energies renovables i l'escassetat i la contaminació de les aigües, seguit pels problemes de mobilitat existents i per la generació de residus.

Figura 74 . Respostes a la pregunta “Quins creu que són els principals problemes que té avui el seu municipi en matèria ambiental i de sostenibilitat?”.

Elaboració pròpia (2022).

Respecte a quins altres problemes identifiquen al seu municipi, es mostren les respostes següents, agrupades en temàtiques similars:

Taula 36. Respostes a la qüestió “Indiqueu, en específic, quins són els altres problemes identificats al vostre municipi”.

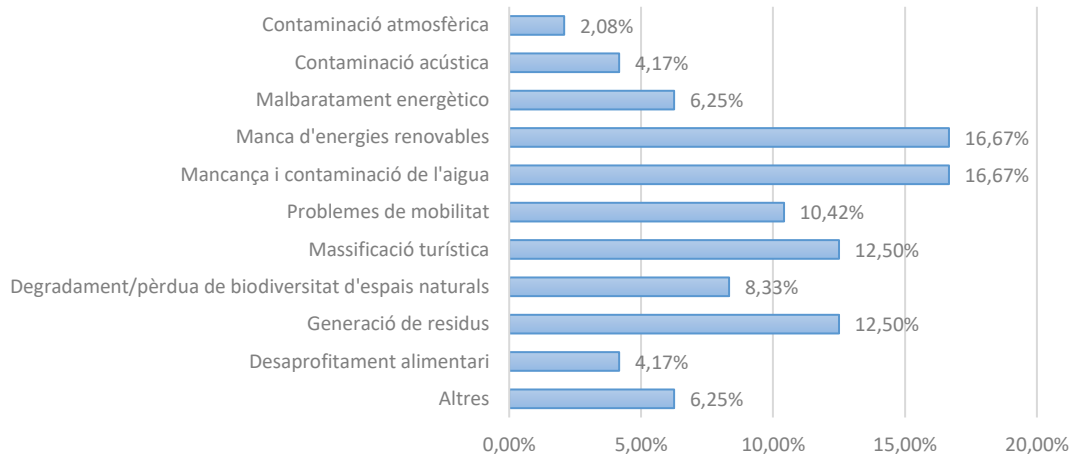
Utilització de materials nocius per al medi ambient i la salut.
Deixeu que els cotxes s'estacionin indegudament en zones verdes i inundables.
Sobirania alimentària.
Rehabilitació dels camins rurals públics.
Dependència energètica de la península
Gestió forestal insostenible.
Manca d'educació ambiental, que es tradueix en problemes ambientals múltiples.

Elaboració pròpia (2022).

Pel que fa als problemes ambientals que creuen que allotgen els seus municipis, les associacions i organitzacions enquestades opinen que els principals problemes ambientals de l'illa es troben relacionats amb la manca d'energies renovables i amb l'escassetat i la contaminació dels recursos hídrics. En aquest cas, per la seva banda, té més presència la problemàtica de la massificació turística.

Figura 75 . Respostes a la pregunta "Quins creu que són els principals problemes que té avui l'Illa de Menorca en matèria ambiental i de sostenibilitat?".

Elaboració pròpia (2022).

Entre els altres problemes ambientals que identifiquen hi ha els ja esmentats a la taula 36, afegint-ne dos més, que són la saturació d'embarcacions nàutiques i la manca de carrils bici.

Pel que fa a quines creuen que haurien de ser les prioritats a atendre per les administracions en matèria ambiental i de sostenibilitat, les respostes de les associacions es mostren de forma agrupada per categories temàtiques a continuació:

Taula 37. Respostes a la qüestió "Quines creu que haurien de ser les prioritats a atendre per les administracions en matèria ambiental i de sostenibilitat?".

Massificació turística.
Aigua de qualitat a casa o llars o, si no, en fonts públiques.
Escassetat i contaminació de l'aigua.
Aljubs públics i privats per recollir aigua de pluja.
Eliminació del plàstic.
Energies renovables.
PSFV (plantes solars fotovoltaïques) socialitzades.
Promoció de comunitats energètiques.
Mobilitat.
Reciclatge.
Separació més detallada dels fems.
Creació de Reserves marines.

Zones infantils amb ombres als pobles.
Canvi al model de consum i model econòmic.
Protegir la biodiversitat, geodiversitat, patrimoni etnològic i històric del Parc Natural de s'Albufera des Grau.
Garantir-ne la conservació per a les generacions següents.
Promoure activitats d'educació i interpretació ambiental com a eina de conservació d'espais naturals.
Gestionar les activitats (agricultura i ramaderia, turisme, etc.) dins del parc natural de manera que dur-les a terme sigui compatible amb la conservació de la natura.

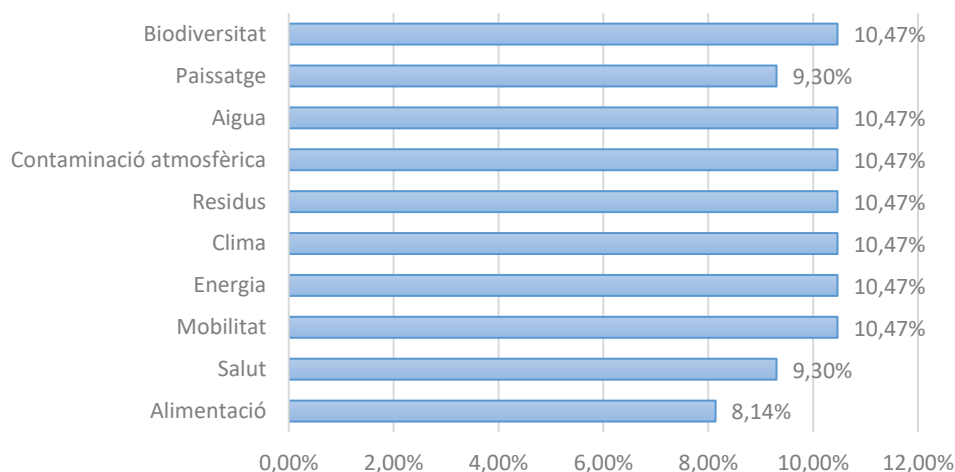
Elaboració pròpia (2022).

En darrer lloc, respecte d'aquest subapartat, el 88,89% d'associacions enquestades estan molt d'acord que l'administració hauria de donar prioritat als temes relacionats amb matèria ambiental, mentre que l'11,11% està totalment en desacord.

La segona línia o subapartat de qüestions tracta sobre l'educació ambiental i el desenvolupament sostenible.

La primera pregunta tracta sobre si saben a què es refereix quan es parla d'educació ambiental, i això fa que el 100% responguin afirmativament. En relació amb això, es demana a les associacions i organitzacions participants que identifiquin, d'un conjunt de conceptes, quins creuen que estan englobats a l'educació ambiental.

Figura 76 . Respostes a la pregunta "Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental?".

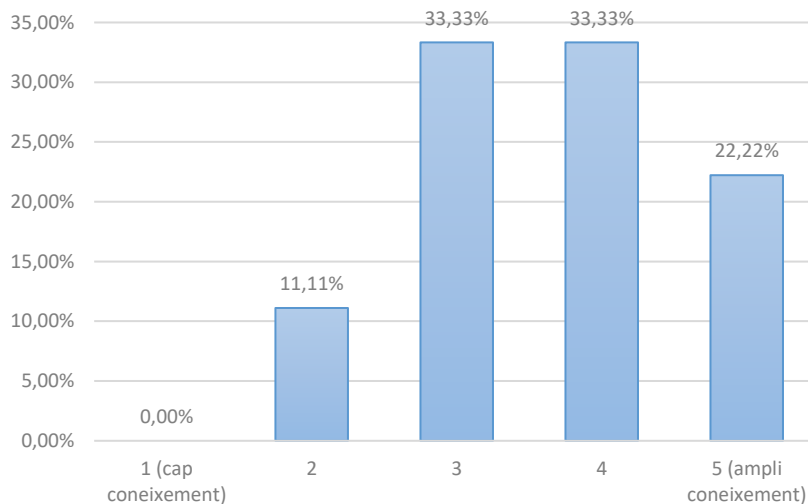

Elaboració pròpia (2022).

Pel que fa a l'Agenda 2030 i els ODS, els coneixen, respectivament, el 77,78% i el 66,67% d'enquestats. A més, com s'observa al següent gràfic, les associacions i organitzacions participants valoren que tenen uns coneixements generalment bons sobre temes ambientals:

Figura 77 . Respostes a la pregunta “Disposeu de suficients coneixements sobre temes ambientals?”.

Elaboració pròpia (2022).

Pel que fa a la valoració per la creació del Pla d'Educació Ambiental per al Desenvolupament Sostenible de la Reserva de Biosfera de Menorca per part del Consell Insular, és alta (44,44%) i molt alta (55,56%).

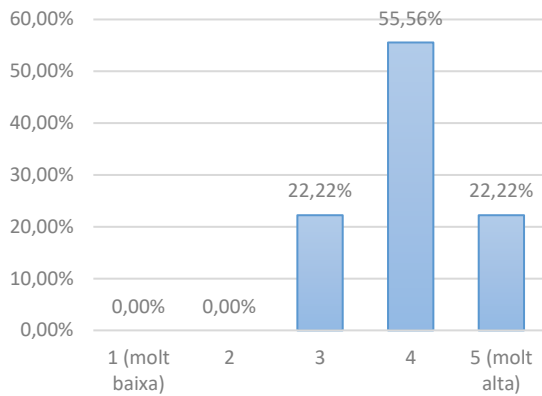
També és molt alta la importància que creuen que posseeixen l'educació ambiental i les polítiques sostenibles al món actual, sent el 77,78% els enquestats que opinen d'aquesta manera.

Per part seva, totes les associacions i organitzacions participants a l'enquesta consideren que l'adopció de mesures per protegir el medi ambient ha de ser immediata.

Tenint en compte l'opinió sobre el grau d'implicació de, d'una banda, cada associació/organització, i, de l'altra, la ciutadania, en la millora del medi ambient i les practiques sostenibles, es mostren els gràfics següents amb les respostes dels enquestats:

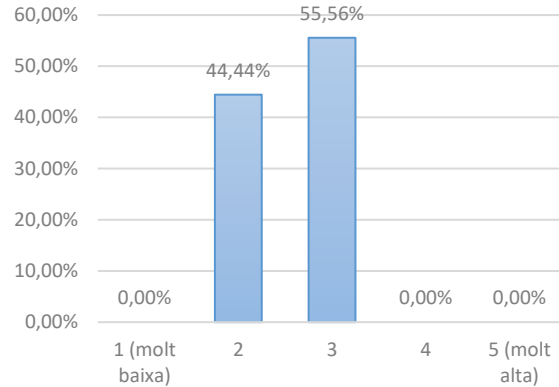

Figura 78 . Respostes a la pregunta “En quin grau creu que la vostra associació/organització s’implica per la millora del medi ambient i les pràctiques sostenibles?”.

Elaboració pròpia (2022).

Figura 79 . Respostes a la pregunta “En quin grau creu que la ciutadania s’implica en la millora del medi ambient i la realització de pràctiques sostenibles?”.

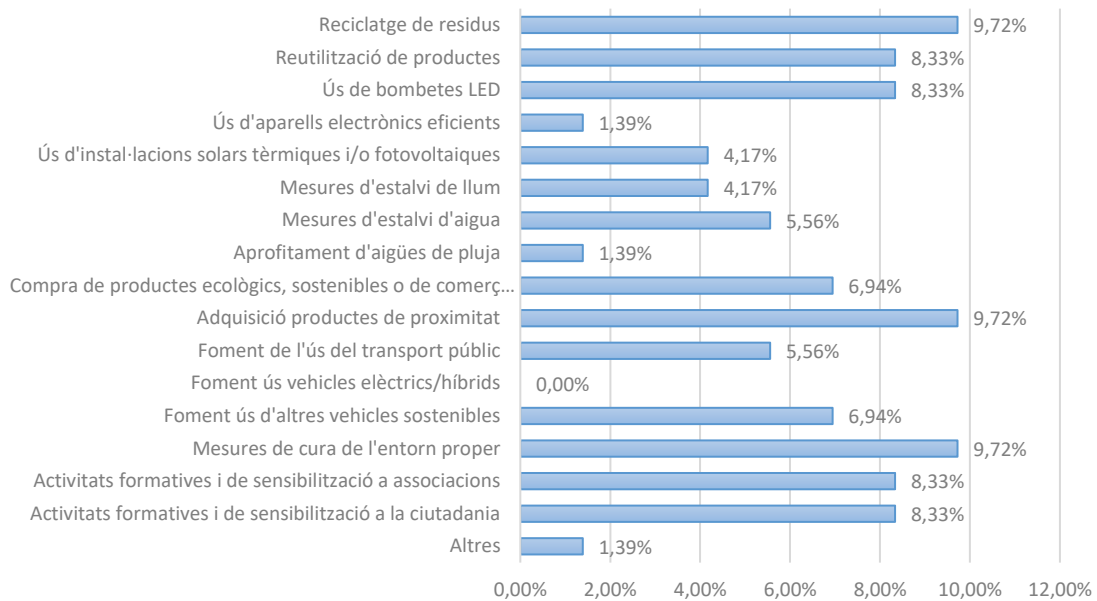
Elaboració pròpia (2022).

S'observa que les mateixes associacions i organitzacions creuen que tenen un grau d'implicació amb el medi ambient relativament elevat, mentre que opinen que la implicació de la ciutadania és inferior.

La següent pregunta realitzada a aquest grup d'enquestats correspon a conèixer si la vostra associació o organització ha dut a terme alguna acció de les que s'esmenten a la següent durant els darrers anys. Com s'observa a les respostes, les pràctiques més empreses són el reciclatge de residus, l'adquisició de productes de proximitat i les mesures de cura de l'entorn proper, mentre que les que menys es fan són l'ús d'aparells electrònics eficients (etiquetatge A+++, A++ i A+), l'aprofitament d'aigües de pluja i el foment de l'ús de vehicles privats elèctrics i híbrids. Una altra acció esmentada pels enquestats que esmenten haver emprès és la rehabilitació de camins rurals públics.

Figura 80 . Respostes a la pregunta "L'associació/organització ha emprès alguna acció o pràctica de les enumerades a continuació en els darrers anys?".

Elaboració pròpia (2022).

En cas de no tenir implementades cap acció o pràctica de les enumerades, es proposa a les associacions i organitzacions que indiquin els motius, entre els quals hi ha, en primer lloc, la manca de recursos personals (30%), seguida per la falta de coneixements per dur-les a terme (20%), per la manca de suport per part de l'Administració Pública (20%), per altres motius com haver-les realitzat amb anterioritat (20%), i per manca de recursos econòmics (10%) .

A més, en relació amb les polítiques de sostenibilitat i cura del medi, creuen que haurien de ser prioritats de les institucions públiques en matèria ambiental, principalment, el foment de l'ús d'energies renovables (12,12%), l'impuls de la formació i la conscienciació de la ciutadania, les associacions i entitats (10,61%), l'impuls d'aliances amb els ajuntaments i les institucions públiques (10,61%) i la reducció de l'ús del plàstic a l'administració i l'ús més gran de materials reutilitzables (10 ,61%). Altres prioritats que destaquen alguns enquestats es poden resumir i englobar en ajudes financeres a l'agricultura sostenible i als productes/serveis locals, fomentar la reutilització d'envasos, canvi en el model energètic, i gestionar el turisme de manera que es redueixi.

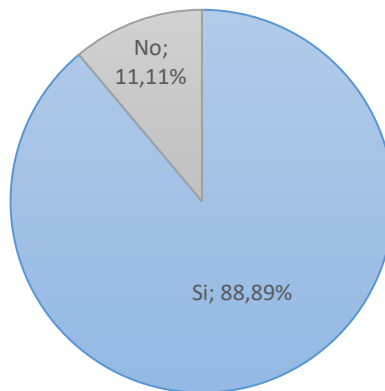

D'altra banda, el 66,67% d'associacions i organitzacions creuen que és molt important que les empreses i els negocis apliquin accions de sostenibilitat i consciència amb el medi, com l'adquisició de productes de proximitat o ecològics, l'augment del reciclatge, la realització d'inversions sostenibles, entre d'altres.

A continuació, s'analitzen una sèrie de qüestions relatives a les aliances, valors i millores relatives a les associacions i organitzacions.

En primer lloc, es pretén conèixer si, des de les institucions públiques s'han fomentat aliances amb les associacions i organitzacions per a la millora de les polítiques de sostenibilitat i cura del medi, a la qual cosa, el 44,44% respon que sí, i el 55,56% restant diu que no. En relació amb això, cal destacar que la gran majoria d'associacions participants estarien disposades a col·laborar amb les institucions públiques mitjançant xarxes participatives en el desenvolupament d'accions en matèria de millora ambiental i de desenvolupament sostenible (figura 78). Per tant, seria positiu establir interconnexions que poguessin permetre a les associacions i organitzacions dur a terme aquest tipus de pràctiques juntament amb les institucions públiques.

Figura 81 . Respostes a la pregunta “Estaríeu disposats a col·laborar amb les institucions públiques mitjançant xarxes participatives en el desenvolupament d'accions en matèria de millora ambiental i de desenvolupament sostenible?”.

Elaboració pròpia (2022).

Segons les associacions enquestades, les principals mesures de suport que necessiten des de les institucions públiques en matèria ambiental queden agrupades a la taula 38. Aquestes mesures han estat analitzades segons la seva rellevància amb la pregunta en qüestió i amb l'educació ambiental, agrupant per temàtiques les similars :

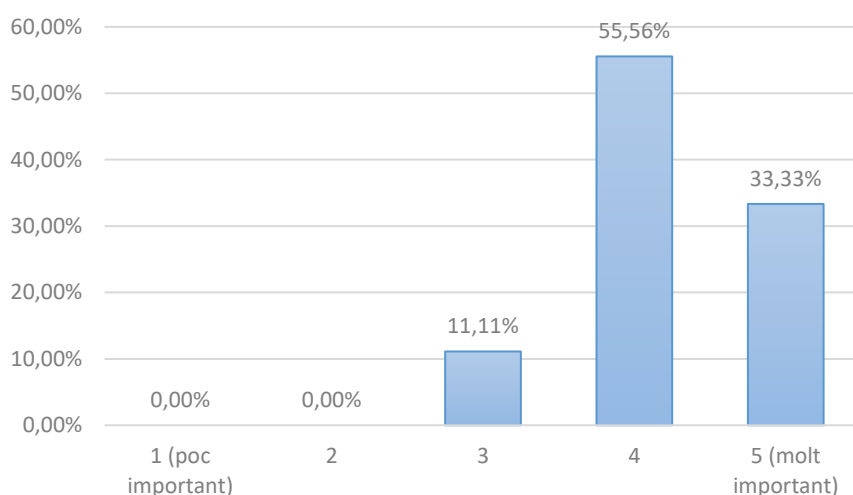
Taula 38. Respostes a la qüestió “En el vostre sector, quines mesures de suport necessiteu des de les institucions públiques en matèria ambiental?”.

Materials alternatius més sostenibles per a terra del Pla de Sant Joan. Impedir que la zona es faci servir com a aparcament (és zona inundable, zona verda i zona protegida).
Una millor recollida de les escombraries.
Xarxa de transport públic més extensa. Xarxa de carrils bici amb millor comunicació.
Aliances, Convenis, Subvencions.
Llocs per fer acampades educatives.
Ajuts per poder realitzar campaments sostenibles energèticament amb plaques fotovoltaïques.
Línies de finançament. Incentius en taxes, impostos. Subvencions.
Normatives de protecció.

Elaboració pròpia (2022).

Quant a si creuen que les associacions i agrupacions socials tenen un paper important en la millora ambiental i el desenvolupament sostenible més enllà de la seva pròpia organització, es demana als enquestats que puntuïn segons la seva opinió, de l'1 a 5, sent poc important i 5 molt important:

Figura 82 . Respostes a la pregunta “Al vostre parer, les associacions i agrupacions socials tenen un paper important en la millora ambiental i el desenvolupament sostenible més enllà de la seva pròpia organització?”.

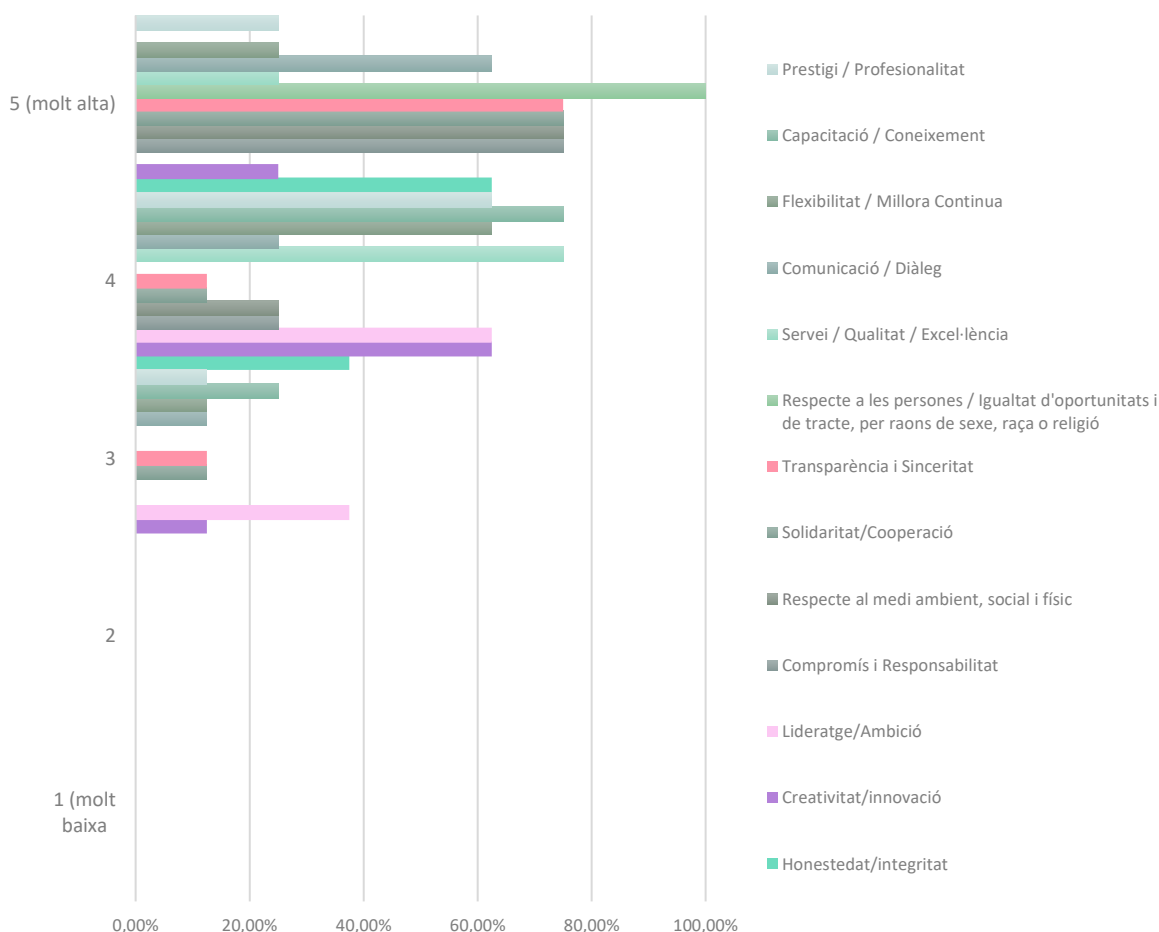

Elaboració pròpia (2022).

En darrer lloc, es demana a les persones participants que avaluin, el grau d'importància dels següents valors definits a la seva associació/organització, de l'1 (el valor té una importància molt baixa) al 5 (el valor té una importància molt alta) .

Figura 83 . Respostes a la pregunta “Podria avaluar el grau d'importància dels valors definits a la seva associació/organització?”.

Elaboració pròpia (2022).

S'observa que els valors amb què més identifiquen (molt alta importància) les seves associacions són el Respecte a les persones/Igualtat (100%), Transparència/Sinceritat (75%), Solidaritat/Cooperació (75%), Respecte al medi ambient social i físic (75%), i Compromís/Responsabilitat (75%), mentre que la resta de valors, encara que també tenen una valoració alta, és inferior als esmentats.

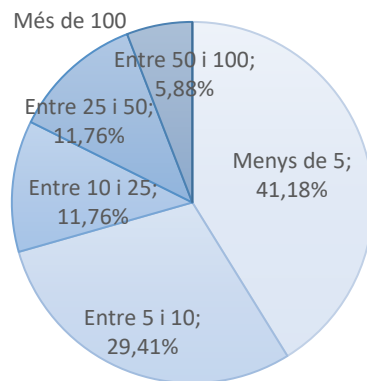

2.1.7. Sector comercial i empresarial.

En aquest apartat s'exposaran les respostes de l'enquesta d'un total de 17 comerços o empreses de Menorca, que duu a terme activitats de tipus gastronòmiques, nàutiques, de construcció, electròniques, agroturístiques, educacionals, ambientals, etc.

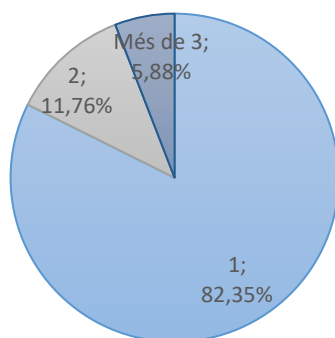
En primer lloc, i per obtenir més informació sobre les empreses i comerços participants a l'enquesta, es fan tres qüestions descriptives. Entre elles, es demana que indiquin el nombre de persones que treballen a l'empresa/comerç, el nombre d'establiments o llocs de venda de l'empresa/comerç i l'estat del local on s'ubica l'empresa/comerç.

Figura 84. Respostes a la pregunta "Indiqueu el nombre de persones que treballen a l'empresa, comptant amb la persona responsable de l'activitat".

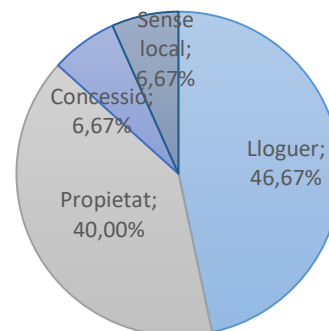
Elaboració pròpia (2022).

Figura 85 . Respostes a la pregunta "Nombre d'establiments o parades de venda que teniu".

Elaboració pròpia (2022).

Figura 86 . Respostes a la pregunta "L'establiment es troba a".

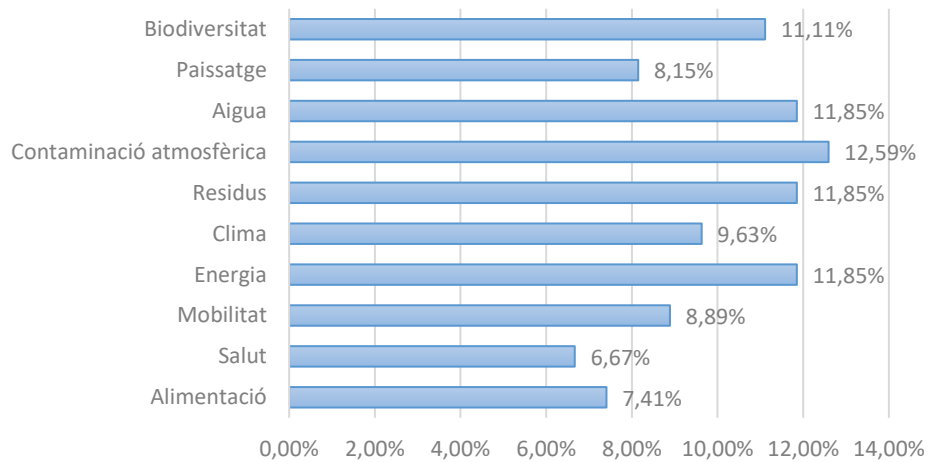
Elaboració pròpia (2022).

Com es pot observar, gran part dels negocis o comerços tenen menys de 5 treballadors, o entre 5 i 10. També destaca que la majoria (82,35%) de comerços i negocis compta únicament amb un establiment, els quals es troben principalment de lloguer (46,67%) o són de la seva propietat (40%). En menor quantitat es troben els locals en concessió o els negocis que no compten amb un establiment físic.

Pel que fa a l'educació ambiental tots els comerços i empreses enquestades coneixen el concepte, cosa que és molt positiva. A més, els conceptes de contaminació atmosfèrica, aigua, residus, energia i biodiversitat són els que creuen que engloba l'educació ambiental més.

Figura 87. Respostes a la pregunta "Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental?".

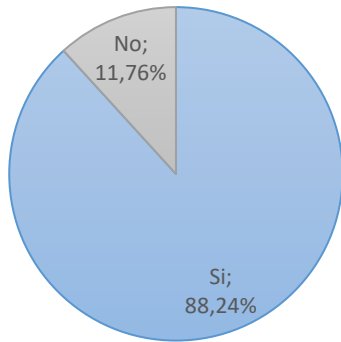

Elaboració pròpia (2022).

Pel que fa a l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), els coneix, respectivament, el 88,24% i el 58,82% de comerços i empreses enquestades. Per tant, els ODS són encara avui dia una mica desconeguts en el sector.

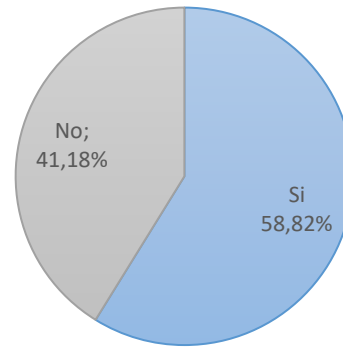

Figura 88 . Respostes a la pregunta “Ha sentit a parlar de l'Agenda 2030?”.

Elaboració pròpia (2022).

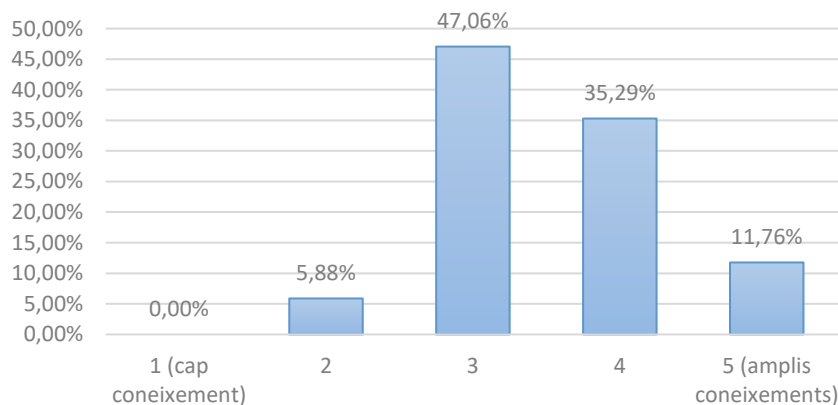
Figura 89 . Respostes a la pregunta “Coneixeu els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030?”.

Elaboració pròpia (2022).

Quant a si els comerciants i empresaris creuen que disposen de coneixements suficients sobre temes ambientals, les respostes són variades, encara que predomina l'opinió que els seus coneixements són mitjans-altos, com es mostra a continuació.

Figura 90. Respostes a la pregunta “Disposeu de suficients coneixements sobre temes ambientals?”.

Elaboració pròpia (2022).

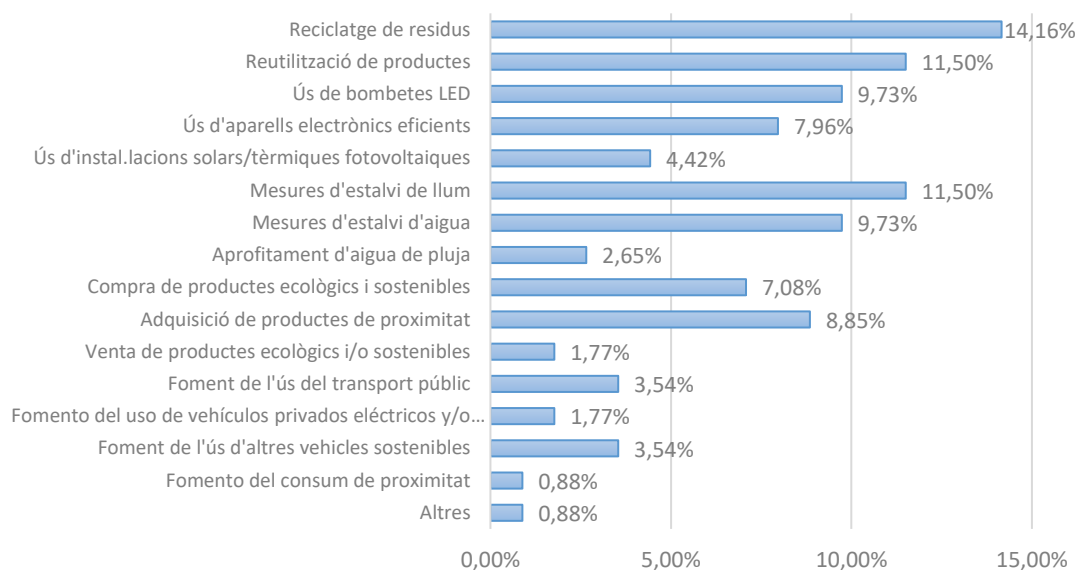
D'altra banda, el 76,47% de comerciants i empresaris enquestats valoren de manera molt alta que el Consell Insular aposti per la creació del Pla d'Educació Ambiental per al Desenvolupament Sostenible de la Reserva de Biosfera de Menorca. També el 76,47% de persones opinen que és

molt elevat el grau d'importància que té l'educació ambiental i les polítiques sostenibles al món actual.

Cal destacar que el 94,12% d'enquestats del sector considera que l'adopció de mesures pel que fa a la protecció del medi ambient ha de ser immediata. En relació amb les accions o pràctiques empreses pels comerços i empreses enquestats durant els darrers anys, es troben les respostes següents:

Figura 91. Respostes a la pregunta “¿Ha emprès en el seu comerç o empresa alguna acció o pràctica de les enumerades a continuació en els darrers anys?”.

Elaboració pròpia (2022).

El reciclatge és la pràctica més utilitzada pels enquestats, seguida de la reutilització de productes i de les mesures d'estalvi de llum. Les accions menys utilitzades són el consum de productes de proximitat, el foment en l'ús de vehicles privats elèctrics i/o híbrids (etiqueta “0 emissions” i/o “ECO” de la DGT), i la venda de productes ecològics i sostenibles .

Tot i que la majoria de comerços i empreses duen a terme pràctiques sostenibles, els que encara no en fan cap es deu, principalment, a la manca de recursos econòmics (34,62%) i a la manca de suport per part de l'Administració Pública (30,77%).

En relació amb l'últim motiu, es pregunta als comerciants i empresaris si, des de les institucions públiques, s'han fomentat aliances amb els comerços i les empreses per a la millora de les polítiques de sostenibilitat i cura del medi, a la qual cosa, el 41, 18% no sap o no respon, el 29,41% diu que sí, i el 29,41% restant que no s'han impulsat.

De la mateixa manera, es pregunta si han rebut formació/informació per part de l'administració sobre bones pràctiques ambientals al seu sector, a la qual cosa, el 70,59% respon que no, mentre que només un 29,41% diu que sí.

Pel que fa a les mesures de suport que necessiten per part de les institucions públiques en matèria ambiental al sector comercial i empresarial, els enquestats destaquen les següents, que s'agrupen per temàtiques:

Taula 39. Respostes a la qüestió "Al vostre sector, quines mesures de suport es necessiten des de les institucions públiques en matèria ambiental?"

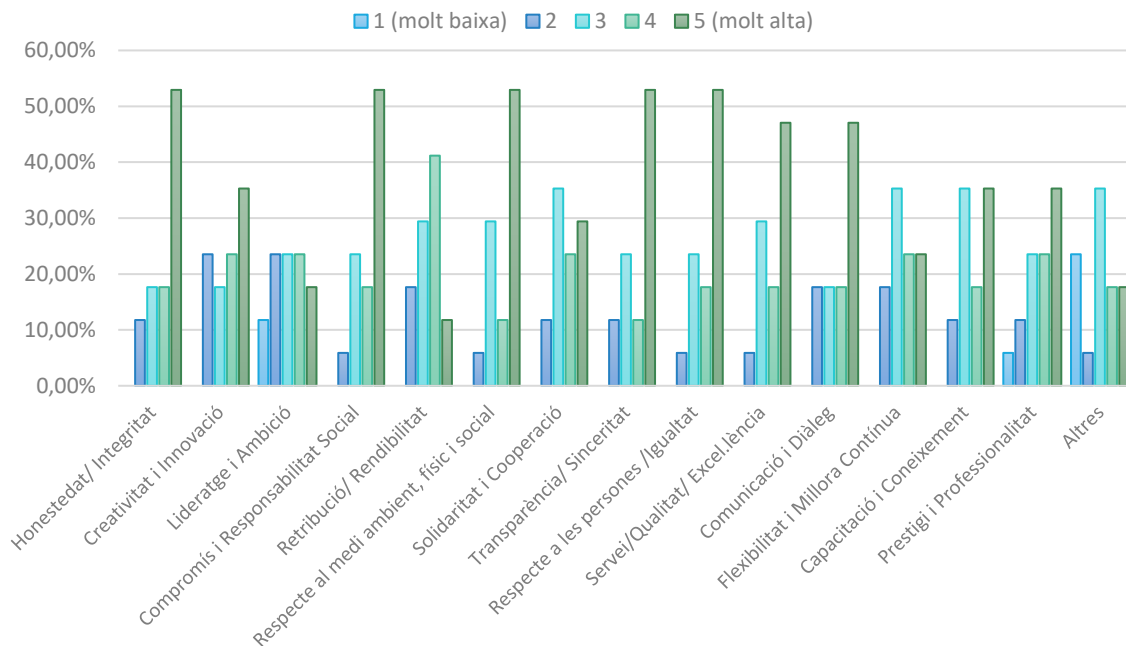
Control de les certificacions donades a empreses i marques, exigències més estrictes i suport econòmic.
Major control als grans hotels i menor control als PIMES.
Suport a activitats d'educació ambiental.
Fomentar la mobilitat elèctrica, donar ajuts, plans de reciclatge amb seguiment i control.
Que les institucions primin de manera important les empreses que s'ajusten als patrons ambientals sostenibles. No només amb ajudes econòmiques, sinó promocionant aquests negocis a nivell nacional i internacional, per exemple.
Major implicació en l'educació ambiental. Professionalització i posada en valor de l'educador/a ambiental. Creació de llocs públics d'educadors ambientals. Suport a activitats d'educació ambiental.
Informació i acompanyament en processos d'implementació de mesures mediambientals a l'empresa. També suport econòmic en accions mediambientals.

Elaboració pròpia (2022).

A continuació, es mostra un gràfic amb la valoració (molt baixa-molt alta) que donen les persones enquestades del sector comercial i empresarial a una sèrie de valors definits o significants a les seves empreses o comerços.

Figura 92. Respostes a la pregunta “Podria avaluar el grau d'importància dels valors definits a la seva empresa o comerç? En cas que la vostra empresa no els tingui definits, assenyalau els que considereu que són significatius de la vostra empresa”.

Elaboració pròpia (2022).

Els valors més ben avaluats són els de Honestedat/Integració, Compromís/Responsabilitat, Respecte al medi ambient social i físic, Transparència/Sinceritat, i Respecte a les persones/Igualtat d'oportunitats i de tracte, per raons de sexe, raça o religió. Encara que aquests siguin els més valorats, cal destacar que la resta de valors també tenen una valoració alta.

La resta de valors o prioritats, que no s'esmenten al gràfic anterior, i indicades per les persones enquestades del sector comercial i empresarial són les següents, sent omeses certes respostes de caràcter ofensiu o que no tenen rellevància amb l'educació ambiental:

Taula 40. Respostes a la qüestió “Indiqueu, en específic, quines són les altres prioritats”.

Ressonància amb els valors de la Reserva de Biosfera.

Oferir un entorn agradable i familiar.

Campanyes de conscienciació ambiental per a adults, nens i joves des de petits.

Vocació i amor pel que es fa.

Educació de les noves generacions.

Valorització dels llocs de treball.

Elaboració pròpia (2022).

2.1.8. Ciutadania.

Aquest grup enquestat compta en total amb 71 ciutadanes i ciutadans, els quals pertanyen als grups d'edat i situació següents:

Figura 93 . Respostes a la qüestió "Edat".

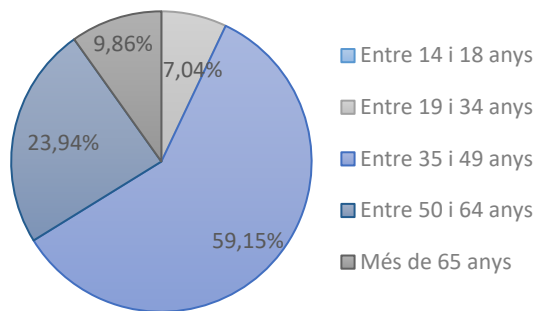
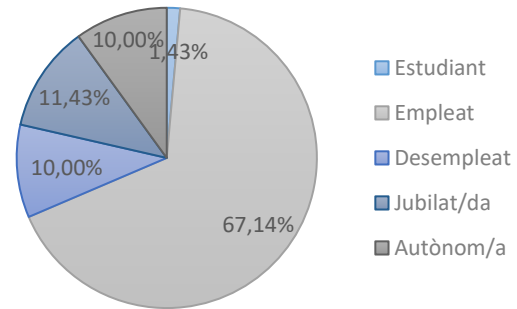

Figura 94 . Respostes a la qüestió "Situació actual".

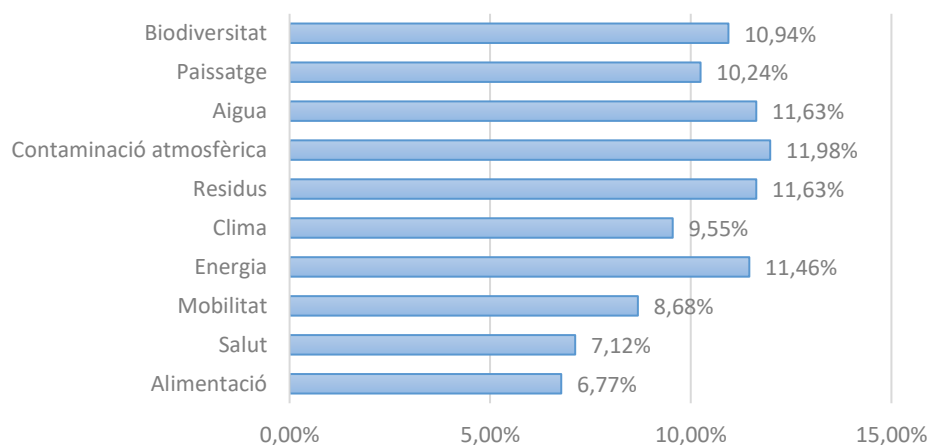
Elaboració pròpia (2022).

Elaboració pròpia (2022).

De tots, el 84,51% és resident habitual, el 14,08% és resident temporal o esporàdic i només l'1,41% és turista.

En relació amb l'educació ambiental, el 97,18% de la ciutadania enquestada en coneix el significat, i n'identifiquen gairebé tots els conceptes plantejats com a englobats en l'educació ambiental.

Figura 95. Respostes a la pregunta "Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental?".

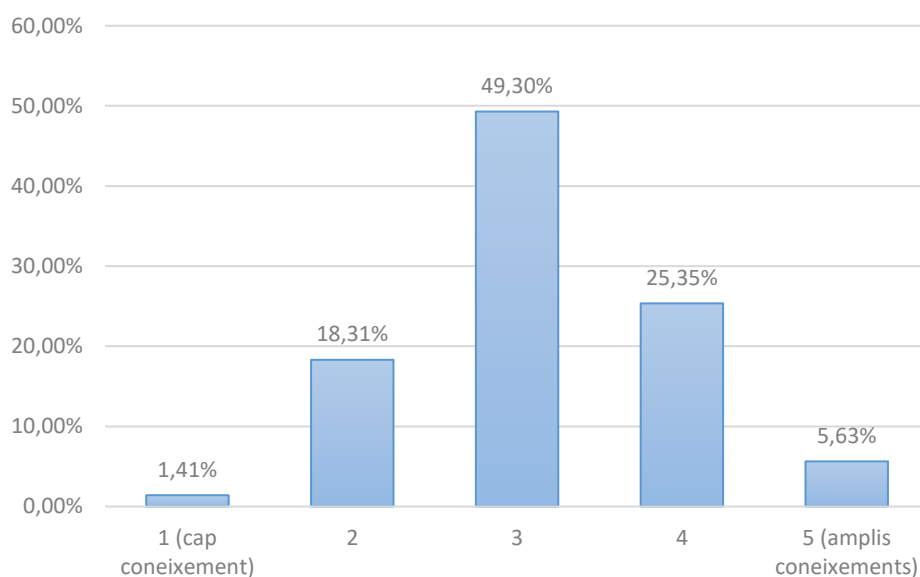
Elaboració pròpia (2022).

Un 57,75% d'enquestats han sentit a parlar de l'Agenda 2030, i un 70,42%, per la seva banda, també coneixen els ODS (Objectius de Desenvolupament Sostenible).

Quant a si creuen que disposen de coneixements suficients sobre temes ambientals, el 49,30% té una percepció que els seus coneixements són mitjans, com es mostra a continuació:

Figura 96. Respostes a la pregunta "Disposeu de suficients coneixements sobre temes ambientals?".

Elaboració pròpia (2022).

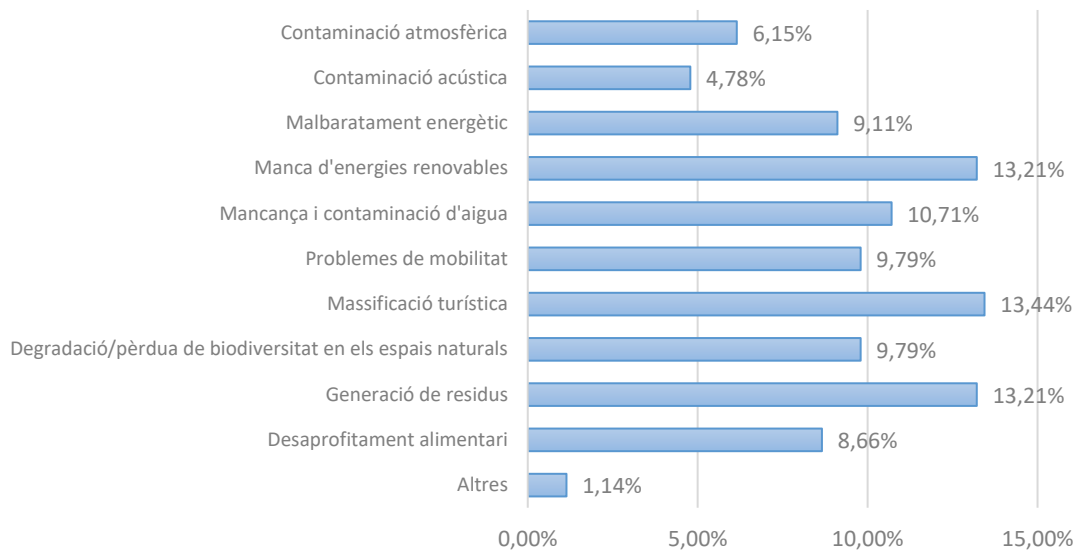
D'altra banda, el 71,83% de la ciutadania enquestada valora molt altament que el Consell Insular aposti per la creació del Pla d'Educació Ambiental per al Desenvolupament Sostenible de la Reserva de Biosfera de Menorca. Igual que el 66,20% considera molt importants tant l'educació ambiental com les polítiques sostenibles al món actual.

Respecte a si coneixen quines problemàtiques ambientals hi ha al seu entorn, el 92,96% respon que sí, destacant les següents:

PLA D'EDUCACIÓ AMBIENTAL PER A LA SOSTENIBILITAT DE LA RESERVA DE BIOSFERA DE MENORCA

Figura 97. Respostes a la pregunta "Si escau, indiqueu quines són les problemàtiques que hi ha al seu entorn".

Elaboració pròpia (2022).

Les altres problemàtiques que troba la ciutadania al seu entorn s'han agrupat per temàtiques i són les següents:

Taula 41. Respostes a la qüestió "Altres problemàtiques".

La manca d'alternatives a les fonts d'energia existents.
Abandonament agrari o reconversió agrària cap a activitats turístiques/especulatives,
Canvi climàtic.
Degradació ecològica de torrents i ecosistemes d'aigua dolça.
Excessiva pressió nàutica sobre la posidònia i altres comunitats marines, sobrepesca, impactes d'infraestructures portuàries, contaminació marina.
En general no té sensibilitat per la cura dels espais naturals i públics: moltes deixalles, fems, brutícia, etc.
Contaminació lumínica.
Massificació de boles temporals per barques.

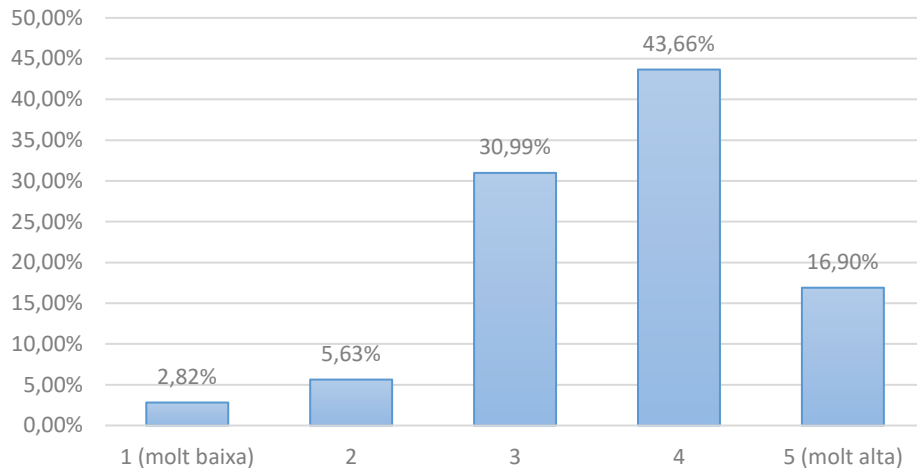
Elaboració pròpia (2022).

Continuant amb les qüestions, un 90,14% creu que l'adopció de mesures per protegir el medi ambient ha de ser immediata, mentre que un 8,45% considera que s'hauria de dur a terme a mitjà termini. Només un 1,41% no sap o no contesta.

Pel que fa al grau d'implicació que la ciutadania creu que té per la millora del medi ambient i les pràctiques sostenibles, els enquestats responen el següent:

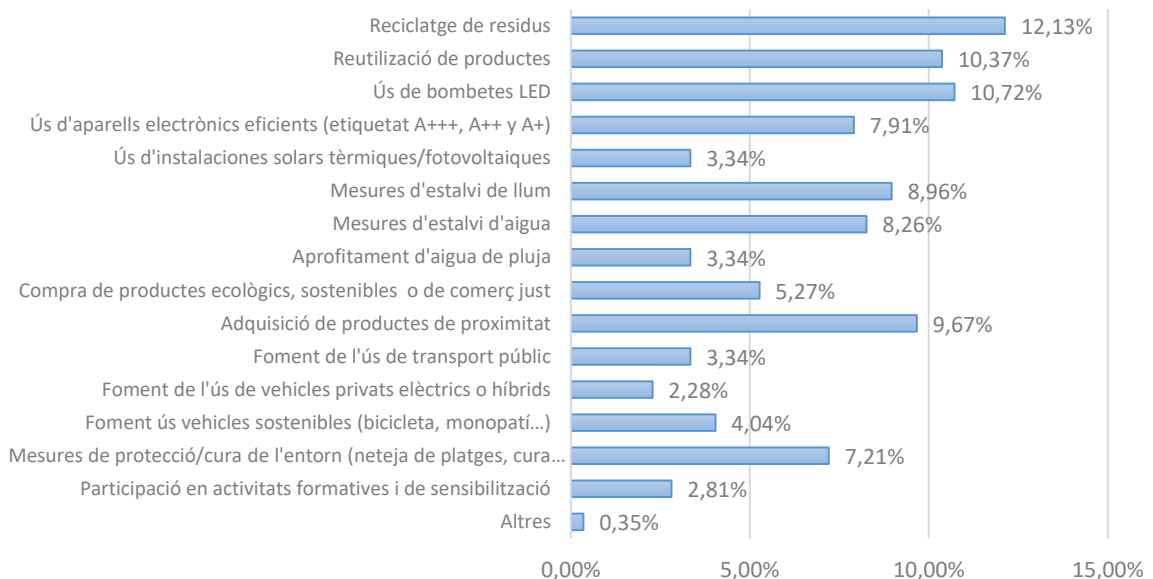
Figura 98. Respostes a la pregunta "En quin grau creu que vostè és una persona que s'implica per la millora del medi ambient i les pràctiques sostenibles?".

Elaboració pròpia (2022).

S'observa que la ciutadania considera que el grau d'implicació amb les pràctiques sostenibles són relativament elevades. En relació amb això, destaquen el reciclatge de residus, l'ús de bombetes LED, la reutilització de productes i la compra de productes de proximitat, com les principals accions ambientals que practiquen de manera habitual, a més d'altres que es mostren a continuació:

Figura 99. Respostes a la pregunta "Quin dels aspectes següents practica de manera habitual?".

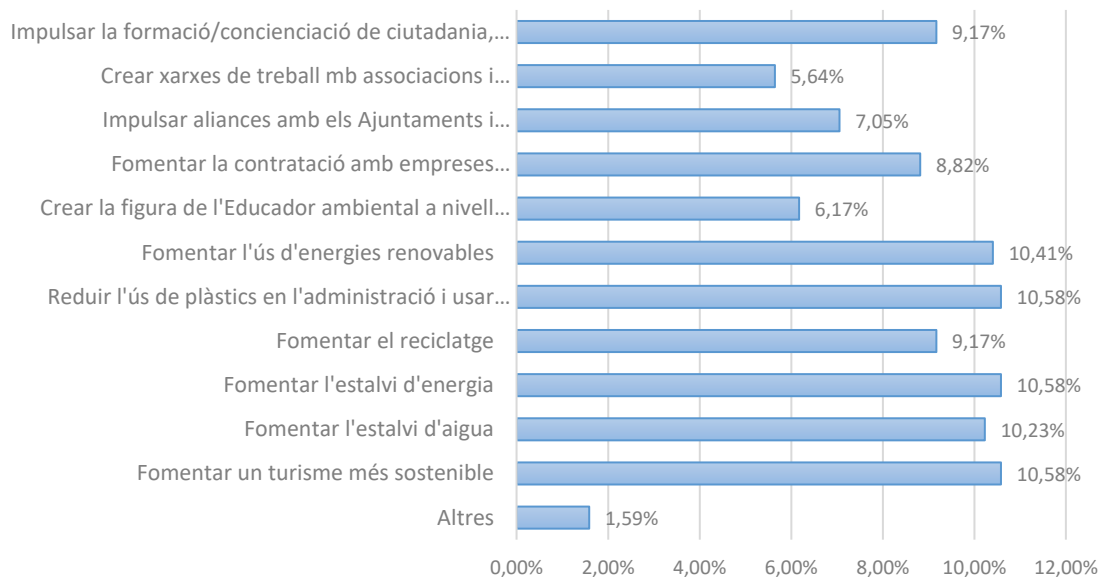

Elaboració pròpia (2022).

Les altres accions especificades per la ciutadania fan referència al compostatge, a la reducció del consum de productes i a la comunicació, a altres persones, dels problemes ambientals actuals existents i les possibles solucions.

Pel que fa a les polítiques de sostenibilitat i cura de l'entorn que la ciutadania considera que haurien de ser de prioritat per les institucions públiques, es troben les següents:

Figura 100. Respostes a la pregunta "En relació amb les polítiques de sostenibilitat i cura del medi, quines haurien de ser les prioritats de les institucions públiques en matèria ambiental? ".

Elaboració pròpia (2022).¹

¹ Detall de les prioritats de les institucions públiques en matèria ambiental:

- Impulsar la formació i conscienciació de la ciutadania, les associacions i entitats
- Crear xarxes de treball amb associacions i agrupacions compromeses amb el medi ambient
- Impulsar aliances amb els Ajuntaments i institucions públiques
- Fomentar la contractació amb empreses compromeses amb la sostenibilitat i cura del medi
- Crear la figura de l'educador ambiental a nivell local per donar cobertura a tota la població en qüestions ambientals i de sostenibilitat
- Fomentar l'ús d'energies renovables
- Reduir l'ús de plàstics a l'administració i utilitzar materials reutilitzables
- Fomentar el reciclatge
- Fomentar l'estalvi d'energia
- Fomentar l'estalvi d'aigua
- Fomentar un turisme més sostenible
- Altres

Pel que fa a les altres prioritats que els ciutadans consideren que haurien de tenir les institucions públiques, es troben les que es mostren a la taula que procedeix:

Taula 42. Respostes a la qüestió "Indiqueu, en específic, quines són les altres prioritats".

Sensibilitzar i donar eines a la ciutadania per tal de fomentar la reducció de residus.
Formar i incentivar comerços i supermercats en la utilització de menys productes envasats, com ara oferir opcions a granel.
Incrementar una major comunicació amb transport públic a tota l'illa. Facilitar l'accés al transport públic als habitants.
Empoderar la ciutadania creant espais de propostes i iniciatives ambientals o una comunitat ciutadana ambiental.
Impulsar un canvi de paradigma a nivell mundial en matèria d'energia, recursos i sostenibilitat. Canvi del model econòmic i turístic no fonamentat en creixement infinit.
Pla polític real a favor del medi ambient. Control a les grans empreses contaminants.
Apostar per una educació mediambiental a l'àmbit de l'educació formal.
Foment de la cura de l'entorn proper.
Ordenances municipals per prohibir i regular la construcció i ús de l'aigua de les piscines particulars.
Ordenances municipals per permetre únicament jardineria amb planta autòctona.
Bases de contractació amb l'administració pública que prioritzin associacions, cooperatives amb fi mediambiental o social.
Habilitació de més carrils bici per connectar tota l'illa i zona de vianants de zones urbanes.
Promoure l'eficiència energètica, la gestió de residus i reduir el malbaratament d'aigua de les grans cadenes d'hotels de Menorca.
Fomentar l'economia social i solidària. Compra pública sostenible.
Establir capacitat màxima de visitants/allotjament/vehicles/embarcacions a l'illa.
Protegir les reserves marines, l'activitat agrària i el medi rural de la massificació turística i l'especulació, establint inspeccions efectives sobre la normativa de residus.
Impulsar serveis de tornada i devolució d'envasos.
Promoure la recollida i la reutilització d'envasos per part de les empreses.
Creació massiva de parcs solars i eòlics (com, per exemple, instal·lar plaques solars sobre fanals o molins urbans).
Promoure activament la creació de comunitats energètiques als pobles i amb els camperols.
Regulació a través de lleis de sostenibilitat.
Aigua potable a les aixetes.

Elaboració pròpia (2022).

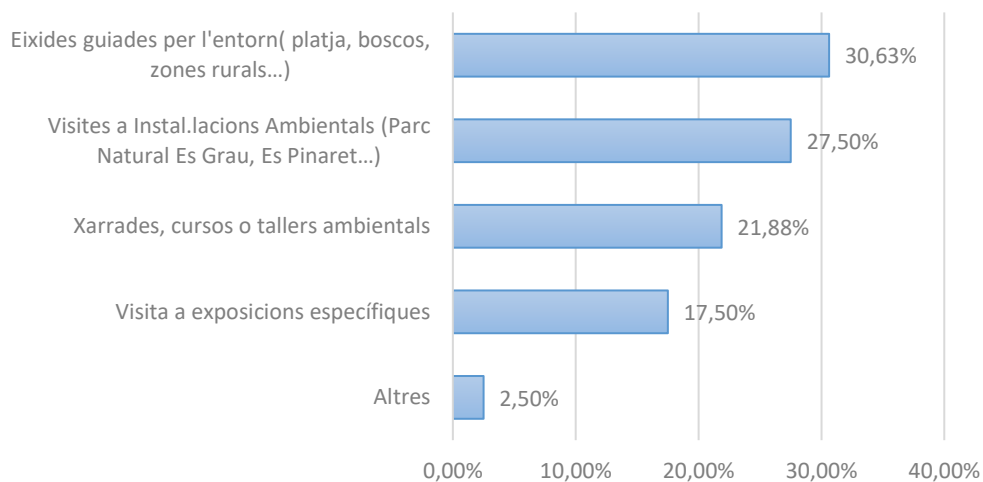

Respecte a si consideren important que les empreses i els negocis apliquin accions de sostenibilitat i consciència amb el medi ambient, com l'adquisició de productes de proximitat o ecològics, augment del reciclatge, realització d'inversions sostenibles o conservació de l'entorn, el 94,37% de ciutadans enquestats creuen que és important o molt important la realització de tals pràctiques.

D'altra banda, cal destacar que el 64,79% de ciutadania ha fet alguna activitat relacionada amb l'educació ambiental. Entre el tipus d'activitat que han efectuat les persones enquestades hi ha les visites a instal·lacions ambientals, les sortides guiades a entorns naturals, xerrar/cursos/tallers ambientals o la visita a exposicions. Altres activitats que esmenten són l'agricultura ecològica, la neteja d'entorns (platges, camins, torrents, etc.), o l'adopció de trams litorals o platges (programes del GOB Menorca dirigits a grups de persones que es comprometen a fer-se càrrec d'una platja o tram de litoral fent un mínim d'actuacions a l'any).

En cas de tenir l'oportunitat, es pregunta a la ciutadania quin tipus d'activitats d'educació ambiental li agradaria realitzar, entre les quals destaquen les mostrades al gràfic següent, juntament amb altres com a formacions gratuïtes sobre la creació de comunitats energètiques i activitats similars a les mostrades, però amb un enfocament més gran al sector turístic.

Figura 101. Respostes a la pregunta "Si tingués l'oportunitat, quin tipus d'activitats d'educació ambiental voldria fer? ".

Elaboració pròpia (2022).

Per acabar, es proposa un espai lliure de respostes perquè els ciutadans i les ciutadanes enquestades puguin afegir qualsevol altra informació que considerin rellevant respecte a l'educació ambiental. Les respostes i propostes registrades han estat resumides en funció de la seva rellevància i agrupades juntament amb altres de temàtica semblant.

Taula 43. Respostes a la qüestió Voleu afegir alguna altra informació que considereu important respecte a l'educació ambiental?

Cal crear més consciència social quant a sostenibilitat i cura ambiental.
Impulsar la reducció al màxim en la compra de productes embolicats en plàstic i envasos. Promoure els productes a granel (generals, però també d'oli, vinagre, productes de neteja, etc.) i el concepte <i>Zero Waste</i> .
Reduir l'ús de plàstics i material no reciclable.
Treballar, des de les escoles, perquè la joventut sigui conscient de la importància de la cura ambiental.
Incentivar la utilització d'energia renovable entre la població, com, per exemple, mitjançant ajudes per a l'adquisició de plaques solars.
Potenciar la reutilització de productes i objectes ja emprats. Pot ser que una altra persona pugui beneficiar-se del que un ja no fa servir.
Realitzar un canvi al sector turístic de l'illa.
Amplieu l'horari d'obertura dels punts verds per promoure el reciclatge.
És important recuperar i visibilitzar tot el patrimoni cultural que és testimoni de la nostra relació i dependència amb l'entorn natural (en alguns casos en perill de perdre's): toponímia, pràctiques tradicionals i artesanes, usos i costums, paraules, etc.
Introduir i exemplificar els conceptes d'ecodependència i d'autosuficiència.
Realitzar campanyes, constants, sobre com reciclar i ensenyar el que pertany a cadascun dels diferents contenidors.
Implantar el servei de devolució i tornada d'envasos.
Conscienciar de fer actes nous amb recollida d'aigua pluvial i autoproducció d'electricitat.
Fomentar el transport públic i augmentar-ne la freqüència.
Limitar l'accés amb vehicle privat dins de les poblacions.
El Consell Insular hauria de crear una empresa energètica pública que construís parcs solars sobre els edificis i terrenys que es pugui. Una petita inversió ciutadana podria portar a la creació d'un parc solar molt gran per abastir habitatges de per vida. Els beneficis podrien reinvertir-se a pagar el deute i construir més parcs solars/eòlics/motrius.
Millorar l'eficàcia de les instal·lacions d'energies renovables (com els molins des Milà).
Crear la figura de l'educador ambiental és fonamental. Manquen professionals d'aquest sector.

Elaboració pròpia (2022).

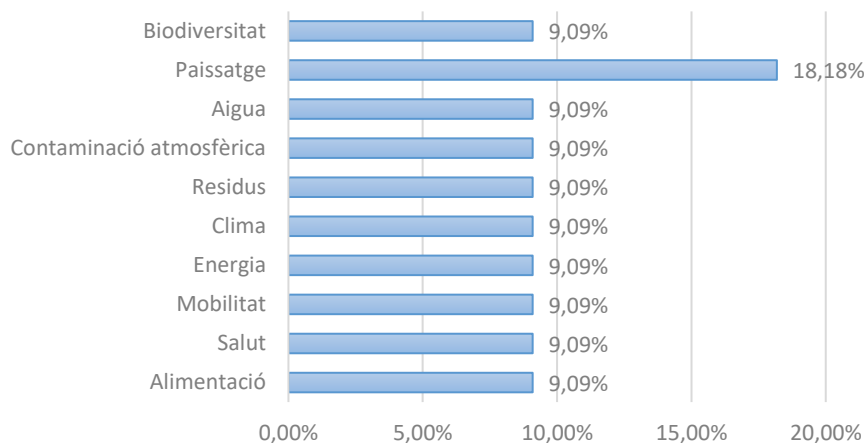

2.1.9. Educació no formal.

El darrer grup de població enquestat pertany a l'àmbit de l'educació no formal. Tot i que únicament es registren respostes per part de dues entitats, s'analitzen els resultats ja que aporten informació valuosa per al Pla.

En primer lloc, es demana als enquestats que identifiquin quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental:

Figura 102. Respostes a la pregunta "Podria identificar quins dels conceptes següents estan englobats a l'educació ambiental?".

Elaboració pròpia (2022).

Com es mostra, el paisatge és el terme més identificat amb l'educació ambiental pels participants.

Respecte a l'Agenda 2030, és coneguda pel 100% d'enquestats, mentre que dels ODS n'ha sentit a parlar tan sols el 50%.

D'altra banda, valoren molt altament que el Consell Insular aposti per la creació del Pla d'Educació Ambiental per al Desenvolupament Sostenible de la Reserva de Biosfera de Menorca. A més, totes les persones enquestades creuen que el grau d'importància de l'educació ambiental i les polítiques sostenibles en molt important.

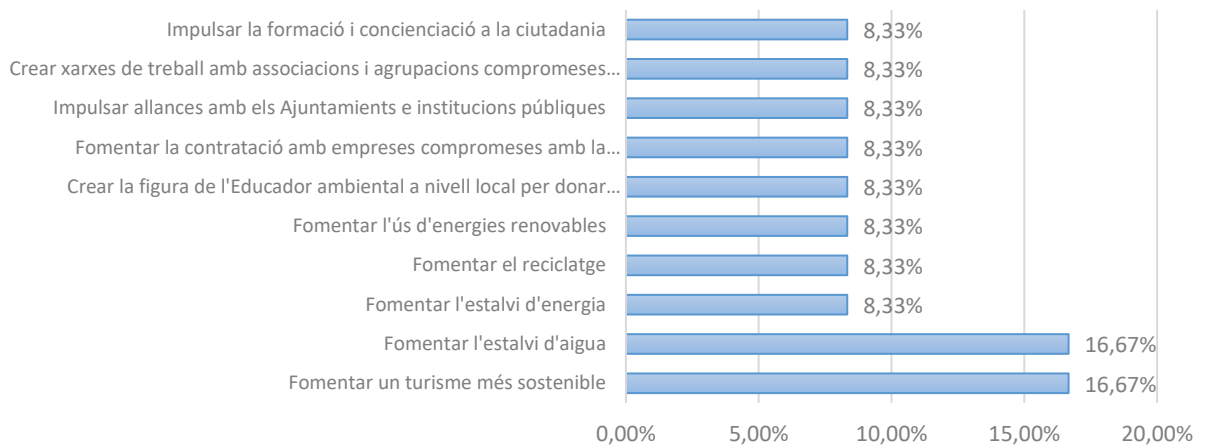
Quant a l'adopció de mesures per a la protecció del medi ambient, la totalitat d'enquestats també consideren que haurien de ser immediates.

A més, la meitat d'enquestats opinen que el grau d'implicació de la seva associació/organització amb la millora del medi ambient i les pràctiques sostenibles és molt alt, mentre que l'altra meitat creu que és mitjà. De manera similar, consideren que el grau d'implicació de la ciutadania és mitjà (50%) i baix (50%).

Pel que fa a les polítiques de sostenibilitat i cura del medi ambient, els enquestats del sector de l'educació no formal pensen que fomentar l'estalvi d'aigua i un turisme més sostenible haurien de ser les prioritats de les institucions públiques en matèria ambiental, com es mostra a continuació.

Figura 103. Respostes a la pregunta "En relació amb les polítiques de sostenibilitat i cura del medi, quines haurien de ser les prioritats de les institucions públiques en matèria ambiental? ".

Elaboració pròpia (2022).²

Actualment, multitud d'organitzacions i/o entitats duen a terme diferents mesures per millorar la cura de l'entorn i la sostenibilitat. És per això que es pregunta als enquestats quines accions duu a terme la seva organització/entitat, entre les quals es troben les següents:

² Detall de les prioritats de les institucions públiques en matèria ambiental:

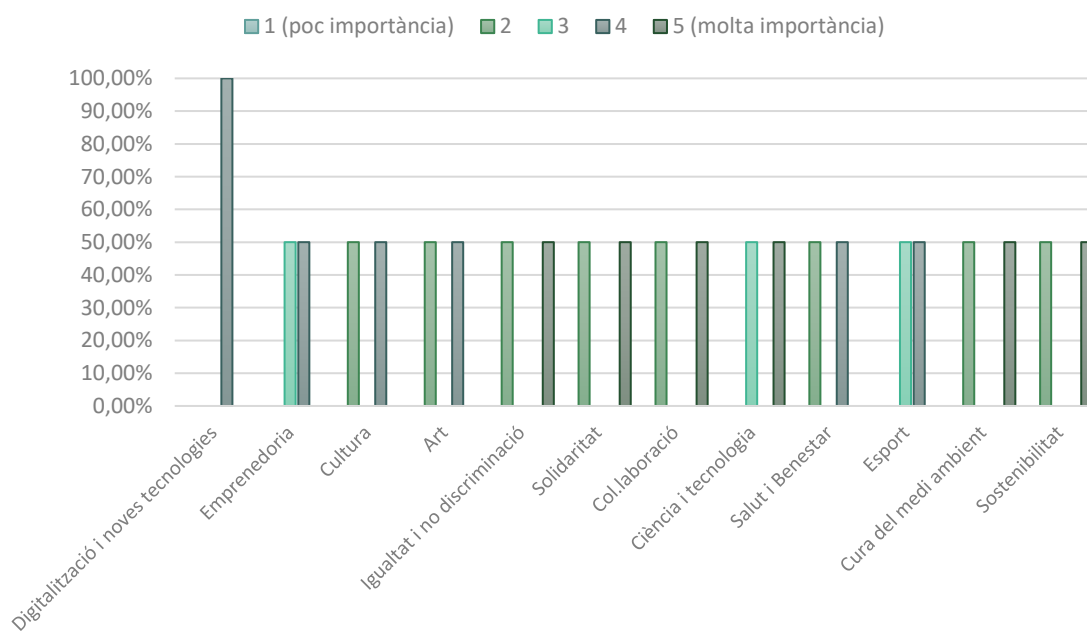
- Impulsar la formació i concienciació de la ciutadania, les associacions i entitats
- Crear xarxes de treball amb associacions i agrupacions compromeses amb el medi ambient
- Impulsar aliances amb els Ajuntaments i institucions públiques
- Fomentar la contractació amb empreses compromeses amb la sostenibilitat i cura del medi
- Crear la figura de l'educador ambiental a nivell local per donar cobertura a tota la població en -qüestions ambientals i de sostenibilitat
- Fomentar l'ús d'energies renovables
- Fomentar el reciclatge
- Fomentar l'estalvi d'energia
- Fomentar l'estalvi d'aigua
- Fomentar un turisme més sostenible

- Reciclatge de residus.
- Canvi d'il·luminació més eficient (ús de bombetes LED).
- Ús d'instal·lacions solars tèrmiques i/o fotovoltaïques (plaques solars, per ex.).
- Mesures d'estalvi d'aigua.
- Ús responsable dels recursos (paper, material d'ofimàtica, etc.).
- Adquisició productes de proximitat.
- Mesures de protecció i cura de l'entorn proper (neteja de platges, cura de flora i fauna, etc.).
- Activitats formatives i de sensibilització a persones integrants de l'entitat o organització.

Tot seguit, les persones enquestades puntuen, de l'1 al 5 (sent 1 poca importància i 5 molta importància) una sèrie de continguts de l'àmbit educatiu:

Figura 104. Respostes a la pregunta "Com puntuaria la importància que tenen els continguts següents en l'àmbit educatiu? "

Elaboració pròpia (2022).

D'altra banda, els participants a l'enquesta consideren que la forma d'impartir l'educació ambiental a la infància i l'adolescència hauria de ser de forma transversal al currículum escolar (66,67%) i en forma d'una assignatura escolar (33,33 %).

En relació amb això, la meitat d'enquestats creu que l'educació ambiental hauria de ser una assignatura a tots els nivells educatius, mentre que l'altra meitat considera que només hauria

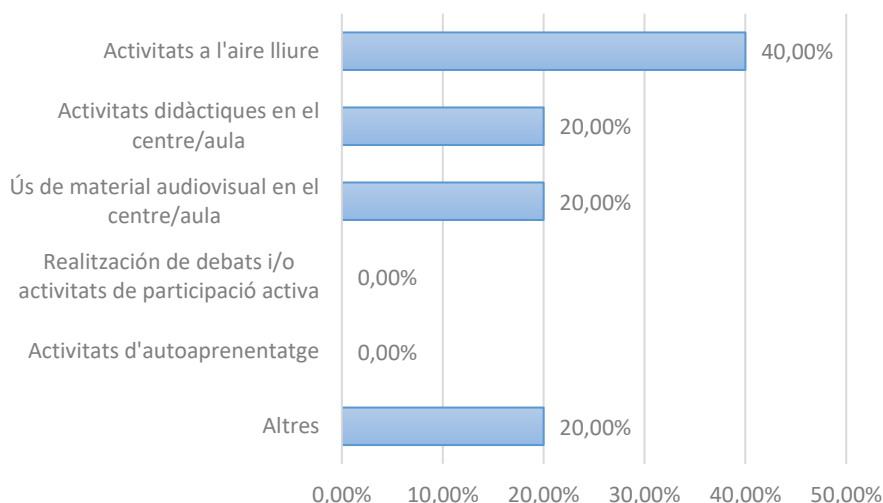
de formar part de certs nivells. A més, i de forma unànime, opinen que no disposen de prou recursos per formar i sensibilitzar la ciutadania en matèria de cura del medi ambient i la sostenibilitat. Entre els recursos que creuen que els caldrien o millorarien, destaquen els recursos econòmics i recursos webs sobre aspectes mediambientals de Menorca.

Juntament amb això, el 100% considera que és necessari formar el seu personal en matèria d'Educació Ambiental i Desenvolupament Sostenible, de la mateixa manera que opinen que els programes i activitats d'educació ambiental promouen realment una sensibilitat ambiental més gran i el desenvolupament de valors ecològics, com el respecte per la naturalesa.

Respecte a si consideren que els programes d'educació ambiental poden promoure el desenvolupament d'altres valors bàsics com ara el respecte pels drets humans, la solidaritat, la justícia o el compliment dels ODS 2030, el 50% està totalment d'acord .

D'altra banda, totes les persones enquestades d'educació no formal diuen haver realitzat més de 10 activitats d'educació ambiental a l'últim any, cosa que resulta una dada molt positiva. Aquestes activitats han estat principalment dutes a terme a l'aire lliure, encara que també es troben les esmentades a continuació:

Figura 105. Respostes a la pregunta "En cas d'haver realitzat alguna activitat, quin tipus d'activitats d'educació ambiental han estat?".

Elaboració pròpia (2022).

La temàtica i els continguts de les activitats esmentades, segons descriuen els enquestats, tractaven sobre temes mediambientals i sobre geodiversitat, patrimoni geològic i gestió dels recursos hídrics. Els encarregats de fer aquestes activitats han estat personal propi i personal extern no especificat.

Pel que fa a aquestes activitats, els enquestats de formació no formal esmenten la seva satisfacció amb aquestes. D'altra banda, indiquen que l'alumnat a qui se li han realitzat les activitats tenia una formació baixa sobre temes ambientals.

Continuant amb les aliances, valors i millores, totes les persones participants consideren com a "mitjà" el grau d'innovació que té la seva organització i/o entitat. A més, el 50% creuen que no es fan servir metodologies innovadores adequades per impulsar l'educació ambiental des de l'organització/entitat, mentre que el 50% restant no ho sap.

Pel que fa a si creuen que és important l'impuls de propostes en Educació Ambiental pel personal d'entitats/organitzacions vinculades amb el medi ambient i el desenvolupament sostenible, tots els enquestats hi estan d'acord.

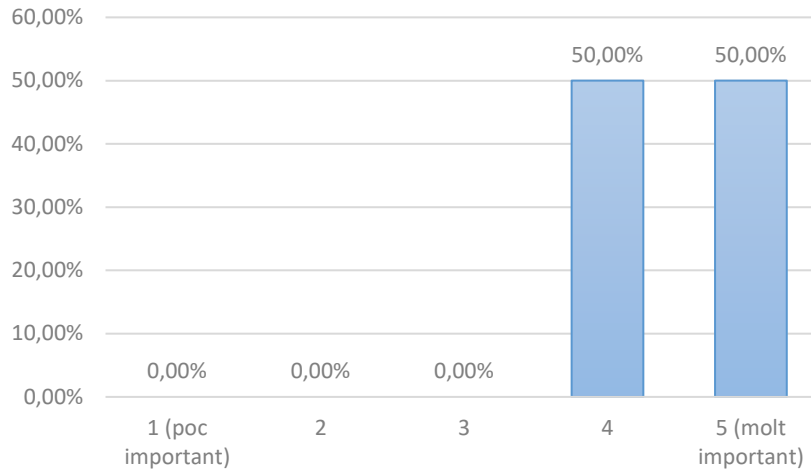
També tothom diu que les institucions públiques no han fomentat aliances amb les entitats i organitzacions per a la millora de les polítiques de sostenibilitat i cura del medi. Tot i això, el 100% d'enquestats sí que estarien disposats a col·laborar amb aquestes institucions públiques mitjançant xarxes participatives en el desenvolupament d'accions en matèria de millora ambiental i de desenvolupament sostenible. Les persones enquestades destaquen, a més, que les principals mesures de suport que necessiten des de les institucions públiques en matèria ambiental al seu sector estarien relacionades amb tallers pedagògics mediambientals i assessorament.

Així mateix, se'ls pregunta si, segons la seva opinió, el paper que creuen que tenen aquestes entitats i organitzacions d'educació no formal en la millora ambiental i el desenvolupament sostenible, més enllà de la seva pròpia entitat, a la qual cosa responen el següent:

PLA D'EDUCACIÓ AMBIENTAL PER A LA SOSTENIBILITAT DE LA RESERVA DE BIOSFERA DE MENORCA

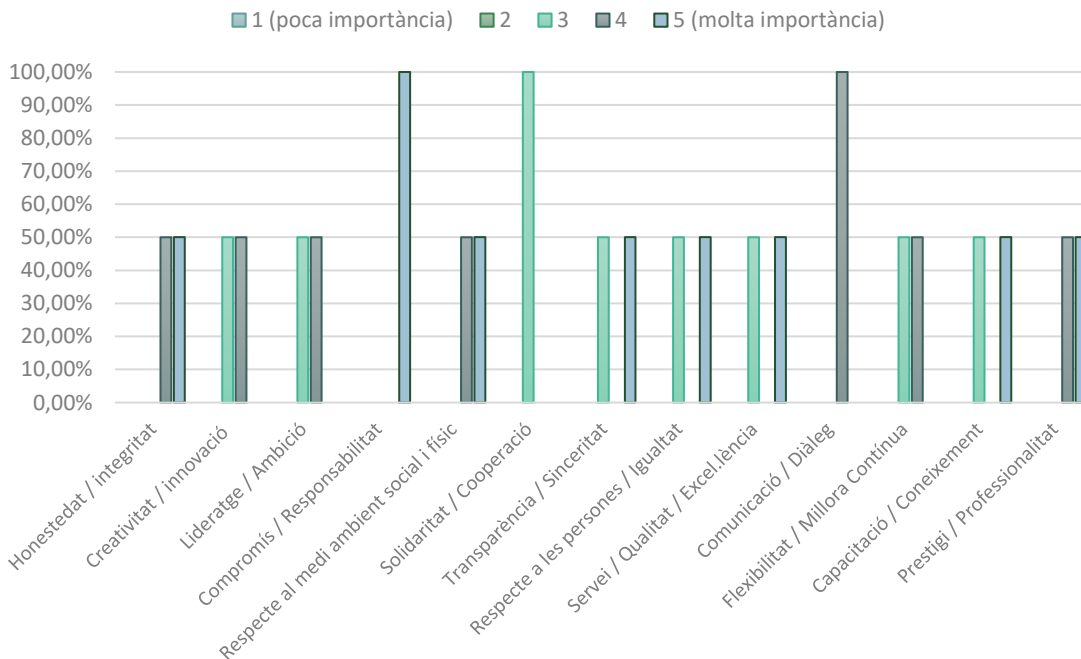
Figura 106. Respostes a la pregunta “Al vostre parer, les entitats i organitzacions d'educació no formal tenen un paper important en la millora ambiental i el desenvolupament sostenible més enllà de la seva pròpia entitat?”.

Elaboració pròpia (2022).

Per finalitzar amb les enquestes, es demana als enquestats del grup d'educació no formal que avaluin el grau d'importància d'una sèrie de valors definits o significatius a la vostra entitat i/o organització:

Figura 107. Respostes a la pregunta “Podria avaluar el grau d'importància dels valors definits a la seva entitat/organització? En el cas que la seva entitat/organització no els tingui definits assenyali els que vostè considera que són significatius de la seva entitat/organització”.

Elaboració pròpia (2022).

2.2. Anàlisi de les taules de treball.

2.2.1 Primera sessió de participació

En aquest apartat s'analitzen les reunions dutes a terme amb entitats de l'illa per al procés de participació social del Pla.

Les sessions de participació han tingut lloc de forma presencial al llarg de tres dies amb una durada, cadascuna d'elles, al voltant de dues hores. En primer lloc, es va convocar la participació de diferents representants d'entitats locals, equipaments d'educació ambiental, associacions i organitzacions relacionades amb l'educació ambiental i de la comunitat educativa per a unes sessions de treball amb l'objectiu de presentar el projecte i la seva finalitat.

Tot seguit, es van dur a terme les entrevistes en grup, que eren dirigides, però tenien un plantejament obert. Amb aquestes entrevistes es van perseguir els objectius següents:

- ✓ Explicar què és el Pla d'Educació Ambiental per a la Sostenibilitat de la Reserva de Biosfera de Menorca.
- ✓ Identificar els agents clau de l'educació ambiental a Menorca.
- ✓ Comprendre la connexió i la relació de cada grup amb l'educació ambiental i la sostenibilitat.
- ✓ Conèixer la visió dels grups presents a les sessions de treball sobre la seva realitat ambiental i el tipus d'activitats d'educació ambiental que han fet a l'illa.
- ✓ Detectar les necessitats existents i els reptes a afrontar en relació amb la sensibilització, la conscienciació i la implicació ciutadana.
- ✓ Recollir propostes de millora a tenir en compte al mateix Pla d'Educació Ambiental de Menorca i per a l'impuls de l'educació ambiental a l'illa.

Les persones amb qui s'han dut a terme les entrevistes es mostren a la taula següent:

Taula 44. Entitats i persones entrevistades a les reunions.

ENTITAT	PERSONA ENTREVISTADA	CÀRREC
Ajuntament de Sant Lluís	Valdo Fabregues	Tècnic
Ajuntament des Migjorn Gran	Tamara Rotger	Regidora
Ajuntament de Ciutadella	Xavier Cardona	Tècnic de Medi Ambient
	Selu Cañelles	Tècnica Educació
Ajuntament de Ferreries	Maite Pons	Regidora
Ajuntament de Maó	Sonia Sans	Tècnica de Medi Ambient
Ajuntament d'Alaior	Mari López	Regidora
Ajuntament des Castell	Marisa Álvarez	Regidora
	Vanessa Mesquida Coll	Tècnica de Medi Ambient
ConSORCI de Residus i Energia de Menorca	Catalina Pascual Mercadal	Tècnica de Medi Ambient
Museu de Menorca	David Cabrer	Tècnic
GOB Menorca	Tòfol Mascaró	Coordinador insular del GOB a Menorca
IES Josep Maria Quadrado	Esther Soler Monzó	Coordinadora Departament de Medi Ambient
Parc Natural de s'Albufera des Grau	Begoña Rodríguez	Educadora ambiental
Consell Insular de Menorca	Tana Pons	Tècnica ambiental

Elaboració pròpia (2022).

PLA D'EDUCACIÓ AMBIENTAL PER A LA SOSTENIBILITAT DE LA RESERVA DE BIOSFERA DE MENORCA

Les reunions, per tant, s'han desenvolupat amb organismes provinents de tota l'illa, cosa que resulta beneficiosa per dur a terme un Pla d'acció que tingui en compte totes les problemàtiques del territori menorquí.

A continuació, s'hi inclouen unes imatges de les sessions de treball dutes a terme amb els representants esmentats:

Imatge 20. Sessions de treball realitzades amb entitats i organismes de Menorca.

Font: Elaboració pròpia.

Al llarg de tot el procés participatiu, una Comissió composta per tècnics del Consell Insular de Menorca i l'equip de Sequoia Gestió Ambiental s'ha reunit per supervisar el procés, prendre decisions estratègiques i vetllar per la correcta execució.

A continuació, es descriuen els aspectes tractats en aquestes taules de treball amb cadascun dels diferents agents de Menorca esmentats a la taula 44.

Ajuntament de Sant Lluís

Des de l'Ajuntament de Sant Lluís duen a terme una sèrie de **projectes i activitats** a l'àmbit de l'educació ambiental:

- ✓ Treballen amb els centres educatius amb diferents projectes d'actuació, i els mateixos centres són els que proposen temàtiques (problemàtiques), les quals es treballen i, posteriorment, busquen solucions a aquestes. A més, els mateixos alumnes van al ple de l'ajuntament a exposar-ne les conclusions.
- ✓ Han fet diverses campanyes, des de l'ajuntament, en matèria de mobilitat, consum d'aigua, energia, etc.
- ✓ S'ha dissenyat cartelleria.
- ✓ Han declarat totes les platges de la zona espais lliures de fums.
- ✓ S'ha treballat amb els hotels en relació amb els pous d'infiltració.
- ✓ Eliminació de plantes invasores.

Proposen fer un vídeo informatiu, que arribi a tots els turistes, sobre l'espai on són i les seves obligacions o recomanacions per respectar-lo.

Recalquen diversos **inconvenients**, entre els quals hi ha la saturació i massificació que viu l'illa en època estival, i l'existència de poc personal per desenvolupar projectes ambientals, desembocant en la realització d'activitats molt puntuals i inconnexes.

Ajuntament des Migjorn Gran

A l'Ajuntament des Migjorn Gran duen a terme les següents **activitats i projectes** ambientals:

- ✓ Xerrades i cartelleria.
- ✓ Col·laboració amb els centres educatius per consumir producte local. Fruita i verdura de consum local i de temporada.
- ✓ S'ha treballat molt amb la lluminària, pel que fa a la nova reglamentació de protecció del cel nocturn.
- ✓ Altres activitats puntuals.

Els **inconvenients** que destaquen des de l'ajuntament són, igual que en el cas de Sant Lluís, la massificació en el període estival i inexistència de personal suficient per desenvolupar projectes, amb la qual cosa únicament poden dur a terme activitats puntuals i inconnexes.

Ajuntament de Ciutadella

Per part seva, l'Ajuntament de Ciutadella duu a terme nombroses **activitats i projectes** en matèria d'educació ambiental:

- ✓ Treballen de manera transversal amb els diferents departaments (principalment medi ambient i educació).
- ✓ Projectes treballats: temes de cartelleria, senyalització i informació bàsica, projectes educatius concrets, temes de residus; verd urbà (relacionat amb arbres urbans).
- ✓ Cartelleria a platges: informació amb característiques de les platges i posidònia.
- ✓ Han treballat amb oficines de turisme fent tríptics informatius.
- ✓ Campanyes amb programes del SOIB (Servei d'Ocupació Illes Balears).
- ✓ Activitats amb centres educatius: més de 25 anys realitzant activitats amb el programa "Obrint Portes".
- ✓ Estan adscrits al programa de Ciutats Educadores.

Entre les **debilitats** que destaquen quant a l'educació ambiental, hi ha les següents:

- ✓ Han treballat diversos projectes, però d'una manera puntual, inconnexa i sense objectius en comú.
- ✓ Manca de recursos.
- ✓ Incoherència de l'administració, principalment en dur a terme les seves accions.
- ✓ No s'aborda el tema del turisme, a Menorca hi ha dos aspectes molt importants a treballar a l'estiu: turisme i turista, i treballadors de temporada.
- ✓ Manca treballar amb el sector empresarial.
- ✓ Manca de connexió i unificació de criteris i temàtiques ambientals.

És per això que fan algunes **propostes**, amb la finalitat de millorar l'educació ambiental territorial:

- ✓ Treballar en valors i respecte des de la pràctica i l'experimentació directa.

- ✓ Crear xarxes de cooperació i canals de difusió i comunicació, a partir de les xarxes ja creades, perquè l'educació ambiental arribi a tota la població. S'hauria de fer un estudi de tots els recursos que hi ha per a la difusió.
- ✓ Abastir a tots els nivells i sectors de la població.
- ✓ Abordar el sector turístic i fer-ho a través de l'agenda 2030.
- ✓ Crear aliances entre entitats.

Ajuntament de Ferreries

L'Ajuntament de Ferreries duu a terme les **activitats i projectes** esmentats a continuació, en matèria d'educació ambiental:

- ✓ Realització d'activitats amb entitats (principalment, amb els Escoltes de Menorca i amb la Creu Roja).
- ✓ Treballen molt amb l'Agenda 21 Local: es fan reunions, cursos i xerrades de temàtica ambiental.
- ✓ Formació ambiental.
- ✓ Activitats culturals contínues durant tot l'any.

Algunes de les **debilitats** que esmenten és que els centres educatius no estan adscrits a centres ecoambientals i que hi ha una manca de recursos i de personal, cosa que provoca acumulació de tasques i que no puguin dedicar temps a l'educació ambiental.

Per això, **proposen** unes qüestions que millorarien la situació actual:

- ✓ Unificar les propostes entre ajuntaments i ampliar les vies de comunicació perquè les activitats i propostes arribin a tots igual a l'illa, crear una xarxa de comunicació senzilla i accessible.
- ✓ Tenir la possibilitat de posseir recursos i personal extern per poder desenvolupar els projectes i les activitats.

Ajuntament de Maó

Pel que fa a Maó, l'Ajuntament indica algunes **activitats** que duen a terme en matèria d'educació ambiental:

- ✓ Treballen temàtiques puntuals com l'aigua, els residus i la sanitat ambiental.
- ✓ A nivell escolar hi ha el programa Bona Lletre, en què es realitzen diferents tallers ambientals.
- ✓ Accions de residus que es canalitzen a través del Consorci de Residus.
- ✓ Realitzaven projectes ambientals de planificació i sensibilització, encara que actualment han quedat diluïts i ja no es fan.

Les principals **debilitats** que troba l'Ajuntament a l'àmbit ambiental educatiu són:

- ✓ Derivació dels projectes i manca de coordinació. Per això manca coordinació i planificació de les necessitats.
- ✓ Manca de recursos i de personal dedicat a això. Hi ha la figura dels ADL (Agent de Desenvolupament Local), però és temporal i no hi ha forma de contractació pública, per la qual cosa no poden donar continuïtat quan s'inicien projectes.
- ✓ Dependència de contractacions puntuals.

És per tot això pel que exposen unes **propostes** a nivell educatiu:

- ✓ Seria beneficiós tenir un equip d'educadors ambientals a la plantilla.
- ✓ Realització de visites, a tota la població, a la depuradora, amb la finalitat de conèixer l'ús i la gestió de l'aigua de l'illa, i a l'Àrea de Gestió de Residus de Milà, per veure el procés de tractament de residus.

Ajuntament d'Alaior

Des d'Alaior, l'Ajuntament esmenta les següents **activitats i projectes** que es duen a terme:

- ✓ Campanyes amb escoles, com l'elaboració de bosses de roba.
- ✓ Campanyes puntuals a les platges.

A més, destaca que comptaven amb l'Agenda 21 Local, però aquest programa no es mou ni s'impulsa.

La principal **debilitat** que troba l'Ajuntament és la inexistència d'un projecte anual conjunt, malgrat que hi ha fons, no hi ha manera de contractar ni desenvolupar projectes ambientals educatius.

Ajuntament des Castell

A l'Ajuntament des Castell, per la seva banda, distingeixen els següents **projectes i activitats** en matèria d'educació ambientals que duen a terme:

- ✓ Activitats relacionades amb els jocs populars i els jocs de rol adaptats a la realitat ambiental de l'illa, encaminada a diferents nivells educatius, amb l'objectiu de treballar problemàtiques ambientals reals, per fer reflexionar i pensar.
- ✓ Contacontes i altres activitats per a escolars.
- ✓ Cartelleria i informació a la població.

Pel que fa a les **propostes** que formula l'Ajuntament, es troben les que segueixen:

- ✓ Aglutinar i coordinar les propostes i les activitats d'educació ambiental a nivell insular.
- ✓ Coordinar totes les activitats educacionals i crear recursos en xarxa.
- ✓ Articular, de manera coordinada, tots els recursos i necessitats que sorgeixin perquè es doti de recursos i personal en matèria d'educació ambiental.

Consorci de Residus i Energia de Menorca

El Consorci de Residus i Energia duu a terme nombroses **activitats** relacionades amb la sensibilització ambiental, entre les quals es troben les següents:

- ✓ Cursos i tallers de formació i sensibilització a empreses, administracions, col·legis i particulars relacionats amb la gestió dels residus i l'eficiència energètica.
- ✓ Campanyes i projectes per fer participar la població de Menorca, creant oportunitats per desenvolupar les capacitats necessàries per ser actiu i involucrar-se en la resolució de problemes presents i la prevenció de problemes futurs. Alguns d'aquests projectes són:
 - Recicla vidre per elles, una iniciativa d'*Ecovidrio* que té com a objectiu mobilitzar els ciutadans a reciclar envasos de vidre per cuidar el medi ambient i contribuir, alhora, a una causa solidària: la prevenció del càncer de mama.
 - Moviment Banderes Verdes Menorca 2022. És una campanya estival d'impuls del reciclatge d'envasos de vidre als establiments hostalers de l'illa
 - Campanya *ARA VA DE BO, ARA VA DE GOT 2022* per fomentar l'ús del got reutilitzable.
 - Campanya "La R sempre present", de foment del reciclatge.
- ✓ Xerrades, tallers i iniciatives de l'Aula ambiental de Milà (Àrea de Gestió de Residus de Milà).
- ✓ Xerrades de residus a hotels, a petició.

Aquest organisme, per la seva banda, **proposa** el següent:

- ✓ Realitzar una campanya conjunta destinada al sector turístic i hotelier.
- ✓ Crear una xarxa de recursos d'educació ambiental.

El Consorci destaca certes **debilitats**, com la inexistència d'una xarxa en relació amb el treball realitzat per part de les diferents entitats d'educació ambiental, i, a més, manquen activitats encaminades a treballar amb tots els sectors de la població i no només en nivells educatius.

Museu de Menorca

El Museu de Menorca s'ubica a Maó, i és una institució pública dedicada a la investigació i difusió de la història de Menorca a través de peces úniques d'arqueologia, art i cultura.

Entre les **activitats** que desenvolupa el museu hi ha les següents:

- ✓ Exposicions, tallers i itineraris amb centres educatius (educació infantil, primària i secundària, educació especial i educació per a adults).
- ✓ Activitats per a famílies.
- ✓ Excursions i visites guiades.

És interessant destacar que tots els projectes en què treballa el museu treballen, de manera transversal, l'educació ambiental i ho fan en tota la dimensió, des de l'elecció dels materials fins a les bones pràctiques dins del recinte del museu. A més a més, la institució compta amb un equip molt conscienciat amb les bones pràctiques ambientals.

Des del Museu de Menorca exposen una sèrie de **propostes** relacionades amb l'educació ambiental, que són les següents:

- ✓ Totes les entitats públiques haurien de treballar des de la sostenibilitat als llocs de treball, des de l'eficiència energètica fins a l'estalvi energètic, i d'aigua, així com fer una bona gestió dels residus i recursos que utilitzen.
- ✓ D'altra banda, caldria crear una xarxa de recursos on es puguin compartir exposicions, materials i tallers entre les diferents institucions, és a dir, crear una xarxa de recursos.
- ✓ Posar en valor el producte local i de proximitat.

GOB Menorca

El GOB (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa) de Menorca és una associació ecologista sense ànim de lucre dedicada a la preservació del medi ambient de l'illa i que treballa per aconseguir una economia sostenible.

Pel que fa a les activitats que realitza el GOB, es troben les següents:

- ✓ Activitats d'agenda.
- ✓ Exposicions.
- ✓ Programes per als centres educatius a tots els nivells.
- ✓ Exposicions sobre jaciments arqueològics.
- ✓ Itineraris en col·laboració amb IME.
- ✓ Fòrum d'entitats
- ✓ Voluntariat ambiental.
- ✓ Cursos de formació.
- ✓ Adopció del litoral.

Des del GOB, fan una sèrie de **propostes** per a la millora de l'educació ambiental a l'illa:

- ✓ Habilitar més recursos i donar més opcions a les entitats d'educació ambiental perquè puguin treballar aquest tema.
- ✓ Existència de més educadors ambientals als centres educatius.
- ✓ Major autonomia, per a les entitats, a l'hora d'elaborar el programa d'educació ambiental, en funció de les necessitats que hi ha als centres i a la societat.
- ✓ Existència d'un autobús gratuït per als centres educatius i altres entitats, amb l'objectiu que puguin accedir a un entorn natural on poder fer les activitats d'educació ambiental.
- ✓ Millor estructuració en la gestió dels recursos.
- ✓ Tenir una eina per poder fer arribar tant les propostes com les queixes o les propostes de millora en relació amb l'educació ambiental.

Pel que fa a **les febleses**, destaquen que l'accés als recursos d'educació ambiental i a l'entorn natural és molt car.

IES Josep Maria Quadrado

La comissió d'educació ambiental de l'IES Josep Maria Quadrado destaca una sèrie de **propostes**, que són les següents:

- ✓ Existència de més educadors ambientals als centres educatius.
- ✓ Major autonomia, per a les entitats, a l'hora d'elaborar el programa d'educació ambiental, en funció de les necessitats que hi ha als centres i a la societat.
- ✓ Existència d'un autobús gratuït per als centres educatius i altres entitats, amb l'objectiu que puguin accedir a un entorn natural on poder fer les activitats d'educació ambiental.
- ✓ Millor estructuració en la gestió dels recursos.
- ✓ Tenir una eina per poder fer arribar tant les propostes com les queixes o les propostes de millora en relació amb l'educació ambiental.

Parc Natural de s'Albufera des Grau

Aquest espai natural protegit inclou una gran diversitat d'ambients entre els quals hi ha zones humides, terrenys agrícoles i ramaders, boscos, litoral amb penya-segats i platges, illots i zones marines. El Parc Natural duu a terme multitud d'**activitats** ambientals educatives, com ara:

- ✓ Programa adreçat a centres escolars, abastant tots els cicles educatius: Infantil, primària i secundària. La demanda de secundària és menor, per la qual cosa ofereixen sortides a Caiac per a aquest grup educatiu.
- ✓ Programa propi destinat a la població menorquina, tractant d'abordar la relació de l'ésser humà amb l'entorn, per la qual cosa fan dues sortides o activitats al mes, en què solen tenir col·laboracions externes.
- ✓ A l'estiu aborden el turisme amb activitats puntuals, però són insuficients.
- ✓ Projecte encaminat a reclutar aquelles persones que fan un ús indirecte del parc, és a dir, persones que passejaran amb gossos o faran exercici i no coneixen molt bé les seves característiques, o també persones que mai han anat al parc.

Entre les **debilitats** que destaquen des del parc natural, hi ha les següents:

- ✓ Manca de professionals de l'educació ambiental que executin les idees existents en la matèria. Emfatitzen que és de gran importància comptar amb bons professionals que

no només comuniquin els seus coneixements, sinó que sàpiguen transmetre'ls amb una metodologia pròpia que propiciï el canvi de conducta, no només sensibilitzant.

- ✓ Com que és el parc, el nucli de la Reserva de la Biosfera, les accions que duen a terme repercuteixen a tota l'illa.
- ✓ És necessari la professionalització de l'educació ambiental i la creació de llocs públics per abordar la manca de personal, no tan sols per desenvolupar activitats, sinó també per elaborar projectes i programes educatius en funció de les necessitats que sorgeixen a nivell ambiental.

Des de s'Albufera des Grau, **proposen** la creació d'un consorci d'educadors ambientals o un centre d'educació ambiental, on es puguin recollir els recursos existents a l'illa i el dot, alhora de professionals de l'educació ambiental a tot el territori. Aquest consorci o centre hauria de ser un espai de recursos, on es puguin realitzar projectes i activitats, però que serveixi per generar projectes en funció també de les necessitats de les diferents àrees de l'illa, on entitats, ajuntaments i associacions puguin proveir-se tant de recursos i idees, com d'educadors ambientals, si cal.

Consell Insular de Menorca

Finalment, des del Consell Insular de Menorca destaquen, a la reunió, les **activitats i projectes** que realitzen en matèria d'educació ambiental:

- ✓ Estan adscrits a Salut Jove, on es fan una gran quantitat d'activitats dirigides al sector educatiu.
- ✓ Cartelleria.
- ✓ Conservació i sensibilització de platges i de posidònia.
- ✓ Exposicions.
- ✓ Plans de conservació de fauna a través de projectes europeus.
- ✓ Guies didàctiques.
- ✓ Activitats en energia.
- ✓ Projectes de sensibilització amb diverses accions, com ara l'edició de material divulgatiu, la realització de tallers i programes d'educació ambiental i l'organització de jornades de voluntariat i participació ciutadana.

- ✓ Projectes de conservació i sostenibilitat.
- ✓ Programa de Recerca i recursos, amb: ajuts d'estudis i investigacions, projectes de recerca propis o amb altres centres i entitats que duen a terme tasques de recerca científica, congressos i jornades, i recursos educatius.

A més, indiquen les **proposicions següents** en matèria d'educació ambiental:

- ✓ Crear una xarxa amb tots els recursos existents.
- ✓ Crear un centre educatiu del medi ambient, amb recursos i educadors ambientals.

2.2.2. Segona sessió de participació

Dins del procés de participació social del Pla s'ha dut a terme una segona reunió amb entitats de l'illa la informació de la qual s'elabora tot seguit.

Aquesta sessió de participació ha tingut lloc de forma presencial el dia 16 de febrer a la sala B1 del Consell Insular de Menorca de 9.30 hores a les 12.00 hores. En aquest cas, es va convocar tots els representants que ja havien assistit a les sessions prèvies dins del diagnòstic entre els quals figuren representants d'entitats locals, equipaments d'educació ambiental, associacions i organitzacions relacionades amb l'educació ambiental i de la comunitat educativa, i a més, es van incorporar al procés representants de l'associació Càritas. En total, van assistir 20 persones a aquesta reunió. Els objectius d'aquesta sessió es van centrar a presentar l'esborrany del pla i arreplegar suggeriments i aportacions dels diferents representants.

A continuació, s'inclouen unes imatges de la reunió principal duta a terme amb els representants esmentats a la qual es van presentar les accions proposades a l'esborrany del Pla d'Acció:

Imatge 21. Segona sessió de treball realitzades amb entitats i organismes de Menorca.

Font: Elaboració pròpia.

Seguidament, es van dividir els participants en tres grups de treball amb un plantejament obert però dirigits per representants de Sequoia Gestió Ambiental que van prendre nota de les conclusions de cada grup. Els grups es van dividir de manera que en tots ells hi hagués un representant de cada entitat o organització present. Amb aquests grups de treball es van perseguir els objectius següents:

- ✓ Assignar les cinc accions prioritàries, així com l'ordre de prioritat d'aquelles accions presents a l'esborrany del Pla d'acció.
- ✓ Recollir propostes de millora a tenir en compte a l'esborrany del Pla d'Acció.

Al llarg de tot el procés participatiu, una Comissió composta per Tècnics del Consell Insular de Menorca i l'equip de Sequoia Gestió Ambiental s'ha reunit per supervisar el procés, prendre decisions estratègiques i vetllar per la correcta execució.

Tot seguit, es descriuen els aspectes tractats en aquests grups de treball amb cadascun dels diferents agents de Menorca.

Grup de treball A

Les **5 accions prioritàries** assignades per aquest grup són:

- ✓ Creació de la comissió específica de dinamització, seguiment i control del Pla.
- ✓ Creació d'un equip tècnic especialitzat en educació ambiental format per un equip interdisciplinari (professors, educadors, tècnics, etc.).
- ✓ Engegar el centre d'educació ambiental.
- ✓ Facilitar la creació de nous centres d'educació ambiental (ja que hi ha barreres legislatives, i si s'aprova el PII i la llei de la Reserva de la Biosfera les restriccions seran més grans).
- ✓ Facilitar l'educació 360 °. Educació a temps complet (24x7), és a dir, quan surti de l'escola, també a l'estiu, hi ha d'haver educació. A més, educar policies, polítics, etc., així com educar a qualsevol punt de l'illa (aquesta acció està continguda en moltes altres: AD27, AD31 , EF2, CD1, CD2, CD5, CD6, CD7, CD13, etc.) .
- ✓ Establiment d'un sistema d'indicadors i de recollida d'informació per disposar de resultats mesurables de la incidència/utilitat de les accions d'educació ambiental.

A més, els participants van fer una sèrie d' **aportacions**:

- ✓ Possibilitat de construir més quantitat de colònies. Legislar per evitar que es creïn cases per a turisme però que si es puguin crear cases de colònies.
- ✓ Una reunió anual entre tots els implicats en l'educació ambiental per poder implantar millor l'educació ambiental.
- ✓ Hi ha un problema perquè hi ha nens que no poden entrar per manca de colònies. Per això, seria ideal que aquest centre d'educació ambiental de Menorca integrés les colònies.
- ✓ Agrupar certes accions.
- ✓ El principi principal ha de ser de professionalització de l'educador ambiental.
- ✓ Signatura d'un pacte dels diferents Ajuntaments i el Consell amb què es comprometin a facilitar i fomentar la creació del Pla i formar part de la comissió de seguiment. Aquest pacte no ha de dependre del partit polític.

Grup de treball B

Les **5 accions prioritàries** assignades per aquest grup són:

- ✓ Inventari de les activitats d'Educació Ambiental de Menorca/Inventari detallat d'equipaments d'Educació Ambiental.
- ✓ Realització de fires, festivals, conferències i esdeveniments relacionats amb l'educació ambiental.
- ✓ Creació d'un grup d'educació ambiental permanent a l'illa.
- ✓ Portal web que aglutini i coordini els programes d'Educació Ambiental.
- ✓ Establiment d'un sistema d'indicadors i de recollida d'informació per disposar de resultats mesurables de la incidència/utilitat de les accions d'educació ambiental.
- ✓ Transformar el Camí de Cavalls en un equipament d'Educació Ambiental a l'aire lliure.

A més, els participants van fer una sèrie d' **aportacions**:

- ✓ L'acció "Creació d'un Centre d'Educació Ambiental de Menorca" es considera menys prioritària, fins i tot no recolzen la seva creació sinó la utilització d'altres centres existents on es podrien desar altres recursos ja existents. A més, es creu que el centre pot tenir un efecte negatiu perquè aglutinar tots els temes que cal tractar és molt difícil i, a més, pot reduir la visita presencial als llocs d'interès específics.
- ✓ Es creu que els diners que s'invertirien en l'acció "Vídeo promocional educatiu sobre els valors de la RBM" es podrien invertir en altres coses.
- ✓ Es creu innecessària l'acció Realitzar periòdicament l'enquesta d'hàbits de vida sostenible per conèixer l'efectivitat del pla de treball en Educació per al Desenvolupament Sostenible (EDS) a Menorca si es creen i usen els indicadors.
- ✓ No es veuen reflectides les associacions de l'illa a les accions. Els professionals d'aquestes associacions podrien educar gent de diversos sectors.
- ✓ Cursos per a professors.
- ✓ Creació de recursos transversals per a l'educació ambiental (p. ex. que el dia a dia es puguin tractar temes ambientals en comú).
- ✓ Creació d'una optativa escolar ambiental a nivell de l'educació secundària per a una educació específica de l'alumnat.
- ✓ Escriure els documents en català.

- ✓ Pressupost anual que es destini a l'educació ambiental (fons econòmic).

Grup de treball C

Les **5 accions prioritàries** assignades per aquest grup són:

- ✓ Creació d'un grup d'educació ambiental permanent a l'illa.
- ✓ Capacitació dels nous Educadors Ambientals.
- ✓ Punt Mòbil d'Educació Ambiental .
- ✓ Establiment d'un sistema d'indicadors i de recollida d'informació per disposar de resultats mesurables de la incidència/utilitat de les accions d'educació ambiental .
- ✓ Cicle educació ambiental a Menorca- Professionalització.

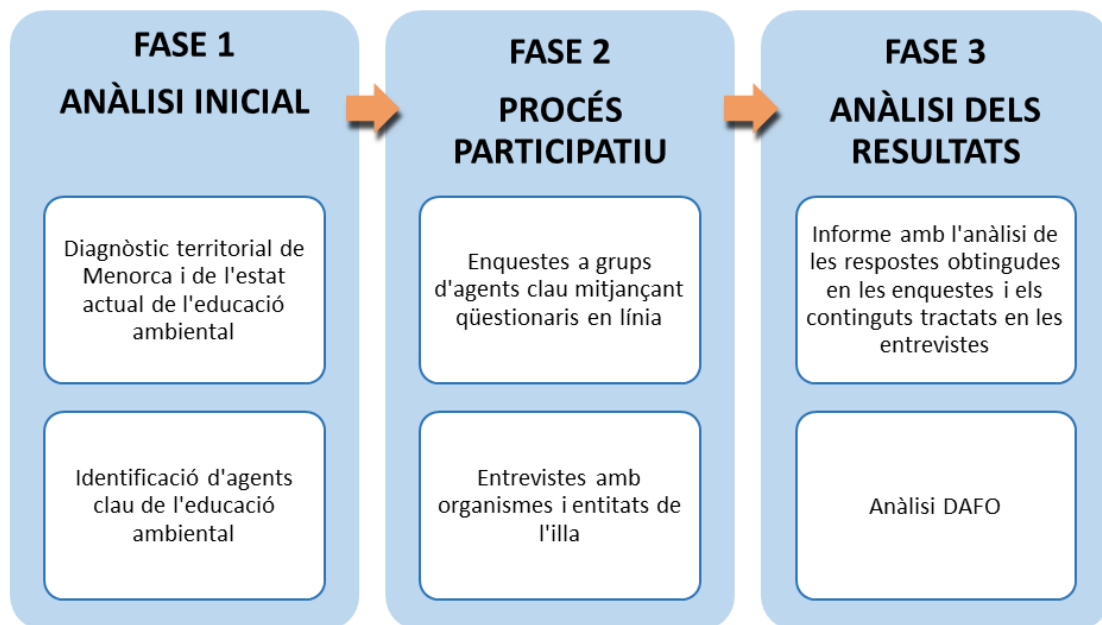
A més, els participants van fer una sèrie d' **aportacions**:

- ✓ Incorporar l'educació ambiental de forma transversal a tots els programes que estiguin fent a Menorca. Capacitació d'educadors o formadors de tota mena.
- ✓ Destinar una partida de recursos a entitats publico-privades per al desenvolupament de programes d'educació ambiental.
- ✓ Potenciar el camí de cavalls però a més altres enclavaments de l'illa que tinguin valor ambiental: platges, barrancs, agricultura ecològica, etc.
- ✓ Portal web actual mal estructurat que dificulta trobar determinades activitats. Fer la web més intuïtiva.
- ✓ Lideratge a l'hora d'organitzar fòrums ciutadans o grups de control.
- ✓ Incorporar la figura d'educador ambiental als centres educatius per facilitar la transversalització ambiental.

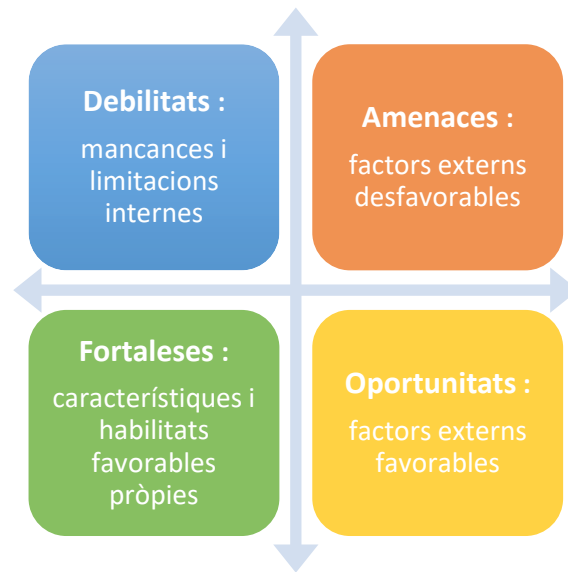

3. ANÀLISI DAFO: PROBLEMÀTIQUES, REPTES I ACTIUS

Un cop realitzat el diagnòstic del context actual de Menorca en les diferents dimensions i analitzades les enquestes i entrevistes del procés de participació dels diferents grups, tant interns com externs, es procedeix a mostrar l'anàlisi DAFO (Debilitats, Amenaces, Fortaleses, Oportunitats). En el següent esquema es mostren, de manera resumida, les fases seguides al Pla per a l'elaboració del DAFO, des del diagnòstic inicial fins al procés participatiu.

L'estudi de les dades exposades anteriorment mitjançant la metodologia DAFO permet conèixer les debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats, fent un posicionament estratègic a través dels factors interns i externs detectats.

La matriu DAFO reflecteix el conjunt d'elements presents actualment, creant un mapa mental que contribueix a millorar la visió en conjunt de les quatre seccions (**debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats**) i establir un tipus d'estratègia o una altra al Pla de Acció.

La matriu DAFO territorial de l'illa de Menorca suposa el pas final en l'anàlisi del territori insular i en el procés participatiu realitzat mitjançant enquestes i entrevistes. Les debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats que es mostren a continuació s'han establert a partir de l'anàlisi duta a terme del diagnòstic territorial, les enquestes fetes a nou grups de població i les entrevistes o reunions personals a institucions i organismes.

De tal manera, es mostra, a continuació, l'anàlisi DAFO:

DEBILITATS

Diagnòstic territorial de l'illa

- D1.** Sobreexplotació i contaminació dels aqüífers.
- D2.** Desconeixement dels espais naturals protegits de l'illa entre la població.
- D3.** Elevada dependència del desenvolupament econòmic al sector serveis, especialment en el turisme.
- D4.** Excessiva dependència de combustibles fòssils. Inexistència d'un model de desenvolupament insular basat en energies renovables.
- D5.** Infraestructura de transport ineficient: manca de transport públic i de connexions, deficient infraestructura per a bicicletes.
- D6.** Pèrdua de mosaic agroforestal, cosa que provoca més erosió, risc d'incendis i pèrdua de biodiversitat.
- D7.** Manca de comprensió del concepte de Reserva de la Biosfera i de la seva extensió entre l'alumnat de l'illa.
- D8.** Manca d'accessibilitat entre professorat i divulgadors a les jornades i congressos referents a la Reserva de la Biosfera de Menorca.
- D9.** Poca divulgació, entre la població, del que fa referència a la RBM, i excessiva a nivell polític.
- D10.** Baixa presència a les xarxes socials de les administracions públiques amb competències ambientals.
- D11.** Manca d'utilització de l'educació ambiental com a eina de planificació i gestió de les àrees protegides de l'illa.
- D12.** Desequilibri en la demanda d'activitats ambientals: més de la meitat de l'oferta s'adreça a alumnat major de 12 anys, però és molt reduïda en el cas de batxillerat, i pràcticament nul·la en el cas de l'educació infantil.
- D13.** Enfocament de les activitats de l'educació ambiental excessiu sobre públic infantil o juvenil, i escàs sobre la població adulta.
- D14.** El transport per desplaçar-se als centres d'activitat corre a càrrec dels centres educatius i suposa un inconvenient per accedir a les activitats.
- D15.** Inexistència de processos d'avaluació i investigació rigorosos sobre l'efectivitat de les accions i les estratègies d'educació ambiental.
- D16.** Manca d'objectius clars, planificació estratègica i accions en educació ambiental associades a la Reserva de Biosfera de Menorca.³
- D17.** No hi ha evidències que l'educació ambiental estigui enfocada cap a l'educació per al desenvolupament sostenible, segons criteris de la UNESCO.³

³ Debilitat extreta del Pla d'acció de la reserva de biosfera de Menorca.

	<p>D18. Activitats descoordinades, molt puntuals i sense continuïtat en el temps en molts casos. L'educació ambiental s'aborda de manera esporàdica i no sistemàtica .</p> <p>D19. Inexistència d'un eix comú i complementari entre els diferents programes i equipaments d'educació ambiental a l'illa.</p> <p>D20. Dèficit d'equipaments d'educació ambiental en zones urbanes.</p> <p>D21. Escàs aprofitament del potencial de l'educació ambiental.</p> <p>D22. Col·laboració dèbil entre el sector públic i privat en matèria d'educació ambiental.</p>
Enquesta Alumnat de Segon i Tercer Cicle de Primària	<p>D23. Desconeixement del significat de l'educació ambiental.</p> <p>D24. Diversitat d'opinions davant la funció de l'educació ambiental per al desenvolupament sostenible: no en queda clara la finalitat.</p>
Enquesta Alumnat d'Educació Secundària Obligatòria	<p>D25. Manca de comprensió del concepte d'educació ambiental.</p> <p>D26. Baix coneixement dels temes ambientals de mobilitat i biodiversitat.</p> <p>D27. Insuficiència d'activitats ambientals que tractin el tema de la mobilitat.</p> <p>D28. Manca de motivació davant la proposta de realització de més activitats relacionades amb el medi ambient i la seva conservació.</p>
Enquesta Pares i Mares	<p>D29. Baixa percepció dels conceptes salut i alimentació dins l'educació ambiental.</p> <p>D30. Sota ús del transport públic i de vehicles privats elèctrics i/o híbrids.</p>
Enquesta Professorat i equip directiu	<p>D31. Creença que els continguts existents en educació ambiental no són suficients.</p> <p>D32. Recursos insuficients per formar l'alumnat en matèria de cura mediambiental i sostenibilitat.</p> <p>D33. Baixa implicació de sectors externs als centres escolars en la realització d'activitats d'educació ambiental.</p>
Enquesta Administració Local	<p>D34. Inexistència de formacions de temàtica ambiental o sostenible específiques per al personal.</p> <p>D35. Baixa implicació en algunes pràctiques sostenibles per part de la pròpia Administració.</p> <p>D36. Existència de cert desconeixement davant dels ODS.</p>
Enquesta Associacions i organitzacions	<p>D37. Manca de coneixement i de recursos personals per dur a terme pràctiques ambientals i sostenibles.</p>

Enquesta Sector comercial i empresarial	D38. Desconeixement dels ODS. D39. Manca de recursos econòmics que impedeixen la realització de pràctiques sostenibles.
Enquesta Ciutadania	D40. Desconeixement general de l'Agenda 2030.
Enquesta Educació no formal	D41. Manca d'innovació en la metodologia d'ensenyament ambiental.
Entrevistes personals	D42. Manca de recursos personals. D43. Activitats d'educació ambiental inconnexes, molt puntuals i sense objectius en comú. Manca de coordinació i planificació. D44. Falta d'activitats encaminades a treballar amb tots els sectors de la població. D45. No hi ha un projecte ambiental educatiu anual conjunt entre institucions. D46. Dependència de contractacions puntuals per a activitats educatives ambientals. D47. Inexistència d'una xarxa que permeti conèixer els treballs i els projectes realitzats per les diferents entitats d'educació ambiental a l'illa. D48. Escassos equips de treball multidisciplinaris que duen a terme programes d'educació ambiental.

AMENACES

Diagnòstic territorial de l'illa

- A1.** Excessiva dependència de l'exterior per condició d'insularitat.
- A2.** Espècies invasores que provoquen una reducció de les espècies endèmiques i autòctones, i la destrucció d'hàbitats i ecosistemes propis de l'illa.
- A3.** Elevada estacionalitat, amb més pressió antròpica en època estival amb notables conseqüències ambientals, socioculturals i econòmiques.
- A4.** Tendència del sistema educatiu a dependre d'agents externs per al desenvolupament d'educació ambiental.
- A5.** Incomprensió del concepte de conservació per part del percentatge de població local. Entenen la conservació com un procés de "no urbanització" i el manteniment del territori per a ús sense límit dels locals.
- A6.** Oferta educativa ambiental dispersa i condensada les primeres setmanes del curs escolar provoca saturació entre els docents: existència de molts recursos i informació en poc temps juntament amb l'organització del nou curs, per la qual cosa no arriben a conèixer tot allò existent.
- A7.** El discurs transmès per l'educació ambiental entra en clara contradicció amb els missatges socioeconòmics que prevalen (respecte al model de desenvolupament i de consum actual), cosa que pot generar conflictes d'entesa.
- A8.** Baixa exemplaritat institucional en matèria ambiental. Escasseja coherència entre els missatges que es transmeten i les accions que s'efectuen.
- A9.** Rapidesa dels efectes conseqüents del canvi climàtic requereix accions amb resultats més eficaços.
- A10.** Dificultats burocràtiques alenteixen la realització d'activitats i la cooperació entre organismes.
- A11.** Utilització de l'educació ambiental per algunes entitats com ara *greenwashing* o rentat verd.
- A12.** Manca de demanda per posar en marxa formació específica en educació ambiental, com, per exemple, el Certificat de professionalitat "Interpretació i Educació Ambiental".
- A13.** Insuficiència d'assignatures específiques d'educació ambiental i de sostenibilitat en graus i màsters oficials d'ensenyament i professorat.
- A14.** Manca de coherència entre el que aprèn l'alumnat als centres educatius i la realitat exterior que es troba a les llars o ciutats.
- A15.** Prevalença de l'estalvi econòmic en el moment d'elecció dels programes d'educació ambiental sobre la qualitat dels mateixos.

Enquesta Alumnat de Segon i Tercer Cicle de Primària	A16. Dens currículum escolar que dificulta la inclusió d'activitats d'educació ambiental.
Enquesta Alumnat d'Educació Secundària Obligatòria	A17. Dens currículum escolar que dificulta la inclusió d'activitats d'educació ambiental.
Enquesta Pares i Mares	A18. Insuficients continguts d'educació ambiental impartits als centres escolars.
Enquesta Professorat i equip directiu	A19. Elevada implicació de l'alumnat en la digitalització en detriment d'altres temes ambientals, culturals i de salut.
Enquesta Administració Local	A20. Manca de mesures, per part de l'Administració Pública, per fer front a la massificació turística.
Enquesta Associacions i organitzacions	A21. Greus problemes ambientals: manca d'energies renovables, escassetat i contaminació d'aigua, problemes de mobilitat, generació de residus elevada i massificació turística. A22. Baix grau d'implicació de la ciutadania amb el medi ambient. A23. Manca de suport per part de l'Administració Pública per dur a terme accions ambientals i sostenibles.
Enquesta Sector comercial i empresarial	A24. Foment mínim d'aliances amb comerços i empreses per part de les institucions públiques per a la millora ambiental. A25. Manca de formació sobre bones pràctiques ambientals al sector.
Enquesta Ciutadania	A26. Nombre d'activitats d'educació ambiental limitades per a la població adulta.

Enquesta Educació no formal	<p>A27. Implicació mitjana-baixa de la ciutadania amb la millora del medi ambient.</p> <p>A28. Manca de recursos econòmics i webs per formar i sensibilitzar la ciutadania sobre la cura de l'entorn i la sostenibilitat.</p> <p>A29. Formació baixa de l'alumnat sobre temes ambientals.</p> <p>A30. Foment inexistent, des de les institucions públiques, en la creació d'aliances per a la millora de les polítiques de sostenibilitat i cura del medi.</p>
Entrevistes personals	<p>A31. Massificació i saturació turística de l'illa en període estival.</p> <p>A32. Manca de professionals de l'educació ambiental que executin les idees existents en la matèria.</p> <p>A33. Manca d'aliances o convenis amb el sector empresarial.</p> <p>A34. Centres educatius no adscrits a centres ecoambientals.</p> <p>A35. Manca de recursos i de personal en centres educatius, cosa que desemboca en falta de temps per dedicar a l'educació ambiental.</p>

FORTALESES

Diagnòstic territorial de l'illa	<p>F1. Autocontenció elevada dels municipis de l'illa: baixa mobilitat entre municipis per part de residents habituals mitjançant vehicle privat.</p> <p>F2. Extensos espais de la illa protegits per nombroses figures de protecció (mundials, europees, estatals, autonòmiques).</p> <p>F3. Adaptació, per part dels centres docents i organismes d'educació ambiental, de les metodologies en funció dels diferents cursos, edats i necessitats del públic objectiu. Diferents formes de treball i valors a aportar a l'alumnat i la població.</p> <p>F4. Existència de programes d'educació ambiental destinats a l'alumnat d'Educació Primària i Secundària amb certa permanència i continuació en el temps, que permeten consolidar els coneixements adquirits i faciliten la incorporació de nous hàbits a la vida quotidiana.</p> <p>F5. Existència de diversos equipaments d'educació ambiental enfocats, especialment, a alumnat de centres escolars i/o turistes.</p> <p>F6. Compromís dels diferents organismes i entitats existents a l'illa amb l'educació ambiental i el desenvolupament sostenible.</p> <p>F7. Bona acollida de les actuacions en matèria d'educació ambiental realitzades els darrers anys.</p> <p>F8. Programa Ecocentres (programa de Centres Ecoambientals), que impulsa l'educació ambiental als centres educatius de les Illes Balears.⁴</p> <p>F9. Diversitat de programes d'educació ambiental i multitud de projectes de sostenibilitat amb programes educatius: com Amb bona lletra, Obrint Portes i Salut jove i cultura.⁴</p> <p>F10. Programa "Viu Menorca Biosfera", que té un enfocament global i divulga la Reserva de Biosfera entre el públic infantil i adult.⁴</p>
Enquesta Alumnat de Segon i Tercer Cicle de Primària	<p>F11. Coneixement de temes ambientals bàsics (residus, aigua, contaminació atmosfèrica, alimentació, salut, energia, etc.).</p> <p>F12. Realització d'activitats relacionades amb temes ambientals dins o fora del centre escolar.</p>

⁴ Fortalesa extreta del Pla d'acció de la reserva de biosfera de Menorca.

Enquesta Alumnat d'Educació Secundària Obligatòria	<p>F13. Elevat coneixement de temes ambientals com ara el clima, l'aigua, l'alimentació i la contaminació atmosfèrica.</p> <p>F14. Elevat nombre d'activitats ambientals enfocades al clima.</p> <p>F15. Creença en la importància de conèixer temes ambientals per conscienciar en el respecte i la cura de l'entorn.</p> <p>F16. Desitjo incrementar els seus coneixements en temes com la biodiversitat i mobilitat.</p> <p>F17. Preocupació pels temes mediambientals.</p> <p>F18. Consciència que els problemes ambientals existents a l'entorn els poden afectar.</p>
Enquesta Pares i Mares	<p>F19. La majoria destaca que el centre docent on acudeixen els seus fills imparteix contingut en matèria d'educació ambiental.</p> <p>F20. Realització, en el temps lliure, d'activitats en família en entorns naturals.</p> <p>F21. Alta participació en certes accions diàries pròpies de l'educació ambiental, com ara reciclatge, ús de bombetes de baix consum, estalvi de llum, ús de plaques solars o ús de productes electrònics eficients.</p> <p>F22. Coneixements adequats per ensenyar pràctiques sostenibles als fills.</p>
Enquesta Professorat i equip directiu	<p>F23. El currículum escolar inclou continguts sobre medi ambient.</p> <p>F24. Elevat nombre d'activitats d'educació ambiental realitzades en aquest curs.</p> <p>F25. Comunitat educativa molt implicada en la realització d'activitats d'educació ambiental i en l'impuls de propostes des dels centres mateixos.</p> <p>F26. Satisfacció elevada amb les activitats dutes a terme.</p> <p>F27. Metodologies variades per impulsar l'educació ambiental als centres educatius.</p> <p>F28. Participació en accions sostenibles i de cura de l'entorn, especialment amb el reciclatge de residus.</p> <p>F29. Elevada importància de l'educació ambiental per al desenvolupament de valors ecològics, de respecte al medi ambient i de sostenibilitat.</p>
Enquesta Administració Local	<p>F30. Posada en marxa, planificació i seguiment de nombroses accions i projectes en matèria ambiental i de desenvolupament sostenible els anys recents.</p> <p>F31. Implicació elevada en algunes pràctiques sostenibles a instal·lacions de l'Administració Local.</p> <p>F32. Existència de professionals de l'educació ambiental entre el personal.</p> <p>F33. Elevat coneixement i importància de l'educació ambiental i les pràctiques sostenibles.</p>

Enquesta Associacions i organitzacions	F34. Alta implicació, coneixement i importància quant a l'educació ambiental i els valors i conceptes que engloba.
Enquesta Sector comercial i empresarial	F35. Importància de l'educació ambiental i les polítiques sostenibles. F36. Implicació en la realització d'accions sostenibles.
Enquesta Ciutadania	F37. Coneixement i importància de l'educació ambiental i dels seus conceptes, així com dels ODS. F38. Comprensió de les problemàtiques ambientals del vostre entorn. F39. Implicació alta a la millora del medi ambient i les pràctiques sostenibles. F40. Participació important en activitats d'educació ambiental.
Enquesta Educació no formal	F41. Implicació amb el medi ambient mitjançant la realització d'accions per a la cura de l'entorn i la sostenibilitat. F42. Execució de multitud d'activitats d'educació ambiental en el darrer any.
Entrevistes personals	F43. Realització de multitud de projectes i activitats propis a l'àmbit de l'educació ambiental. F44. Equips formats i amb gran implicació. F45. Existència de voluntat per generar una millora al model d'educació ambiental de Menorca.

OPORTUNITATS

Diagnòstic territorial de l'Illa	<p>O1. La Reserva de la Biosfera permet la possibilitat de creació de polítiques orientades cap a energies netes i sostenibles.</p> <p>O2. Acció dels pagesos (sector primari) per a la conservació del mosaic forestal i recuperació de zones de cultius.</p> <p>O3. Increment de la consciència mediambiental col·lectiva a nivell global.</p> <p>O4. Reconeixement social dels serveis ambientals que aporta l'entorn natural i el medi rural.</p> <p>O5. Existència de fons, ajuts i gran quantitat de legislació ambiental a favor de la protecció del medi ambient i el desenvolupament sostenible. Impuls polític i institucional a l'educació ambiental.</p> <p>O6. Fort sentiment local entre la població i el desig de conservar elements naturals i culturals propis.</p> <p>O7. Potenciació del Pla d'acció de la reserva de la biosfera.</p> <p>O8. Existència del Certificat de professionalitat d'Interpretació i Educació Ambiental, ofert a Menorca.</p> <p>O9. Qualificació de Menorca com a <i>Reserva Starlight</i>.</p> <p>O10. Existència de formes d'expressió culturals i artístiques, com l'art o la música, que poden fer arribar els missatges d'EAS a un nombre més gran de persones i a un públic més ampli.</p>
Enquesta Professorat i equip directiu	<p>O11. Els continguts en educació ambiental serien suficients si s'hi aprofundís més i es tractessin de forma pluridisciplinària.</p> <p>O12. Creença que l'educació ambiental s'hauria d'impartir de manera transversal i ser una assignatura a tots els nivells educatius.</p> <p>O13. Importància de formar el professorat en matèria d'educació ambiental i desenvolupament sostenible.</p> <p>O14. Consideració que les activitats d'educació ambiental haurien de dur a terme per professionals especialitzats.</p>
Enquesta Administració Local	<p>O15. Realització d'estudis per conèixer les necessitats municipals en matèria ambiental i sostenible.</p> <p>O16. Existència de convenis amb administracions públiques o entitats privades per a la millora de les polítiques de sostenibilitat i cura del medi ambient.</p>
Enquesta Associacions i organitzacions	<p>O17. Disposició de col·laboració amb institucions públiques per desenvolupar accions ambientals i de desenvolupament sostenible.</p>

Enquesta Sector comercial i empresarial	O18. Foment d'aliances, des de les institucions públiques, amb comerços i empreses per a la millora de les polítiques de sostenibilitat i cura del medi, en no posseir aquests recursos econòmics suficients, però tenir voluntat d'adoptar mesures immediates quant a la protecció del medi ambient.
Enquesta Ciutadania	O19. Impuls de polítiques de sostenibilitat per part de les institucions públiques que generin impactes positius al medi. O20. Importància de realització d'accions sostenibles per part de negocis i empreses.
Enquesta Educació no formal	O21. Creació del Pla d'Educació Ambiental per al Desenvolupament Sostenible de la Reserva de Biosfera de Menorca. O22. Impuls de pràctiques sostenibles per part de les institucions públiques. O23. Importància de la digitalització i les noves tecnologies a l'àmbit educatiu.
Entrevistes personals	O24. Activitats i projectes d'educació ambiental en col·laboració o amb ajuda d'altres organismes i institucions insulars. O25. Fundació d'una xarxa de cooperació i canals de comunicació entre institucions. O26. Creació de llocs públics per abordar la manca de personal. O27. Creació d'un consorci d'educadors ambientals i una xarxa dels recursos existents a l'illa. O28. Coordinació de les propostes i activitats existents d'educació ambiental a nivell insular.